

การสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย (Retreat)

ระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัย ประจำปี 2567

เรื่อง

มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชน ด้วยความยั่งยืน

วันที่ 30 สิงหาคม – 1 กันยายน 2567

ณ โรงแรมวารานา กระบี่ ตำบลหนองทะเล อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

คำนำ

การสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย (Retreat) ระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปี 2567 เรื่อง “มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืน” เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม – 1 กันยายน 2567 ณ โรงแรมวารานา กระบี่ ตำบลหนองทะเล อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ที่ผ่านมา มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นจากกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และหัวหน้าส่วนงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และหัวหน้าส่วนงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีโอกาสพบปะพูดคุยปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการบริหารงานมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น สำนักงานสภามหาวิทยาลัยจึงได้สรุปและรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบายครั้งนี้เป็นรูปเล่มรายงาน เพื่อการเผยแพร่และเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการสัมมนาผู้บริหารมหาวิทยาลัยประจำปีต่อไป

สำนักงานสภามหาวิทยาลัยขอกราบขอบพระคุณท่านนายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศ. (เกียรติคุณ) นพ.เกษม วัฒนชัยที่ท่านได้ให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาและบรรยายพิเศษ และขอขอบพระคุณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ศ. ดร. นพ.พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล) ดร.วิโรท สันติประภพ คุณทาธฤช ภูนาศล คุณฉิษณา ธิติศักดิ์สกุล ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล และคุณวินัส อัสวสิทธิถาวร ที่ให้เกียรติมาเป็นวิทยากรบรรยายในการสัมมนาครั้งนี้ รวมถึงกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย (อธิการบดี/รองอธิการบดี/ผู้ช่วยอธิการบดี) ผู้บริหารส่วนงาน (คณบดี/ผู้อำนวยการ) และผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านที่ช่วยทำให้การจัดสัมมนาครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างดียิ่งทุกประการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทพ.พิริยะ เชิดสถิรกุล)

รองอธิการบดี เลขาธิการสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
(1) คำกล่าวเปิดการสัมมนา: ระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย (Retreat) ระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปี 2567 เรื่อง “จากอดีตสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต” โดย ศ. (เกียรติคุณ) นพ.เกษม วัฒนชัย นายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1
(2) การบรรยายพิเศษ เรื่อง “มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน” โดย ศ. (เกียรติคุณ) นพ.เกษม วัฒนชัย นายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่	5
(3) เล่าสู่กันฟัง : Sustainability, Where are we now? โดย ศ. ดร. นพ.พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	15
(4) การบรรยายพิเศษเรื่อง “ข้อคิดเรื่อง Sustainability สำหรับมหาวิทยาลัย” โดย ดร.วิโรไท สันติประภาพร กรรมการสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ทรงคุณวุฒิ	29
(5) การบรรยายพิเศษเรื่อง “การเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษา บริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด” โดย คุณทาทฤษฎ์ กุณาศล ผู้จัดการฝ่ายบริการการเกษตร บริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด	45
(6) การบรรยายพิเศษเรื่อง “เทคโนโลยีกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบริษัท Noburo” โดย คุณธัชชา อิติศักดิ์สกุล กรรมการบริหารและผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท โนบุโร แพลตฟอร์ม จำกัด	53
(7) การบรรยายพิเศษเรื่อง “การพัฒนาองค์กรชุมชน” โดย ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และกรรมการรองผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	69
(8) การบรรยายพิเศษเรื่อง “แนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา SCG” โดย คุณวินัส อัครวิธานวาท ที่ปรึกษากรรมการผู้จัดการใหญ่ เอสซีจี บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) และที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย	83
(9) ประมวลความคิดเห็นของกรรมการสภามหาวิทยาลัย	105
(10) การระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย	
(10.1) กลุ่มที่ 1	111
(10.2) กลุ่มที่ 2	117
(10.3) กลุ่มที่ 3	123
(11) ภาคผนวก	
(11.1) ประมวลภาพการสัมมนา	131
(11.2) รายละเอียดโครงการสัมมนา: ระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย (Retreat) ระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปี 2567 เรื่อง “มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืน”	135

การสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย
(Retreat 2567)

"มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืน"

1

คำกล่าวเปิดการสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย (Retreat) ระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปี 2567 เรื่อง "จากอดีตสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต"

โดย ศ. (เกียรติคุณ) นพ.เกษม วัฒนชัย
นายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2567 ที่ผ่านมา ศ. (เกียรติคุณ) นพ.เกษม วัฒนชัย นายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้กล่าวเปิดการสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย (Retreat) ระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปี 2567 เรื่อง "มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืน" ไว้ว่า ในอดีตที่ผ่านมา การพัฒนาในภูมิภาคต่าง ๆ ยังดำเนินการได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงได้เกิดนโยบายที่จะสร้างมหาวิทยาลัยภูมิภาค 3 แห่ง ขึ้น ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มช.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มข.) และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.)

มช. เริ่มต้นจากพื้นที่ว่างเปล่าจากสวนสักและสวนดอก เกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมแรงร่วมใจจากประชาชนและข้าราชการในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งทุกคนต่างเต็มใจและยินดีให้การสนับสนุนกิจการของ มช. และไม่เฉพาะการสนับสนุนภายในจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น แต่ยังได้รับการสนับสนุนขยายไปทั่วทั้ง 17 จังหวัดภาคเหนือ ซึ่งความผูกพันนี้ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ขึ้นมา คือ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ที่มีองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ที่มาจาก 17 จังหวัดภาคเหนือ โดย มช. เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่มีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย และปัจจุบันได้มีคณะกรรมการฯ ในลักษณะนี้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ด้วยเช่นเดียวกัน

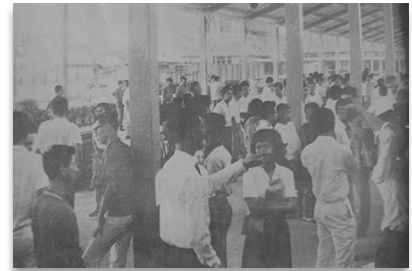

ศ. น.อ. นพ.ตะวัน กังวานพงศ์ อธิการบดี พร้อมด้วยผู้บริหารมหาวิทยาลัยและทีมผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ในสมัยนั้น จะมีกิจวัตรอย่างหนึ่ง คือ การจัดทีมงานไปลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมประชาชนทุกจังหวัดในภาคเหนือ โดยมีการสลับตารางเวลากันลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมเพื่อเข้าไปแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งยังนำมาเป็นงานวิจัยและงานบริการวิชาการต่อไปได้อีกด้วย การรับนักศึกษาในสมัยนั้นค่อนข้างครอบคลุมทั้ง 17 จังหวัดภาคเหนือ

โดยแรกเริ่มได้เปิดโควตาให้กับนักศึกษา 17 จังหวัดภาคเหนือประมาณ 10% หลังจากนั้นได้มีเสียงเรียกร้องมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้เพิ่มโควตามาจนกระทั่งส่วนกลางขอให้เพิ่มได้ไม่เกิน 50% เนื่องจากงบประมาณที่มาอุดหนุน มช. นั้นได้มาจากประชาชนที่เสียภาษีทั่วประเทศ จึงไม่ควรเฉพาะเจาะจงเพียงแค่ 17 จังหวัดภาคเหนือเท่านั้น

ในสมัยแรก มช. เปิดการจัดการศึกษาเพียง 3 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ โดยมีนักศึกษาที่เดินทางมาจากทั่วประเทศได้เข้ามาศึกษาต่อที่ มช. และด้วยความที่เป็นมหาวิทยาลัยต่างจังหวัดที่ไม่เคยมีมหาวิทยาลัยมาก่อน ทำให้มีความลำบากอยู่พอสมควร และเข้าใจดีว่าผู้ปกครองต้องมีความเป็นห่วงลูกอย่างแน่นอน มหาวิทยาลัยจึงได้มีนโยบายเรื่องการจัดหอพักให้กับนักศึกษาขึ้น รวมถึงคิดกันว่าจะทำอย่างไรให้นักศึกษาทั้ง 3 สาขาวิชา มีความรักใคร่ กลมเกลียว และสมัครสมานสามัคคีต่อกัน ผมต้องขอบคุณบรรพชนของ มช. เป็นอย่างมากที่ได้คิดเรื่องนี้ไว้อย่างรอบคอบ เริ่มตั้งแต่การเดินทางของนักศึกษาใหม่ โดยการขึ้นรถไฟจากสถานีหัวลำโพง กรุงเทพฯ ซึ่งผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้มีการนัดหมายให้นักศึกษาจากทุกจังหวัด ยกเว้นนักศึกษาที่มาจากจังหวัดทางภาคเหนือ ไปเจอกันที่สถานีหัวลำโพง แล้วก็จัดเป็นประจำทุกปี จนกลายเป็นประเพณีรับน้องรถไฟจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นประเพณีที่ผู้บริหารตั้งแต่ระดับอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี และผู้บริหารส่วนงานต่าง ๆ เดินทางไปต้อนรับนักศึกษาใหม่ที่สถานีรถไฟเชียงใหม่ จำได้ว่านักศึกษา มช. รุ่นแรก จะมีสามล้อมารับนักศึกษาใหม่และพาตระเวนรอบเมืองเชียงใหม่ ประชาชนก็แสดงความยินดีกันเป็นอย่างมาก ตะโกนออกมาว่า มาแล้ว ๆ นักศึกษารุ่นแรกของ มช. ที่เราเรียกร้องกันมาหลายปี สิ่งเหล่านี้เป็นการเชื่อมต่อทางจิตวิญญาณ (Spiritual Connection) ที่ไม่อยาก

ให้ชนรุ่นหลังลืมเลือนไป เมื่อนักศึกษาเข้ามาแล้ว ก็ไม่อยากจะอยู่กันเฉพาะสาขา และใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ มหาวิทยาลัยจึงได้จัดระบบหอพักที่ให้นักศึกษาทั้งสามสาขามาอยู่ร่วมกันแบบผสมผสานกันไป มีการจัดกิจกรรมกีฬาที่ไม่ใช่คณะ แต่จับมารวมกันแล้วแยกเป็นสี่ ตลอดจนกำหนดให้เด็กมีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และเพื่อให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงจัดกิจกรรมพาน้องขึ้นดอย เพื่อนำนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เดินทางขึ้นไปสักการะพระบรมสารีริกธาตุบนดอยสุเทพ เพราะเชื่อว่าดอยสุเทพเป็นหัวใจและจิตวิญญาณของประชาชนในภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งคนสมัยโบราณทางภาคเหนือจะมีความเชื่อกันว่าดอยสุเทพเป็นจุดนิพพาน และหากจะไปให้ถึงได้นั้น จะต้องผ่านขั้นของการเป็นอรหันต์ ซึ่งแต่ละขั้นจะมีวัดอยู่ ชาวบ้านจึงนิยมเดินทางป่าไปตามขั้นบรรลุนิพพาน

เมื่อปีที่แล้ว ผมมีโอกาสเดินทางไปวัดผาเลาและได้คุยกับเจ้าอาวาส บริเวณวัดมีความสะอาด สะดวก และสบาย เป็นวัดที่มีการพัฒนาอย่างดีมาก จึงอยากฝากชาว มช. ทุกคนให้ช่วยกันพัฒนาวัดที่เป็นขั้นของการนิพพานไปสู่ดอยสุเทพ ตอนหลัง ๆ ประเพณีรับน้องขึ้นดอยกลายเป็นรับรุ่นพี่ขึ้นดอยไปด้วย ก็เป็นสิ่งที่ดีนะ อยากให้มองเป็นการ

พัฒนาของมหาวิทยาลัยและอยากให้รับรู้ถึงความตั้งใจที่ดี (Good Intention) ของครูบาอาจารย์รุ่นเก่าในอดีตที่ได้สร้างไว้

สมัยก่อนอาจารย์รุ่นแรก ๆ ไม่ได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกใด ๆ เริ่มต้นจากศูนย์ เช่นเดียวกัน อาจารย์สมัยนั้นไม่ได้มีการสมัครสอบ แต่เป็นการชักชวนกันมาสอน อาจารย์รุ่นแรกก็มาจากหลากหลายจังหวัด จึงจำเป็นต้องมีบ้านพักให้อาจารย์ (บ้านพักเชิงดอย) สมัยนั้นขอยกตัวอย่าง ศ. (เกียรติคุณ) นพ.อาวุธ ศรีศุกรี เดินทางมาจากกรุงเทพฯ เพื่อมาเป็นอาจารย์ให้กับ มช. ซึ่งเป็นผู้ที่เสียสละเป็นอย่างมาก จากนั้นก็คิดว่าแล้วลูกหลานของอาจารย์และบุคลากรจะเข้าเรียนที่ไหน สุดท้าย มช. ก็ได้ตั้งคณะที่เป็นวิชาชีพขึ้น เพราะมีความจำเป็นอย่างมาก ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ และเมื่อตั้งคณะศึกษาศาสตร์ขึ้น ทำให้มีการตั้งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อมา นั่นเอง ลูกหลานของอาจารย์ในสมัยนั้นเข้าเรียนที่โรงเรียนสาธิต มช. แทบทั้งสิ้น จึงอยากฝากผู้บริหารในทุกระดับของ มช. ต่อไปว่า การจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรนั้นให้ช่วยคำนึงเพื่อถึงจิตใจและครอบครัวของอาจารย์และบุคลากรของ มช. ด้วย

ส่วนการพัฒนาวิชาการของ มช. นั้น ในปีหนึ่ง ๆ เราจะได้เจอกันประมาณสองครั้ง ได้แก่ (1) การสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบายระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพื่อมาช่วยกันระดมความคิดเห็นสำหรับทิศทางเชิงนโยบาย (Directive Policy) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก ซึ่งครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 3 กลุ่มย่อย โดยแต่ละกลุ่มจะเป็นการนำคำถามหรือปัญหาของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคเหนือมาระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ยกตัวอย่าง การแก้ไขปัญหา PM2.5 อย่างยั่งยืน เมื่อสมาชิกระดมสมองกันแล้วเห็นว่าหาก มช. จับมือกับกลุ่มภายนอกในเขตพื้นที่ภาคเหนือ จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังได้อย่างไร เป็นต้น และเมื่อได้ข้อสรุปของทั้ง 3 กลุ่มย่อยเรียบร้อยแล้ว มช. ก็จะได้ Directive Policy ขึ้นมา หลังจากนั้น อธิการบดีและทีมผู้บริหารมหาวิทยาลัยก็จะนำไปช่วยกันคิดและนำเสนอสภามหาวิทยาลัยต่อไปว่ามียุทธศาสตร์และเป้าหมายต่อไปอย่างไร และ (2) การจัดสัมมนาผู้บริหารมหาวิทยาลัยประจำปี โดยมีผู้บริหารมหาวิทยาลัยตั้งแต่ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไปจนถึงอธิการบดี เพื่อปรึกษาหารือกันว่า จะดำเนินการต่อไปอย่างไรให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว

เพิ่งจะได้ทราบข้อมูลจาก ศ. (พิเศษ) ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งท่านดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าขณะนี้กำลังผลักดันให้มีการจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาและเดินไปข้างหน้าด้วยกัน โดยเป็นไตรภาคีความร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองอย่างมหาศาล และเราต้องยอมรับว่าปัจจุบันเป็นโลกของสหสาขาวิชา (Multidisciplinary) ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสังคมก็ดี หรือปัญหาทางด้านเศรษฐกิจก็ดี ล้วนเป็น Multidisciplinary ทั้งสิ้น และการที่จะสามารถแก้ไขปัญหาหรือจะพัฒนาในเรื่องใดนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสาขาวิชาที่หลากหลายหรือสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ยกตัวอย่าง

ปัญหาเรื่อง PM2.5 จะแก้ไขปัญหโดยอาศัยวิชาการเชิงเดี่ยว (Single Disciplinary) ไม่ได้ เพราะเกี่ยวพันในหลากหลายสาขาวิชา หรือคณะทันตแพทยศาสตร์ มช. อาจารย์ร่วมมือกับคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยการนำประเด็นที่เป็นปัญหาของประเทศทางด้านทันตกรรม เช่น ปัจจุบันทวีปยุโรปและอเมริกากำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับด้านทันตกรรมผู้สูงอายุ เพราะช่องปากของวัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง จึงกลายเป็นศาสตร์เฉพาะทางใหม่ ดังนั้น หากคณะทันตแพทยศาสตร์ทั้งสามมหาวิทยาลัยสามารถสร้างสาขาวิชาใหม่นี้ขึ้นมาได้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก และยังสามารถขยายผลไปยังมหาวิทยาลัยอื่นเพื่อผลิตบัณฑิต อาจารย์ หรือผลิตเครื่องมือทางด้านทันตกรรมผู้สูงอายุได้ต่อไป ซึ่งจะมีศักยภาพที่สูงมาก

สมัยก่อนการเรียนการสอนจะเป็นการบังคับผู้เรียนว่า มีวิชาหลัก วิชารอง วิชาศึกษาทั่วไป และวิชาเลือก ซึ่งนักศึกษาจะมีสิทธิในการเลือกวิชาเลือกเท่านั้น เพราะวิชาต่าง ๆ มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ให้เรียบร้อยแล้ว แต่ ณ วันนี้ นักศึกษาไม่ได้คิดเช่นนั้น นักศึกษาจะชอบหลักสูตรที่เป็น Multidisciplinary เป็นอย่างมาก เพราะตรงกับจริตมากกว่า จึงขอฝากไว้เป็นข้อคิดว่าถึงเวลาแล้วหรือยังที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมาระดมความคิดร่วมกัน เพื่อสร้าง Platform ที่เป็น Platform ทางเลือก ไม่ใช่ Platform เดียว

สถาบันอุดมศึกษาในทวีปยุโรปเกิดปรากฏการณ์ที่นักศึกษาลาออกกลางคันเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นลูกคนรวยสาเหตุที่ลาออก คือ บรรพบุรุษมีมรดกเหลือไว้ให้เป็นจำนวนมากเกินกว่าที่นักศึกษาจะมานั่งเรียน เพราะมรดกที่บรรพบุรุษสร้างไว้ให้นั้นเกินพอที่จะใช้ไปทั้งชีวิต ดังนั้น จึงไม่สนใจหลักสูตรที่เรียนเพื่อใบปริญญา แต่จะสนใจในหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นวิชาเฉพาะและน่าสนใจเท่านั้น

มช. โชคดีมากที่เป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาคและสามารถขึ้นมาเป็นมหาวิทยาลัยอันดับ 3 ของประเทศติดต่อกันมาระยะหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่มีต้นทุนและทรัพยากรน้อยกว่ามหาวิทยาลัยอันดับ 1 และ 2 เป็นอย่างมาก ซึ่งมันต้องมีอะไรบางอย่างที่น่าสนใจ จึงขอฝากให้ทุกคนช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุว่าเพราะอะไรถึงทำให้ มช. ประสบความสำเร็จได้ถึงเพียงนี้ และมีอะไรที่จะหายไปในอนาคตหรือไม่ ซึ่งหากเราวิเคราะห์และหาสาเหตุได้ ก็จะสามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยอื่นและสามารถเป็นมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับ TOP100 ของโลกต่อไปในอนาคตได้

การบรรยายพิเศษ เรื่อง "มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน"

โดย ศ. (เกียรติคุณ) นพ.เกษม วัฒนชัย
นายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เมื่อปี ค.ศ. 2000 องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) ได้ตั้งโจทย์ปัญหาระดับโลก (Global Issues) ไว้ว่า ทุกวันนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องความไม่ยั่งยืนและมีการทำลายที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก คำถาม คือ แล้วคนรุ่นต่อไป (Next Generation) รุ่นลูกรุ่นหลานจะอยู่กันอย่างใดในอนาคต หากพวกเรายังบริโภคหรือทำลายทรัพยากรจนหมด ดังนั้น คำว่า ความยั่งยืน (Sustainability) จึงได้รับการให้ความสนใจและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

UN ทำแผนพัฒนาโลกทุก 15 ปี โดยแผนฯ ฉบับแรก (ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 – 2015) มีชื่อว่าเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษใหม่ หรือ Millennium Development Goals (MDGs) และเมื่อปี ค.ศ. 2514 – 2515 ได้มีการประเมินแผนฯ ดังกล่าว ปรากฏว่ามีผลลัพธ์ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์อยู่หลายข้อ อาทิ การขจัดความยากจนและหิวโหย การรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และความเหลื่อมล้ำระหว่างการมีและไม่มี ยกตัวอย่างเช่น ในสมัยก่อนมีโรงงาน/บริษัทที่ผลิตยาและวัคซีนเป็นจำนวนมาก แต่ในภายหลังโรงงาน/บริษัทได้รวมตัวกันจนเหลือเพียงไม่กี่บริษัทเท่านั้น จึงกลายเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ที่ผูกขาดตลาดยาและวัคซีน จากเหตุการณ์โควิด 19 ที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าวัคซีนในตอนแรกที่มีราคาสูงมาก

คนจนไม่สามารถซื้อได้ จึงมีเพียงคนรวยเท่านั้นที่ซื้อได้ แต่หลังจากผ่านไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จึงได้นำยาและวัคซีนออกมาบริจจาคะภายหลังจากที่ได้รับกำไรมากพอแล้ว

หลังจากนั้น 15 ปีต่อมา จากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) ตั้งชื่อใหม่เป็น “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)” โดยมี 17 เป้าหมาย และเมื่อดำเนินการไป หากประเทศใดมีผลลัพธ์ที่ยังไปไม่ถึงในเป้าหมายใด ก็ขอให้แต่ละประเทศช่วยกันพยายามดำเนินการต่อไป จึงเป็นเหตุได้มีโอกาสไปศึกษาเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้บทสรุปว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาของการใช้ชีวิตที่พอเพียงอย่างยั่งยืน ดังนั้น เมื่อ UN กำหนดแผนฯ ฉบับที่สองให้เป็น SDGs ประเทศไทยจึงค่อนข้างรับได้ เพราะสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ในหลวงรัชกาลที่ 9) และสามารถนำมาผสมผสานเข้าด้วยกันกับ SDGs ได้เป็นอย่างดี ทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับองค์กร และระดับประเทศ เรียกได้ว่าสามารถครอบคลุมได้ในทุกระดับ

Sustain to Sustain หมายถึง แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความยั่งยืน เพื่อรักษาความยั่งยืนในอนาคต หรือเพื่อจะได้มีสิ่งจำเป็นสำหรับสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยต้องคำนึงอยู่เสมอว่า เมื่อเราต้องการใช้ อะไร ก็ขอให้คำนึงถึงคนข้างหลังด้วย หรือการตระหนักรู้ว่า เมื่อเราใช้ทรัพยากรใด ๆ อาทิ น้ำ ดิน ป่าไม้ พลังงาน หรือวัตถุดิบ เราต้องใช้ในปริมาณที่เหมาะสมและอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้ทรัพยากรเหล่านั้นหมดไปหรือเสียหาย จนส่งผลกระทบต่อผู้ที่ต้องการใช้งานในอนาคต เช่น คนรุ่นถัดไปหรือสังคมในระยะยาว เป็นต้น เพราะหากเราใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบในระยะยาว คนรุ่นหลังอาจไม่มีทรัพยากรเพียงพอหรือสภาพแวดล้อมอาจเสื่อมโทรม จนไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ ยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่น ในฐานะเป็นพ่อและแม่ มีรายได้เพียงเท่านี้ แต่ใช้จ่ายเงินเกินตัว ก็จะก่อหนี้สินให้ลูกหลานต่อไป อันนี้ก็ไม่ใช่ Sustain เป็นคนปกติจะต้องบริหารขณะเวลาบริหารคณะก็ต้องนึกถึงว่า หากเราพ้นจากตำแหน่งนี้ไปแล้ว คณะตึกคนต่อไป จะมีทรัพยากรอะไรบ้างในการบริหารจัดการ คณะจะมีความยั่งยืนหรือไม่ และจะสามารถบริหารคณะต่อไปได้หรือไม่ เป็นต้น

พระปฐมบรมราชโองการของในหลวงรัชกาลที่ 9 และพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ในหลวงรัชกาลที่ 10) เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์กับอธิการบดี หัวหน้าส่วนงาน และผู้บริหารทุกท่าน โดยในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้ให้พระปฐมบรมราชโองการไว้ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เมื่อพิจารณาปรับใช้ในตำแหน่งอธิการบดี คือ การเข้ามาดำรงตำแหน่งอธิการบดีเป็นไปเพื่ออะไร คงไม่ใช่เพื่อเกียรติศักดิ์ของวงศ์ตระกูล แต่เป็นไปเพื่อประโยชน์และเพื่อความสุขของทุกคนในมหาวิทยาลัย ตำแหน่งคณะตึกก็เช่นเดียวกัน คือ การเป็นคนปกติเพื่อความสุขของทุกคนในคณะ ซึ่งพระปฐมบรมราชโองการของในหลวง

พระปฐมบรมราชโองการ

ร.9	“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”	5 พ.ศ. 2493
ร.10	“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”	4 พ.ศ. 2562

รัชกาลที่ 9 นั้น สามารถตอบโจทย์และสามารถนำไปปรับใช้ได้ในทุกวงการ ต่อมาในหลวงรัชกาลที่ 10 ได้ให้พระปฐมบรมราชโองการไว้ว่า “เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาจักรตลอดไป” ที่น่าสังเกต คือ ในหลวงรัชกาลที่ 10 ได้นำคำว่า “สืบสาน รักษา และต่อยอด” เข้ามาเพิ่มเติมจากพระปฐมบรมราชโองการของในหลวงรัชกาลที่ 9

โดยส่วนตัวผมชอบสามคำนี้ที่สุด ได้แก่ (1) สืบสาน (2) รักษา และ (3) ต่อยอด โดยคำว่า **สืบสาน** คือ การรับช่วงและปฏิบัติต่อ หากนำมาเปรียบเทียบกับกรเป็นคณบดีที่เพิ่งเข้ารับตำแหน่งใหม่ จะทำอย่างไรที่จะทำให้ปฏิบัติงานต่อจากคณบดีคนก่อนเป็นไปอย่างราบรื่น **รักษา** คือ การดูแล สงวนไว้ หากเปรียบเทียบ เช่น คณบดีคนใหม่จะต้องรักษาสิ่งที่คณบดีคนก่อนได้ทำไว้เป็นอย่างดี และต้องสงวนไว้ไม่ให้ผู้ใดมาทำลาย เป็นต้น และ **ต่อยอด** เนื่องจากชีวิต/สังคม/เศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เปรียบเทียบ ดังเช่น เมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งคณบดีใหม่ ก็ต้องรับช่วงงานมาจากคณบดีคนก่อน สิ่งใดที่ดีอยู่แล้วก็รักษาไว้ให้คงอยู่ต่อไป แต่หากมีสิ่งใดที่จำเป็นจะต้องปรับปรุงและพัฒนาขึ้นมาใหม่ เนื่องจากมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามา นักศึกษามีลักษณะนิสัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยหรือตามช่วงวัย ก็จำเป็นที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนสิ่งเดิม ๆ ให้เข้ากับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน โดยการต่อยอดเพิ่มหรือขยายสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นต่อไปอย่างต่อเนื่อง หากสามารถทำแบบนี้ได้ คณะ/มหาวิทยาลัยก็จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองต่อไปเรื่อย ๆ โดยที่ไม่จำเป็นต้องไปกล่าวตำหนิหรือด้อยค่าผู้บริหารคนเก่า เพื่อให้ตนเองโดดเด่นแต่อย่างใด สามคำนี้ จึงเป็น**ความยั่งยืน** ทั้งในระดับ UN ระดับประเทศ ระดับองค์กร และในทุกระดับ

ความยั่งยืนระดับปัจเจก = การพึ่งตนเอง

1. การพึ่งตนเองทางจิตวิญญาณ
2. การพึ่งตนเองทางสังคม
3. การพึ่งตนเองทางปัจจัย 4 (อาหาร - เครื่องนุ่งห่ม - ที่อยู่อาศัย - ยารักษาโรค)

ความยั่งยืนระดับปัจเจก หมายถึง การพึ่งตนเอง จะเลี้ยงลูกอย่างไรให้ลูกสามารถพึ่งตนเองได้ เมื่อพ่อและแม่ตายจากไปแล้ว จะสอนลูกศิษย์อย่างไรให้ลูกศิษย์พึ่งตนเองได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้วยังคงสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่เป็นภาระของสังคมและไม่ทำให้บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายเดือดร้อน และนี่คือสิ่งที่ผมได้มาจากในหลวงรัชกาลที่ 9

เกิดความเสียหายและล่มจมได้ สิ่งที่ต้องทำคือให้วางเฉยกับความสัมพันธ์นั้น และนำกฎหมายมาจับ นี่คือการพึ่งตนเองทางสังคม ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงได้นำทั้งส่วนบุคคลและส่วนสังคมมาผนวกไว้ด้วยกัน ด้วยเหตุนี้การมีพระมหาวีร 4 จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

เห็นประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัว สิ่งนี้พ่อแม่และครูบาอาจารย์จะต้องปลูกฝังให้ลูกและลูกศิษย์ตั้งแต่เด็ก ๆ ขณะนี้ผมได้กำกับให้คุณครูระดับประถมและระดับมัธยมในโรงเรียนที่อยู่ตามชนบท นำเด็กประถมวัยไปสร้างกิจกรรมที่ทำให้เห็นประโยชน์ส่วนรวม เมื่อเร็ว ๆ นี้มีงานวิจัยของประเทศสหรัฐอเมริกาออกมาว่า ปัจจุบันสหรัฐอเมริกาเด็กที่เป็นโรคซึมเศร้าและมีการฆ่าตัวตายเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสุขภาพจิตเด็กแย่มากหลังจากเหตุการณ์โควิด 19 ที่มีการปิดพื้นที่หรือมีมาตรการบังคับหรือจำกัดการเดินทาง (Lockdown) มาเป็นระยะเวลา 3 ปี จึงทำการวิเคราะห์หาสาเหตุว่า มีสิ่งใดไปกระทบตราให้เด็กตัวเล็ก ๆ ในช่วงที่ให้เด็กเรียนรู้อยู่ที่บ้าน (Learn From Home) หรือไม่ เนื่องจากเด็กไม่เจอเพื่อน ไม่เจอครู ไม่เจอสังคมในโรงเรียน จึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว ซึ่งงานวิจัยได้นำเด็กมัธยมไปจับกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรม โดยการลงไปสอนเด็กประถมวัยให้อ่านออกเขียนได้ สิ่งที่ได้กลับมา คือ เด็ก ๆ เกิดความสุข สนุกสนาน ทั้งเด็กมัธยมและเด็กประถม ซึ่งการเรียนการสอนปกติ เด็กจะเจอแค่คุณครูเพียงคนเดียว แต่กิจกรรมนี้ทำให้เด็กประถมมีพี่มัธยมมาอีก 5 คน ช่วยกันสอน ทำให้เด็ก ๆ มีความสุข และเกิดรอยยิ้ม ปรากฏว่าสุขภาพจิตของเด็กทั้งสองกลุ่มดีขึ้นเป็นอย่างมาก สรุปว่างานอาสาสมัครให้ประโยชน์ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้ที่เป็นอาสาสมัคร

ขอฝากเรื่องจิตอาสาว่า ให้คำนึงและให้ความใส่ใจกับกลุ่มเปราะบางของสังคมไทยในวันนี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุในสังคมไทย เพราะน่าสงสารเป็นอย่างมาก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามความสามารถทางร่างกาย ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง (2) กลุ่ม

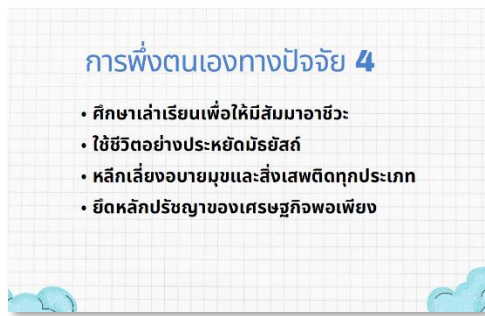

ติดบ้าน และ (3) กลุ่มติดสังคม ซึ่งกลุ่มติดสังคมนี้ มหาวิทยาลัยสามารถ Reskill, Upskill ให้กับผู้สูงอายุเหล่านี้ได้ เช่น คอร์สอบรมระยะสั้นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เป็นต้น เนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มนี้ ยังชอบเข้าสังคมและยังต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หากอาจารย์ของ มช. ที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญในศาสตร์ต่าง ๆ อาทิ การจัดดอกไม้ งานประดิษฐ์ประดอยงานเย็บผ้า หรือบัญชีครัวเรือน ลงไปเป็นครูอาสาในชุมชนต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์อย่างมาก ในอดีตสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Services Center : ITSC) เคยทำหลักสูตรระยะสั้น สอนผู้สูงอายุให้รู้จักการใช้มือถือให้เป็นประโยชน์มากกว่าการเล่นเกมส์ ทำให้ผู้สูงอายุเหล่านี้มีความสุขเป็นอย่างมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบริเวณรอบ ๆ มช. มีผู้ที่เข้ามาเป็นลูกศิษย์ของเราจำนวนมาก ซึ่งไม่เฉพาะแต่กลุ่มเด็กมัธยมตอนปลายเท่านั้น ผมเคยไปอ่านเจอบทความที่กล่าวถึงความสามารถที่จะพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ กล่าวว่า 7% ของผู้สูงอายุในประเทศไทย เป็นผู้ที่มิฐานะร่ำรวยเป็นอย่างมาก กลุ่มนี้จึงไม่จำเป็นต้องเข้าไปช่วยสักเท่าใด 12% เป็นผู้ที่มิฐานะปานกลางที่พอจะช่วยเหลือตนเองได้ 41% เป็นผู้ที่ต้องพึ่งพาลูกหลานในการเลี้ยงดู และอีก 40% เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ

ที่ลูกหลานไม่เลี้ยงดูและยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่น่าสงสารที่สุด อาศัยเพียงความเมตตาของเพื่อนบ้านและวัด ในการให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น จะทำอย่างไรที่จะสามารถช่วยชุมชนให้เขามีความยั่งยืนได้ โดยต้องเข้าไปช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางก่อนเป็นอันดับแรก

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ให้คำนิยามคำว่า “พลเมืองดี (Good Citizen)” ในวารสารมูลนิธิชัยพัฒนา ฉบับเดือนธันวาคม 2557 ivo อย่างดีที่สุด ง่ายที่สุด และสามารถนำไปทำได้เลย คือ “เห็นอะไรที่เราจะทำเพื่อบ้านเมืองได้ เราก็กต้องทำ” เท่านั้นเอง ง่ายและชัดเจนที่สุด ทุกวันนี้ที่พวกเรามาเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ เงินเดือนก็ไม่มี เหนื่อยก็เหนื่อย แก่ก็แก่ แต่เราก็มีความสุข เพราะพวกเราเห็นอะไรที่เราสามารถทำประโยชน์ต่อ มช. ได้ เราก็กต้องทำเท่านั้นเอง จึงขอฝากความหวังของบ้านเมืองไว้กับพวกเราทุกคนต่อไป

การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ มีปัจจัย 4 เข้ามาเกี่ยวข้อง ในหลวงรัชกาลที่ 10 รัชสั่งว่า อยากเห็นเด็กไทยทำงานเป็นตั้งแต่เด็ก เพื่อจะได้มีสัมมาอาชีพ ไม่ไปโกงกิน ไม่ไปขายตัว ไม่ไปเล่นการพนัน ฉะนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่การศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้มีสัมมาอาชีพ เพื่อจะได้มีรายได้ต่อไปในอนาคต และต้องสอนให้ใช้ชีวิตอย่างประหยัดมัธยัสถ์ ไม่ลุ่มหลงมัวเมาไปกับการโฆษณาของสินค้าฟุ่มเฟือยทั้งหลาย ยกตัวอย่าง เช่น ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง มีนโยบายให้เด็กในประเทศจีนเลิกใช้สินค้าฟุ่มเฟือยของบริษัทต่างประเทศที่ไปร่ำรวยในประเทศจีน ซึ่งขับเคลื่อนพร้อมกันทั้งประเทศทำให้ตัวเลข 6 เดือนของประเทศจีน มีเงินออมของธนาคารในประเทศจีนเพิ่มขึ้นมาหลายล้านล้านหยวน แล้วปัจจุบันบริษัทต่างประเทศที่ขายของราคาแพงในประเทศจีนปิดบริษัทไปเรียบร้อยแล้ว จึงมีความคิดย้อนมาว่าแล้วเมื่อไหร่ประเทศไทยของพวกเรายังจะมีความเป็นผู้นำทางจริยธรรม (Moral Leadership) แบบนี้บ้าง

ประการสุดท้าย คือ ให้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องยอมรับว่าในปัจจุบันทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นชีวิตครอบครัว หรือมหาวิทยาลัย ล้วนต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน การเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงเหล่านี้ หากไม่รีบดำเนินการแก้ไข ก็อาจทำให้เกิดการบาดเจ็บและถึงแก่ความตายได้ เรียกว่า “วิกฤต (Crisis)” และจะนำไปสู่ “การสูญพันธุ์ (Extinction)”

ฉะนั้น สิ่งที่เรากังวลกันเกี่ยวกับวิกฤตบรรยากาศโลกต่าง ๆ นั้น ที่จริงเป็นเรื่องที่รุนแรงมากจนอาจทำให้มนุษยชาติอยู่ไม่ได้ วิกฤตแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ (1) ก่อนวิกฤต (2) ช่วงเกิดวิกฤต และ (3) หลังวิกฤต ยกตัวอย่างเช่น เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 ประเทศไทยเกิดวิกฤตต้มยำกุ้ง ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงอย่างหนัก จาก 25 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ มาแตะระดับต่ำสุดที่ 55 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลให้พวกพ้อค้าที่เคยไปกู้เงินดอลลาร์มาลงทุนกันจำนวน 1 ล้าน

ดอลลาร์ จะกลายเป็นหนี้จากเดิม 25 ล้านบาท เป็น 55 ล้านบาทในทันที ทำให้คนฆ่าตัวตายกันเป็นจำนวนมาก และเมื่อเร็ว ๆ นี้ ก็เกิดวิกฤตในลักษณะคล้าย ๆ กัน โดยมีแพทย์จากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ไปเดินออกกำลัง ภายที่สวนลุมพินี แล้วเจอคนงานใส่ชุดโรงงานนอนอยู่บนพื้นดินเป็นจำนวนมาก จึงได้เข้าไปสอบถามได้ข้อมูลว่าคนงานเหล่านั้นไม่สามารถเข้าห้องพักคนงานได้ เพราะบริษัทที่พวกเขาทำงานอยู่ปิดตัวลง

ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้รับสั่งกับขานนาที่จังหวัดปราจีนบุรีไว้ว่า อย่าขายที่ดินทำกินนะ ซึ่งผมเคยเจอเหตุการณ์ในกรณีนี้ว่า มีบริษัทหนึ่งลอบซื้อที่ดินจากขานนาที่ไม่มีความรู้และยากจน เพื่อนำที่ดินดังกล่าวไปขายให้กับนายทุน ขานนาสำหรับก่อสร้างโรงงานในประเทศไทย ซึ่งพวกนี้บาปมากนะ บาปจริง ๆ เพราะส่งผลให้คนเกิดความเครียดและเกิดการฆ่าตัวตายต่อไปในอนาคต เมื่อปี พ.ศ. 2540 สมัยวิกฤตต้มยำกุ้ง ตอนนั้นผมอาศัยอยู่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เจอคนงานสองคน คนหนึ่งฆ่าตัวตายไปแล้ว อีกคนหนึ่งหลังจากเศรษฐกิจดีขึ้นก็กลับมาทำงาน ผมได้มีโอกาสพูดคุยและสอบถามว่า เพราะเหตุใดถึงไม่ฆ่าตัวตายเหมือนเพื่อนคนนั้น คนงานคนนั้นบอกกับผมว่า เขามีน้ำอยู่ที่จังหวัดสุโขทัย ซึ่งน้ำประกอบอาชีพเป็นขานนา จึงมีที่นาสามารถให้เขาอยู่พักอาศัยด้วยได้ พอเศรษฐกิจฟื้นตัวจึงกลับมาทำงานได้ตามปกติ ดังนั้น ท่านทั้งหลายที่เป็นหมอกดี เป็นพยาบาลก็ดี หากเจอคนไข้แล้วเขามาปรึกษาหารือว่าจะขายที่ดินทำกินดีหรือไม่ ให้ช่วยตอบเขาเหล่านั้นไปว่า อย่าขายนะ ให้เก็บไว้ให้ลูกหลานต่อไป อีกหนึ่งตัวอย่างเหตุการณ์เกิดขึ้นที่ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านรับบทเป็นนายหน้าลอบขายบ้านเพื่อกว้านซื้อที่ดินจากชาวบ้านให้แก่ักการเมือง โดยนำโฉนดมาแลกกับเงินสดจำนวนหนึ่ง รู้หรือไม่ว่า หลังจากนั้นชาวบ้านที่นำที่ดินทำกินมาขาย ส่วนใหญ่หมดตัวจริง ๆ เพราะขายที่ดินทำกินของตัวเองแล้ว พอได้เงินมาก็นำไปซื้อรถซื้อของใช้ฟุ่มเฟือย สักพักก็หมด แล้วจะเอาอะไรมาทำกิน เนื่องจากฐานความรู้ก็ไม่มี อาชีพก็ไม่มี ผมถึงบอกว่าผู้ที่เอาเปรียบคนจน/คนไม่มีความรู้ แบบนี้เป็นบาปอย่างมาก

วิกฤตสามารถเกิดขึ้นได้ แต่ต้องรับมือกับวิกฤตนั้นให้ได้ ยกตัวอย่างเช่น ในอดีตสมัยตอนผมอยู่ มข. มีเด็กนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 – 3 ซึ่งกำลังประสบปัญหาในชีวิต โดยพ่อเกิดอุบัติเหตุเสียชีวิต ส่วนแม่ก็ไม่ได้มีงานทำประจำ มีน้องอีกสองคนกำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนอัสสัมชัญ จังหวัดลำปาง ซึ่งเด็กคนนี้ก็กำลังจะลาออกจากการเป็นนักศึกษา มข. ผมจึงขอให้มาคุยกันก่อน คุยไปคุยมา รุ่นพี่คณะวิศวกรรมบอกกับผมว่า ขอให้ช่วยยั้งเด็กคนนี้ไว้ อย่าให้ลาออก พวกเรารุ่นพี่วิศวกรรมจะช่วยกันระดมทุนส่งเด็กคนนี้เรียนจนจบ จากนั้นผมก็แนะนำให้ไปคุยกับคุณครูของน้องที่โรงเรียนอัสสัมชัญ เพื่อขอพักการเรียนของน้องก่อน และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วค่อยกลับไปส่งน้องเรียนต่อไป ปรากฏว่านักศึกษาคนนี้เรียนวิศวกรรมจบ และเมื่อเร็ว ๆ นี้ ผมไปที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นักศึกษาคนนี้ก็เข้ามากราบผม ซึ่งตอนนี้เขากลายเป็นผู้ใหญ่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแล้ว ดังนั้น วิกฤตเกิดขึ้นได้ พวกเราซึ่งเป็นอาจารย์ของเราเราต้องช่วยให้พวกเขาพ้นวิกฤตให้ได้ ยกตัวอย่างอีกกรณีหนึ่ง มีนักศึกษาแพทย์ผู้หญิงคนหนึ่งต้องการฆ่าตัวตาย ผมได้แจ้งข่าวให้พ่อเด็กที่อยู่กรุงเทพ แต่พ่อเด็กไม่สามารถเดินทางมาหาได้ มีเพียงเขียนจดหมายมาขอให้ทางมหาวิทยาลัยช่วยชีวิตลูกด้วย ผมกับแฟนผมได้ขับรถไปหาและสืบข่าวคราว จนกระทั่งรู้ว่าเด็กคนนี้อาศัยอยู่หอพักใด แล้วได้นั่งคุยกับเด็กเป็นเวลานาน จากนั้นผมใช้เวลาครึ่งปีสำหรับพาเด็กคนนี้ไปออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่บนดอยกับผม เพื่อให้เขา

เห็นว่ายังมีคนลำบากกว่าเราอีกไม่รู้กี่เท่า เราเป็นนักศึกษาแพทย์แล้วสะดุดพลาดในชีวิตไปนิดหน่อยเท่านั้น ขอให้รีบลุกขึ้นมา ปรากฏว่าเด็กคนนี้เรียนจบแล้วไปเป็นหมोजักๆ แพทย์และเป็นอาจารย์โรงเรียนแพทย์ที่กรุงเทพฯ ซึ่งที่จริงแล้ว การเป็นอาจารย์นั้น รางวัลในรูปแบบของตัวเงินนั้นมีน้อยมาก ซึ่งพวกเราไม่ค่อยคิดถึงเรื่องเงิน เพราะรางวัลของพวกเรานั้นอยู่ที่ลูกศิษย์ อาจารย์สามารถทำอะไรได้เยอะเลยกับชีวิตของเด็กคนหนึ่ง

ปรัชญานี้สามารถนำไปใช้ได้อย่างไรบ้าง ก่อนวิกฤตในหลวงรัชกาลที่ 9 ให้สร้างภูมิคุ้มกัน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านวัตถุ (การเงิน) (2) ด้านสังคม (3) ด้านสิ่งแวดล้อม และ (4) ด้านวัฒนธรรม ฉะนั้น กิจกรรมกลุ่มช่วงบ่ายของวันนี้ ก็เป็นการระดมความคิดเห็น 4 ข้อนี้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันสิ่งแวดล้อม เรื่อง PM2.5 ว่าเกิดจากอะไรและจะแก้ได้อย่างไร ศึกษาให้รู้แล้วมาช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือการสร้างภูมิคุ้มกันด้านสังคม อาทิ เรื่องศีลธรรม เรื่อง Re-Skill, Re-Training และเรื่อง Good Health ยกตัวอย่างเช่น ในส่วนงานต่าง ๆ เคยตรวจร่างกายให้กับบุคลากรภายในส่วนงานทั้งหมดหรือไม่ เพื่อจะได้ทราบว่าใครป่วยเป็นอะไรและจะได้ช่วยรักษาโดยเร็ว โดยปรัชญาของในหลวงรัชกาลที่ 9 ยังกล่าวถึงภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรมอีกด้วย ไม่ได้กล่าวเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเท่านั้น แต่ยังมีสังคมพอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง วัฒนธรรมพอเพียง ทั้งนี้ ก็เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ประชาชนชาวไทยแทบทั้งสิ้น

หากครอบครัวได้มีการเตรียมตัวและมีภูมิคุ้มกันเรียบร้อยแล้ว การถูกโจมตีในช่วงวิกฤตจะเกิดความเสียหายน้อย และเมื่อพ้นวิกฤตก็จะฟื้นตัวได้เร็วกว่าคนอื่น ยกตัวอย่างในปี พ.ศ. 2554 เกิดอุทกภัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในหมู่บ้านเดียวกันน้ำท่วมเท่ากันหมดทุกหลังคาเรือน แต่บ้านใดที่เตรียมตัวเตรียมความพร้อมรับมือน้ำท่วมไว้ก่อนก็เปรียบเหมือนการมีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง จะเกิดความเสียหายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และเมื่อน้ำลดบ้านหลังดังกล่าวก็สามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีเงินที่เก็บออมไว้สามารถนำออกมาซ่อมแซมบ้านได้

คณะใดจะนำปรัชญานี้ไปใช้ ท่านขอให้เตรียมความพร้อมของคณะก่อน 3 ข้อ ได้แก่ (1) ต้องให้ทุกคนในคณะอยู่ในคุณธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต คณะต้องส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในคณะ (2) ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้คนของคณะใช้ความรู้ทั้งการวางแผนและปฏิบัติ ในคณะมีบุคลากรที่หลากหลายและมีศักยภาพที่แตกต่างกัน เป็นหน้าที่ของคณบดีที่ต้องพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ต้องทำให้เขามีทักษะที่เพิ่มขึ้นให้ได้ และ (3) ต้องมีความขยัน ต้องอดทน ใช้สติปัญญาในการปฏิบัติงาน ดังนั้น คณบดีจะต้องปูพื้นให้ทุกคนในคณะเป็นอย่างนี้ให้ได้ก่อน

ข. หลักในการตัดสินใจ

1. พอประมาณตามอัตภาพในขณะนั้น
2. มีเหตุผล (ทางวิชาการ - กฎหมาย - ศาสนา)
3. ไม่กระทบต่อภูมิคุ้มกันทั้ง 4 ด้าน

อีกประการหนึ่งต้องสอนให้คนในส่วนงานมีหลักในการตัดสินใจ โดยให้ยึด 3 หลัก ดังนี้ (1) รู้จักพอประมาณตามอัตภาพในขณะนั้น คือ การพอประมาณในส่วนงาน/ครอบครัว/ตนเอง เช่น ปัจจุบันคณะเป็นหนี้อยู่ 5 ล้านบาท แต่ต้องการสร้างกำแพง 10 ล้านบาท แบบนี้ไม่เป็นไปตามอัตภาพ เป็นต้น (2) มีเหตุผล เช่น ต้องมีเหตุผลทางวิชาการ ทางกฎหมาย หรือทางศีลธรรม เป็นต้น และ (3) ต้องไม่กระทบต่อภูมิคุ้มกันทั้ง 4 ด้านที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ได้นั้น มหาวิทยาลัยหรือส่วนงานควรดำเนินการ ดังนี้

การสร้างภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ คือ ต้องรู้จักวางแผนทางการเงิน ยกตัวอย่างเช่น บาร์ค โอบามา สมัยเป็นประธานาธิบดี ประเทศสหรัฐอเมริกา มีรายงานว่าเด็กหนุ่มสาวอเมริกามีการใช้บัตรเครดิตเกินตัว จึงได้ตั้งกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง โดยมีอธิการบดีมหาวิทยาลัยชิคาโกเป็นประธานกรรมการ และยังมีอธิการบดีมหาวิทยาลัยอื่นร่วมเป็นกรรมการด้วย พบว่าเรื่องการวางแผนทางการเงิน (Financial Planning) กับความถูกต้องแม่นยำในการจัดการความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) จะต้องเริ่มปลูกฝังเด็กตั้งแต่ระดับชั้นมัธยม ทางรัฐบาลจึงมีนโยบายให้จัดทำหลักสูตรดังกล่าวให้ได้ระดับชั้นมัธยมศึกษาได้เรียน โดยส่วนตัวคิดว่า สองเรื่องนี้เป็นทักษะชีวิต (Life Skill) ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันให้มีประสิทธิภาพ มิเช่นนั้นจะถูกชักจูงให้หลงไหลไปกับโฆษณาต่าง ๆ แล้วเกิดเป็นหนี้สินจำนวนมาก หลังจากนั้นชีวิตก็จะไปลงเอยในสิ่งที่ผิด ยกตัวอย่างเช่น มีครอบครัวชาวนาที่ชยันนาครอบครัวหนึ่ง มีลูกสาวคนเดียวซึ่งกำลังจะสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นโรงเรียนในหมู่บ้าน จากนั้นต้องส่งลูกสาวไปเรียนต่อในระดับมัธยมที่อำเภอ ซึ่งพ่อแม่เด็กได้คำนวณดูแล้วว่า ไม่สามารถส่งลูกเรียนต่อในอำเภอได้ เพราะมีเงินไม่เพียงพอมาวันหนึ่งพ่อแม่เด็กได้เจอกับอดีตรองผู้จัดการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จึงได้มีโอกาสคุยกันและดูรายรับ-รายจ่ายประจำวัน ปรากฏว่าหากครอบครัวนี้สามารถเลิกบุหรี่ เลิกเหล้า เลิกซื้อหวย และของใช้ที่ไม่จำเป็นในชีวิตประจำได้ จะมีเงินส่งลูกไปเรียนต่อที่อำเภอได้ ดังนั้น การนำบัญชีรายรับ-รายจ่าย มาเป็นเครื่องมือในการจัดการข้อมูลทางการเงินจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งและสอดคล้องกับการใช้ชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านสังคม เริ่มจากการพิจารณาคุณธรรม สุขภาพ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในองค์กรหรือครอบครัว อาทิ การตรวจสุขภาพ การส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ โดยเฉพาะในทักษะที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง เพราะหากบุคลากรในองค์กรไม่ได้รับการพัฒนา ก็อาจส่งผลกระทบต่อองค์กรในระยะยาวได้

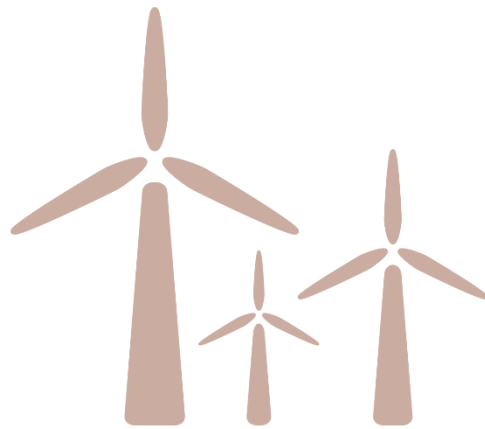
การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างภูมิคุ้มกันทางสิ่งแวดล้อมนั้น ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้ทรงริเริ่มมานานแล้ว โดยเน้นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี อาทิ การปลูกต้นไม้ ปลูกผักอินทรีย์ และการจัดการขยะอย่างสร้างสรรค์ เช่น การเปลี่ยนขยะเป็นรายได้ เป็นต้น ปัจจุบันมีตัวอย่างจากโรงเรียนเทศบาล อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ที่มีการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่มีขยะในพื้นที่มาหลายสิบปี และยังสามารถแปลงขยะเป็นเงินให้กับนักเรียนได้นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้รางวัลและมีการใช้พลังงานสะอาด อาทิ โซลาร์เซลล์ หากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สนใจ สามารถศึกษาดูงานได้

การสร้างภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม ยังไม่ค่อยได้กล่าวถึงกันมากนัก ถึงแม้ว่าอาเซียนยังไม่มีขีดแย้งรุนแรงระหว่างวัฒนธรรมหรือศาสนา แต่ มช. สามารถเป็นประบอกเสียงด้านสันติภาพได้ โดยประกาศตนเป็น “มหาวิทยาลัยเพื่อสันติภาพ (University for Peace: UPEACE)” มุ่งเน้นให้คนใน มช. อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พร้อมทั้งส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา และวัฒนธรรมไทย

หากนำปรัชญาเหล่านี้ไปใช้ จะเกิดประโยชน์ใน 3 ด้านหลัก คือ (1) ในยามปกติ : ชีวิตจะมีความสุขและมั่นคง เนื่องจากการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียงและมีสติในการใช้ทรัพยากร (2) ในยามวิกฤต : ความเสียหายจะน้อยลงและฟื้นตัวได้เร็ว เพราะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 นั้น จะเน้นการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) ความต่อเนื่องและยั่งยืน : แนวทางนี้สร้างความมั่นคงที่สืบเนื่องไปในระยะยาวและเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งในการพัฒนาที่ยั่งยืน

สุดท้ายขอต้อนรับคณาบดีและผู้บริหารส่วนงานคนใหม่ และขอฝากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2530 ว่า “การทำงาน เมื่อมีโอกาสและมีงานทำ ควรเต็มใจทำ โดยไม่จำเป็นต้องตั้งข้อแม้หรือเงื่อนไขอันใด ไว้ให้เป็นเครื่องกีดขวาง คนที่ทำงานได้จริง ๆ นั้น ไม่ว่าจะจับงานสิ่งใด ย่อมทำได้เสมอ ถ้ายังมีความเอาใจใส่ มีความขยัน และความซื่อสัตย์สุจริต ก็ยิ่งจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในงานที่ทำสูงขึ้น” หวังว่าสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อไปไม่มากนักน้อย

เล่าสู่กันฟัง : Sustainability, Where are we now?

โดย ศ. ดร. นพ.พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล
อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability) เป็นส่วนหนึ่งของปณิธานการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้มีการถ่ายทอดลงสู่การบริหารงานในทุกยุคทุกสมัย โดยได้มีการสอดแทรกแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย และต่อมาได้นำแนวทางนี้มาบรรจุไว้ในเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

วิสัยทัศน์ มช.
พ.ศ. 2570

“

มหาวิทยาลัยชั้นนำ
ที่รับผิดชอบต่อสังคม
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ด้วยนวัตกรรม

→

ปณิธาน
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

↓

“...เป็นศูนย์กลางทางวิชาการและวิชาชีพ
ชั้นสูง เพื่ออำนวยประโยชน์แก่ท้องถิ่น
และประเทศชาติโดยส่วนรวม...”

CMU
CHIANG MAI UNIVERSITY

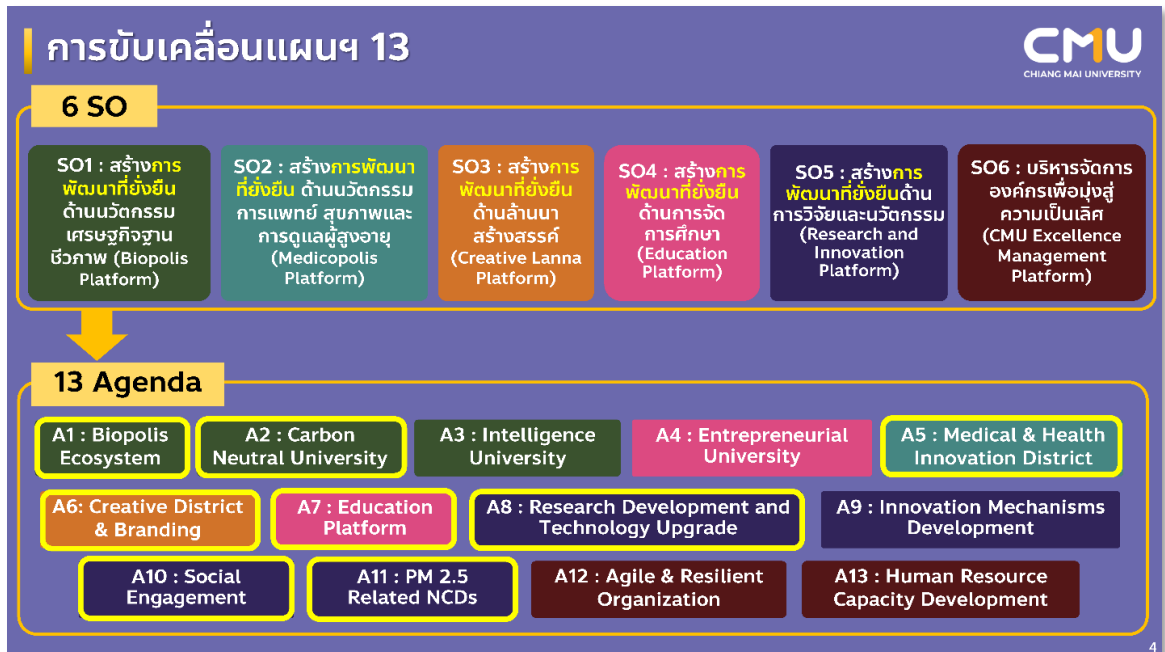
2

ภาพที่ 1 : วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2570

ภาพที่ 2 : 6 วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ตามแผนพัฒนาฯ มช. ระยะที่ 13

จากภาพที่ 2 จะเห็นว่า มหาวิทยาลัยมี 6 วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ตามแผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ซึ่งในขณะที่ได้ร่วมกันจัดทำ 6 วัตถุประสงค์ ทีมผู้บริหารมีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยต้องใช้นวัตกรรมและต้องมีค่าว่าการพัฒนายั่งยืนอยู่เสมอ ดังนั้น ตามวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย จึงประกอบด้วย SO1 : สร้างการพัฒนายั่งยืนด้านนวัตกรรมเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Biopolis Platform) SO2 : สร้างการพัฒนายั่งยืน ด้านนวัตกรรมการแพทย์ สุขภาพ และการดูแลผู้สูงอายุ (Medicopolis Platform) SO3 : สร้างการพัฒนายั่งยืนด้านล้านนาสร้างสรรค์ (Creative Lanna Platform) SO4 : สร้างการพัฒนายั่งยืนด้านการจัดการศึกษา (Education Platform) SO5 : สร้างการพัฒนายั่งยืนด้านการวิจัยและนวัตกรรม (Research and Innovation Platform) และ SO6 : บริหารจัดการองค์กรเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (CMU Excellence Management Platform) โดยวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ตามแผนพัฒนาการศึกษาฯ ระยะที่ 13 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้กำหนดประเด็นสำคัญ 13 ข้อ (13 Agenda) ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับเป้าหมายการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) จะพบว่าทุกประเด็นมีความเชื่อมโยงกันอย่างสอดคล้อง สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของมหาวิทยาลัยในการสร้างสรรค์สังคมที่ยั่งยืน ฉะนั้น จึงเป็นที่ยืนยันได้ว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนายั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการบูรณาการหลักการดังกล่าวเข้าไปในทุกมิติของการทำงานซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนายั่งยืนอย่างชัดเจน

ภาพที่ 3 : การขับเคลื่อนแผนฯ 13

สำหรับผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของมหาวิทยาลัยที่ผ่านมา จนกระทั่งถึงบัดนี้ (Where are we now) ขอนำเสนอการดำเนินงานที่อ้างอิงตามแนวทางของ The United Nations Academic Impact ซึ่งมีความคาดหวังให้สถาบันอุดมศึกษา (Higher Education Institutes) รับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ การบริหารทรัพยากรบุคคล การวิจัยและพัฒนา และการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้ง 17 ข้อ เข้าสู่ทุกมิติของการทำงานของมหาวิทยาลัย โดยทั้งสามเรื่องนั้นเป็นแนวทางหลักที่ UN ได้ขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัย ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นในเกณฑ์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก โดย Times Higher Education Impact Rankings ดังนั้น ในภาพรวมปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กำลังดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้อยู่ โดยมีผลสำเร็จที่สามารถสะท้อนให้เห็นอยู่ในตัวชี้วัดของมหาวิทยาลัย จำนวน 3 เรื่อง ดังนี้ (1) Times Higher Education Impact Rankings ซึ่งในปีที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่อยู่ในอันดับที่ 75 ของโลก จาก 2,152 สถาบัน (2) การได้รับการจัดอันดับ 1 ของประเทศ เรื่อง SDG 4 Quality Education, SDG 5 Gender Equality และ SDG 13 Climate Action ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ (3) มหาวิทยาลัยยังให้ความสำคัญกับการสร้างผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจตามทีระบุไว้ในแผนฯ 13 โดยขณะนี้ มีโครงการที่กำลังเข้ารับการประเมิน จำนวน 93 โครงการ และมหาวิทยาลัยมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามหลักการ PDCA โดยมี TQA เป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินและพัฒนา

ภาพที่ 4 : ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดวิสัยทัศน์ แผนฯ 13 ปี 2567

สำหรับผลการดำเนินการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของมหาวิทยาลัย แบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ที่โดดเด่น ดังนี้

- **ด้านผลิตบัณฑิต (Education)** จะแบ่งออกเป็น การจัดการศึกษาที่อยู่ในระบบ และการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกระดับได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการเรียนการสอนของวิทยาลัยการศึกษาลดชีวิต โดยด้านการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมีการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ผ่านกระบวนการวิชาศึกษาทั่วไป (GE) ด้านความยั่งยืน จำนวน 28 กระบวนวิชา กระบวนวิชาด้านความยั่งยืน จำนวน 101 กระบวนวิชา และมีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน หลักสูตรระดับปริญญาตรี จำนวน 6 หลักสูตร หลักสูตรปริญญาโท จำนวน 8 หลักสูตร และหลักสูตรปริญญาเอก จำนวน 5 หลักสูตร และยังมีหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความยั่งยืนอีกหลายหลักสูตร ดังภาพที่ 5 และภาพที่ 6

การพัฒนาที่ยั่งยืน : ด้านการจัดการศึกษา

28 ครอบคลุมวิชาศึกษาทั่วไป (GE) ด้านความยั่งยืน

101 ครอบคลุมวิชาด้านความยั่งยืน

15 ครอบคลุมวิชา

- อากิ
- ปรัชญาเพื่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม
- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสังคม
- ดอยสุเทพศึกษา
- ชีวิตกับพลังงานทางเลือก

1 ครอบคลุมวิชา

- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

12 ครอบคลุมวิชา

- อากิ
- การเป็นพลเมือง
- การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลพื้นฐาน
- การต่อต้านการทุจริตในประเทศไทย
- สิทธิและหน้าที่พลเมืองในยุคดิจิทัล

หลักสูตรปกติที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน

6 หลักสูตรระดับปริญญาตรี

- นักศึกษา 597 คน
- เปิดหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์แห่งความยั่งยืน (เปิดปี 2568)

8 หลักสูตรระดับปริญญาโท

- นักศึกษา 118 คน

5 หลักสูตรปริญญาเอก

- นักศึกษา 118 คน

CMU CHIANG MAI UNIVERSITY

ภาพที่ 5 : ครอบคลุมวิชาศึกษาทั่วไป (GE) / ครอบคลุมวิชาด้านความยั่งยืน และหลักสูตรปกติที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน : ด้านการจัดการศึกษา

หลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความยั่งยืน

เรียนร่วม มช.

เปิดโอกาสให้นักเรียน ม.ปลาย และ บุคคลทั่วไปสามารถเข้ามาเรียน ร่วมกับนักศึกษา มช.

1 ครอบคลุมวิชา ป.ตรี

- การจัดการของเสียจากชุมชนอย่างยั่งยืน

2 ครอบคลุมวิชา ป.บัณฑิต

- จุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์เพื่อการเกษตรยั่งยืน
- การจัดการมลภาวะอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน

40 หลักสูตรระยะสั้น

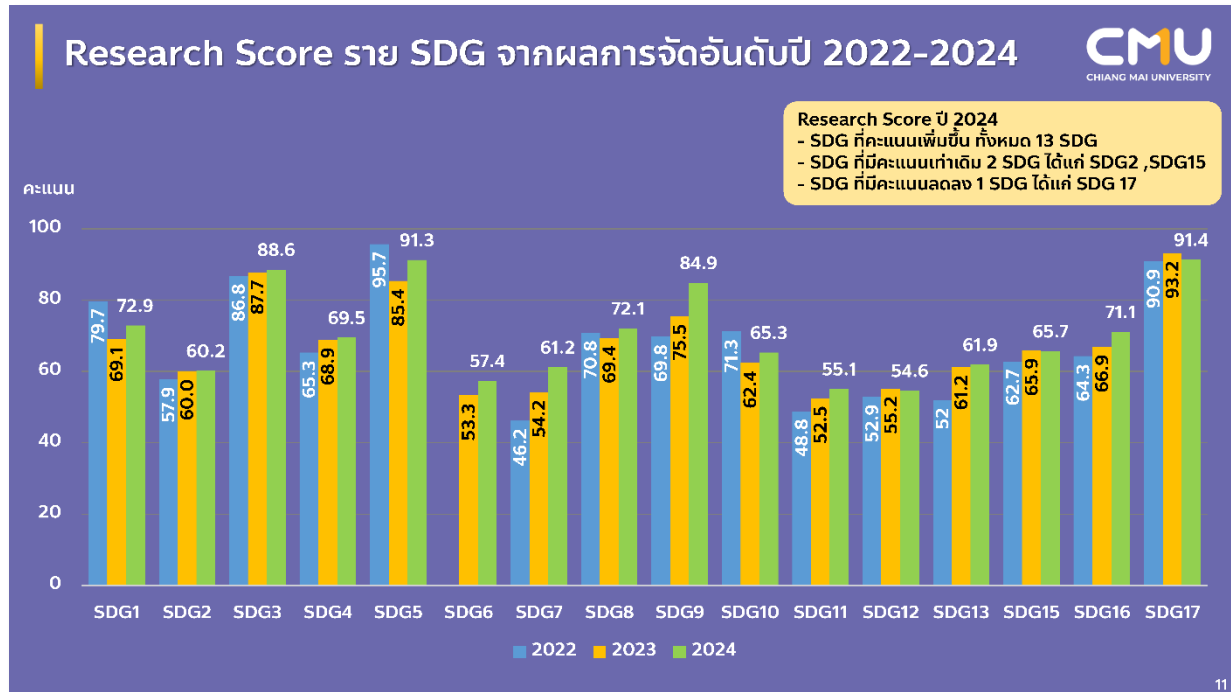
23 หลักสูตรจาก Skills4Life เพื่อพัฒนากะทักษะผู้เรียน Education for Sustainable Development

CMU CHIANG MAI UNIVERSITY

ภาพที่ 6 : หลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความยั่งยืน

- **ด้านวิจัยและนวัตกรรม (Research and Innovation)** ขอเสนอตัวอย่างแผนภูมิที่แสดงผลการวิจัย 17 ด้านที่เกี่ยวกับความยั่งยืนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งการวิจัยในหลากหลายเรื่องนี้ จะนำไปสู่การต่อยอดเป็นนวัตกรรม เพื่อใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม หรือธุรกิจภายนอก

ภาพที่ 7 : แผนภูมิแสดงผลการวิจัย 17 ด้านที่เกี่ยวกับความยั่งยืนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา นั้น มหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญในการนำองค์ความรู้ด้านวิจัยและนวัตกรรมที่ได้มาพัฒนาเป็นต้นแบบ ขอยกตัวอย่างที่สำคัญ ๆ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านบริหารจัดการพลังงาน (2) ด้านสุขภาพ และ (3) ด้านพัฒนานักศึกษา

1. **ด้านบริหารจัดการพลังงาน** มหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานที่เห็นเป็นรูปธรรมแล้วหลายด้าน อาทิ การเป็นหน่วยงานที่มีการจัดการของเสียให้เป็นศูนย์ (Zero waste) โดยที่มหาวิทยาลัยได้นำขยะมาแปรรูปเป็นพลังงานผ่านศูนย์บริหารจัดการชีวมวลแบบครบวงจร สถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานนครพิงค์ มช. ซึ่งเป็นตัวอย่างสำคัญของการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนและพร้อมถ่ายทอดไปสู่ส่วนงานราชการต่าง ๆ ด้วย มีระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ ที่สามารถบำบัดน้ำเสียได้ตรงตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยนำน้ำสะอาดกลับไปใช้ซ้ำได้มากกว่า 100,000 ลูกบาศก์เมตร/ปี มีระบบการขนส่งมวลชน มช. ที่ให้บริการโดยรถไฟฟ้าที่สามารถระบุตำแหน่งรถและจำนวนที่นั่งว่างแบบ Realtime ผ่าน CMU Mobile Application มุ่งสู่การเป็นเมืองต้นแบบอัจฉริยะ พลังงานสะอาด ที่มีผู้โดยสารใช้บริการมากกว่า 3,980,771 ครั้ง ระยะทางรวมมากกว่า 6,390,942 กิโลเมตร (ข้อมูลนับสะสมตั้งแต่ปี 2563 ถึงตุลาคม 2566) และมีอาคารพลังงานสุทธิใกล้เคียงศูนย์ (Near-Net Zero Energy Building) ณ สถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานนครพิงค์ (ERDI) และมีแผนการขยายการก่อสร้างไปยังส่วนงานต่าง ๆ ที่มีพื้นที่เหมาะสมอีกหลายส่วนงาน เพื่อมุ่งเป้าหมายให้

มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และยังมีอีกหลากหลายกิจกรรมที่ได้ดำเนินการที่มีลักษณะเป็นต้นแบบให้แก่มหาวิทยาลัย ส่วนงาน บุคลากร และนักศึกษา อาทิ การตั้งอุณหภูมิของเครื่องปรับอากาศในห้องประชุม ให้อยู่ที่ 25 องศาเซลเซียส และจัดกิจกรรมรณรงค์ลดการใช้ขวดพลาสติกภายในมหาวิทยาลัย โดยประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยนำแก้วน้ำส่วนตัวมาใช้ทดแทนการใช้ขวดพลาสติก

การนำองค์ความรู้ภายในมหาวิทยาลัยมาพัฒนาเป็นต้นแบบ **CMU**
CHIANG MAI UNIVERSITY

ด้านบริหารจัดการพลังงาน ด้านสุขภาพ ด้านพัฒนานักศึกษา

💡 ระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ

- สามารถบำบัดน้ำเสียตามเกณฑ์มาตรฐาน
- นำน้ำสะอาดกลับไปใช้ซ้ำได้มากกว่า 100,000 ลูกบาศก์เมตร/ปี (18.51%)

14

ภาพที่ 8 : ด้านบริหารจัดการพลังงาน (ระบบปรับปรุงคุณภาพ)

การนำองค์ความรู้ภายในมหาวิทยาลัยมาพัฒนาเป็นต้นแบบ **CMU**
CHIANG MAI UNIVERSITY

ด้านบริหารจัดการพลังงาน ด้านสุขภาพ ด้านพัฒนานักศึกษา

💡 รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน มช. (CMU Green Transit)

สามารถระบุตำแหน่งรถและที่นั่งแบบ Realtime ผ่าน CMU Mobile Application มุ่งสู่การเป็นเมืองต้นแบบอัจฉริยะ พลังงานสะอาด

- ผู้โดยสารใช้บริการมากกว่า 3,980,771 ครั้ง
- ระยะทางรวมมากกว่า 6,390,942 กิโลเมตร (ข้อมูลนับสะสมตั้งแต่ปี 2563 ถึง ตุลาคม 2566)

💡 อาคารพลังงานสุทธิใกล้เคียงศูนย์ (Near-Net Zero Energy Building) ณ สถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานนครพิงค์ (ERDI)

Solar Energy

- Generated electricity 144 kW
- System efficiency 97%
- Inverter status : OK

Air-conditioning

- Energy consumption 100 kW
- Room temperature 25 C

Smart Energy Monitoring (Real-Time Data)

- Solar Energy
- Energy Storage
- EV Charging station
- Building Management
- Air-conditioning
- Chiller subside area (within university)

Lighting

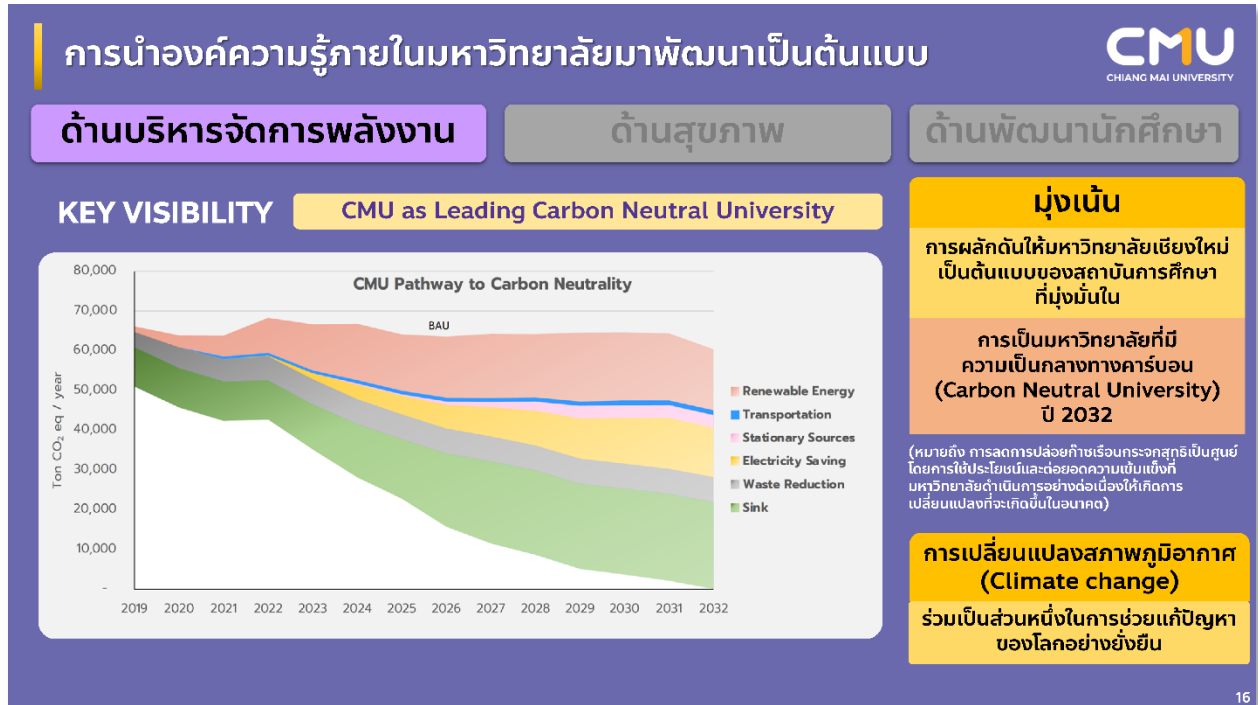
- Energy consumption 20 kW
- Status : ON

EV Charging Station

- Power level : 80%
- Charging status : ON

15

ภาพที่ 9 : ด้านบริหารจัดการพลังงาน (ระบบขนส่งมวลชน มช. และอาคารพลังงานสุทธิใกล้เคียงศูนย์)

ภาพที่ 10 : ด้านบริหารจัดการพลังงาน (เป้าหมายการเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นกลางทางคาร์บอน
ภายในปี 2032)

จากภาพที่ 10 แสดงเป้าหมายของมหาวิทยาลัยภายในปี 2032 ที่จะบรรลุความสมดุลระหว่างปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และปริมาณการดูดซับหรือลดลง ทำให้คาร์บอนฟุตพริ้นท์เป็นศูนย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นอกจากการเป็นต้นแบบการทดลองใช้แล้ว มหาวิทยาลัยยังต้องการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกักเก็บคาร์บอนผ่าน การบูรณาการความรู้และทรัพยากรจากหลากหลายส่วนงาน อาทิ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ และศูนย์วิจัยข้าวล้านนา เพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และตอบสนอง
โจทย์ความต้องการของประเทศและสังคมโลกด้วย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้นำระบบประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์มาใช้ในกิจกรรมทุกกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมให้ทุกส่วนงานตระหนักถึงผลกระทบของการใช้พลังงานและร่วมกันหาแนวทางลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเดินทาง การใช้พลังงาน และการจัดการขยะ โดยผลลัพธ์ที่ได้คือการได้รับรางวัล Carbon Neutral Event จากองค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันถึงความสำเร็จในการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว

การนำองค์ความรู้ภายในมหาวิทยาลัยมาพัฒนาเป็นต้นแบบ

CMU CHIANG MAI UNIVERSITY

ด้านบริหารจัดการพลังงาน **ด้านสุขภาพ** **ด้านพัฒนานักศึกษา**

ฐานข้อมูลและวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์คาร์บอนของมหาวิทยาลัย (Carbon Landscape, CMU)

3,108.59
1,802.70

ถนนต้นแบบจากพลาสติกรีไซเคิล (CMU Recycled Plastic Roads)

- ลดปริมาณขยะพลาสติก 900 กิโลกรัม/กิโลเมตร
- ลดปริมาณยางมะตอยได้ 4.78 ตัน/กิโลเมตร
- ลดค่าใช้จ่ายได้ 95,600 บาท/กิโลเมตร
- สมบัติทางวิศวกรรมเป็นไปตามมาตรฐานของกรมทางหลวง
- ลดการปล่อยคาร์บอน 2.74 tCO₂e/กิโลเมตร

Carbon Negative U-Parking area and roads พื้นที่บริเวณหน้าสมาคมนักศึกษาเก่า มช. และหน้าสำนักบริการวิชาการ

มช.สร้างถนนต้นแบบจากขยะพลาสติก สัจจะจริงลดปัญหาพลาสติกที่ไม่สามารถ Recycle ได้

17

ภาพที่ 11 : ด้านบริหารจัดการพลังงาน (ฐานข้อมูลและวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์คาร์บอนของมหาวิทยาลัย และถนนต้นแบบจากพลาสติกรีไซเคิล)

การนำองค์ความรู้ภายในมหาวิทยาลัยมาพัฒนาเป็นต้นแบบ

CMU CHIANG MAI UNIVERSITY

ด้านบริหารจัดการพลังงาน **ด้านสุขภาพ** **ด้านพัฒนานักศึกษา**

การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์อีเวนต์ของมหาวิทยาลัย

โครงการสัมมนาผู้บริหารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปี 2567
วันที่ 24 - 26 พฤษภาคม 2567
ณ โรงแรมเดอะริเวอร์ไซด์ นายกะทะธานี ซ้ำทองเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ได้รับการรับรองจาก องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) เป็นอีเวนต์ที่มีการลดเทียบปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกถึงศูนย์เป็นศูนย์

" CARBON NEUTRAL EVENT "

หมายเหตุ : เป็นโครงการที่ผ่านการประเมินและได้รับ (Self Declaration) จากกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (Copyright by UNISERV CMU)

รวมพลัง ช่างชนะ ร่วมใจทำให้กิจกรรมนี้ถึงขั้นสุดยอดอีเวนต์ "ความเป็นกลางทางคาร์บอน"

CMU trekking 2023 Carbon Neutral Event
กิจกรรมนี้ถึงขั้นสุดยอดปี 2566 ได้ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ลดลงเท่ากับศูนย์

ขอชาวมช. ร่วมใจกัน
ทำกิจกรรมนี้ถึงขั้นสุดยอดปี 2566 ได้รับรองความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutral) ไปด้วยก็แล้ว...

24.704 ตัน tCO₂e (คำนวณบนข้อมูลอีเวนต์)

25 ตัน tCO₂e (คำนวณบนข้อมูลอีเวนต์) **เท่ากับปลูกต้นไม้จำนวน 1,550 ต้น**

18

ภาพที่ 12 : ด้านบริหารจัดการพลังงาน (การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์อีเวนต์ของมหาวิทยาลัย)

2. ด้านสุขภาพ มหาวิทยาลัยได้พัฒนาระบบการดูแลสุขภาพบุคลากรอย่างครอบคลุม โดยมีศูนย์สุขภาพ ใฝ่ล้อมเป็นแกนกลางในการให้บริการทางการแพทย์ที่หลากหลายและมีคุณภาพสูง ผ่านการบูรณาการความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะเทคนิคการแพทย์ เพื่อมอบบริการด้านสุขภาพที่ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของบุคลากรอย่างตรงจุด

นอกจากนี้ ส่วนงานที่เกี่ยวข้องยังได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้บริการของบุคลากร เพื่อนำมาวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรทุกกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญ

ในอนาคต มหาวิทยาลัยมีแผนที่จะบูรณาการข้อมูลสุขภาพของบุคลากรเข้ากับระบบข้อมูลสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างฐานข้อมูลสุขภาพที่ครอบคลุมและแม่นยำยิ่งขึ้น ทำให้สามารถวางแผนการดูแลสุขภาพของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมสุขภาพที่ดีของบุคลากรในระยะยาว

การนำองค์ความรู้ภายในมหาวิทยาลัยมาพัฒนาเป็นต้นแบบ

ด้านบริหารจัดการพลังงาน

ด้านสุขภาพ

ด้านพัฒนานักศึกษา

ศูนย์สุขภาพ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ใฝ่ล้อม)

- **บริการทางการแพทย์**
โดย โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์
- **บริการทันตกรรม** โดย คณะทันตแพทยศาสตร์
- **ศูนย์สุขใจ (CMU Minds)**
ให้บริการตรวจรักษาและให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต
- **ร้านขายยา-ให้คำปรึกษาด้านยา**
โดย คณะเภสัชศาสตร์
- **คลินิกกายภาพบำบัด - กิจกรรมบำบัด**
โดย คณะเทคนิคการแพทย์

กายภาพบำบัด

กิจกรรมบำบัด

อัลตราซาวด์ (US: กู)

19

ภาพที่ 13 : ด้านสุขภาพ (ศูนย์สุขภาพมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ใฝ่ล้อม))

3. ด้านพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยได้ริเริ่มโครงการเงินหาย เงินหมด ออย่าอดข้าว (Token to Care) ได้ออกแบบระบบการช่วยเหลือนักศึกษาที่ประสบปัญหาทางการเงินฉุกเฉิน ผ่านแอปพลิเคชัน CMU Mobile โดยให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงเงินทุนฉุกเฉินในรูปแบบของ Token เพื่อนำไปใช้ซื้ออาหารได้ทันที เป็นการให้ความช่วยเหลือนักศึกษาที่ประสบปัญหาทางการเงินในระยะสั้น ช่วยให้นักศึกษาสามารถผ่านพ้นช่วงเวลาที่ยากลำบากไปได้ โดยไม่ต้องไปเสียเวลาไปหารายได้จากทางอื่น อาทิ การขายสินค้า รวมทั้งไม่กระทบต่อเวลาเรียนของนักศึกษาด้วย

ซึ่งโครงการนี้ถือเป็นหนึ่งโครงการในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG 2 : ยุติความหิวโหย และยังได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 3 ของโลก ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมนักศึกษา (World Rank #3 ด้าน Student Support & Engagement) จาก WURI Rankings 2024

ภาพที่ 14 : ด้านพัฒนานักศึกษา (Token to Care เงินหาย เงินหมด อย่าอด)

▪ **ด้านบริการวิชาการ (Outreach)** มหาวิทยาลัยได้เข้าไปช่วยเหลือสังคมในหลากหลายกิจกรรม อาทิ การนำองค์ความรู้ไปช่วยเติมอากาศให้บริสุทธิ์ด้วยเครื่อง Smart Clean Air System การจัดทำมุ้งสู้ฝุ่น ในช่วงที่เกิดปัญหาหมอกควันภาคเหนือ การจัดทำหน้ากากนวัตกรรมนาโน เพื่อป้องกันโควิด-19 และฝุ่น PM2.5 การสร้างเครือข่ายตรวจจับฝุ่น PM2.5 ด้วย Low Cost Sensor การจัดทำแอปพลิเคชัน FireD (ไฟดี) ระบบทำข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจศูนย์บัญชาการบริหารจัดการเชื้อเพลิง และยังนำองค์ความรู้ไปสร้างนวัตกรรมสนับสนุนระบบแจ้งเตือนภัยน้ำท่วมในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งจะขอยกตัวอย่างโครงการต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จ ดังนี้

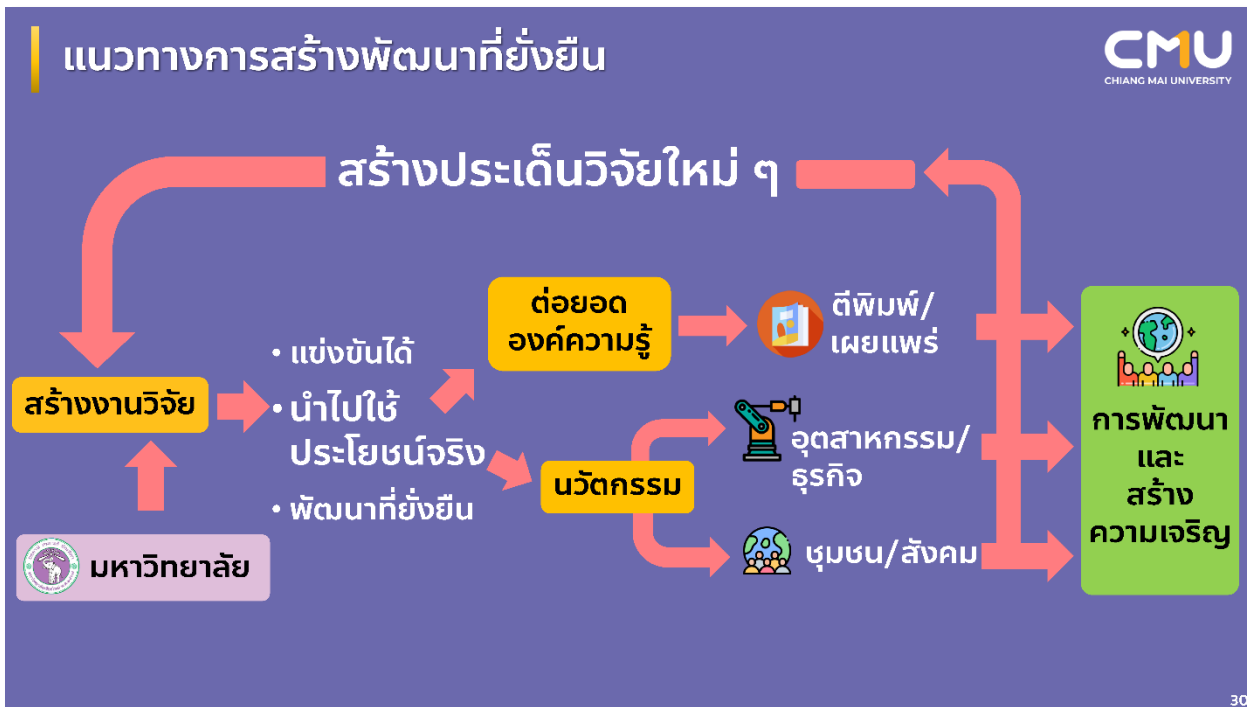
สถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานนครพิงค์ได้ริเริ่มพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ Net - Zero สำหรับสถาบันอุดมศึกษา โดยเริ่มจากการศึกษาและทดลองใช้ภายในองค์กรจนประสบความสำเร็จ จากนั้นจึงได้ขยายผลเชิญชวนมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 12 แห่งมาร่วมดำเนินงานด้วยกัน หลังจากได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้ได้รับโอกาสจาก ดร.กิตติพงษ์ พร้อมวงศ์ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ให้ขยายผลแพลตฟอร์มนี้ไปสู่สถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ทั่วประเทศกว่า 100 แห่ง จึงเป็นที่มาของโครงการที่ก่อให้เกิดโครงการ NET ZERO CAMPUS ในที่สุด

มหาวิทยาลัยได้ขยายความร่วมมือด้านจัดการขยะไปยังเทศบาลเมืองแม่เหิยะและสมาคมการท่องเที่ยวฯ พัฒนาโครงการจัดการขยะเศษอาหารอย่างยั่งยืน โดยมีหน่วยงานในพื้นที่เข้าร่วม 26 แห่ง โครงการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดปริมาณขยะเศษอาหารถึง 1 ตันต่อวัน แต่ยังลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้กว่า 130 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปีอีกด้วย

คณะเทคนิคการแพทย์ได้ร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลดอยหล่อในการพัฒนาศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยในชุมชน กิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกัน ได้แก่ การจัดอบรมบุคลากรทางการแพทย์ การให้คำปรึกษาทางการแพทย์แก่ผู้ป่วยและครอบครัว การจัดหาอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น และการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพแบบครบวงจร ทำให้ผู้ป่วยในพื้นที่ได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ด้าน Social Engagement ที่มหาวิทยาลัยได้จัดทำโครงการต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ อาทิ การดำเนินงานร่วมกับมูลนิธิเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก การลงพื้นที่โครงการป่าสนโมเดล (อ.กัลยาณิวัฒนา) โครงการ CMU MODEL บ้านป่าตึงงาม โครงการช่างเผือกโมเดล (แม่แจ่ม) และยังร่วมฟื้นฟูพัฒนาชุมชนคลองแม่ข่า จังหวัดเชียงใหม่ โครงการเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของมหาวิทยาลัยในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสร้างสรรค์การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

ภาพที่ 15 : แนวทางการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้ความสำคัญกับการนำองค์ความรู้ไปสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม โดยมีโครงการวิจัยและพัฒนาที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนกว่า 93 โครงการ ซึ่งมีกระบวนการทำงานที่เริ่มจากการรับฟังปัญหาและความต้องการของชุมชน นำมาวิเคราะห์และพัฒนาเป็นแนวทางแก้ไขที่เป็นรูปธรรม จากนั้นจึงนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การปรับปรุงกระบวนการผลิต หรือการสร้างนวัตกรรมเพื่อสังคม ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชนและสังคมโดยรวม รวมถึงได้ตอบโจทย์ของสังคมตามพันธนาการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ตั้งไว้ เมื่อ 60 ปีที่แล้วด้วย

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง "ข้อคิดเรื่อง Sustainability สำหรับมหาวิทยาลัย"

โดย ดร.วิรไท สันติประภพ

กรรมการสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายของคำว่า Sustainability ว่า “Developments that meet the needs of the present generation without compromising the ability of future generations to meet their own needs” ซึ่งหมายความว่า การพัฒนาที่ตอบโจทย์ต่อคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ได้เบียดบัง บั่นทอน หรือลดความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนในรุ่นต่อไป ซึ่งให้ความหมายดังกล่าวเป็นการเน้นย้ำถึงความสำคัญของแนวคิดเรื่องการถ่ายโอนระหว่างรุ่น หรือ Intergenerational transfer ในปัจจุบันเป็นที่ถูกพูดถึงอย่างแพร่หลายว่าอนาคตของคนรุ่นต่อไปกำลังถูกบั่นทอนในหลายมิติ ซึ่งความคิดดังกล่าวเป็นที่มาของการให้ความสำคัญกับเรื่องความยั่งยืนที่เพิ่มมายิ่งขึ้นในปัจจุบัน โดยการถูกบั่นทอนดังกล่าวสามารถพิจารณาแบ่งออกเป็น 3 มิติตามกรอบของ ESG ได้ดังนี้

อนาคตของคนรุ่นต่อไปกำลังถูกบั่นทอนในหลายมิติ		
ENVIRONMENT	SOCIETY	GOVERNANCE
Poverty led pollution	Widening inequality	Ineffective government
Climate crisis	Digital divide	Corruption
Food insecurity	Social conflicts	State capture
New international standards	Limited social safety nets	Unfair market competition
Carbon pricing	Limited public resources	Populism and family politics
		Coordination failure
		Distorted incentive structure

มิติที่ 1 : ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นมิติที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในเรื่องภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ท่านอินทิดา ปรียธรรมสินี คานธี (Indira Priyadarshini Gandhi) อดีตนายกรัฐมนตรีอินเดีย ได้กล่าวสุนทรพจน์ในเวทีประชุมทางด้านสิ่งแวดล้อมเมื่อปี ค.ศ.1972 ว่า “เราควรเลิกกล่าวถึงปัญหาในเรื่องมลพิษแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะแท้จริงแล้ว สิ่งที่เป็นสาเหตุของมลพิษคือความยากจน” ซึ่งประเด็นปัญหาความยากจนเป็นโจทย์ที่มีความท้าทายอย่างมากในประเทศที่กำลังพัฒนา

วิกฤตการณ์ทางด้านสภาพภูมิอากาศก็เป็นอีกหนึ่งเรื่องใหญ่ที่ทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันและมีความเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาความไม่มั่นคงทางด้านอาหาร แม้ว่าประเทศไทยจะมีความโชคดีที่ยังสามารถผลิตอาหารได้เพียงพอต่อความต้องการของประชากรภายในประเทศ แต่ในปีนี้เป็นบ้านเราอย่างประเทศเมียนมา มีการคาดการณ์ว่าประชากรกว่า 1 ใน 4 จะประสบภาวะการขาดแคลนอาหารจากปัญหาต่าง ๆ ในหลากหลายด้าน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เองเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์การอพยพย้ายถิ่นฐานของผู้คนที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในทั่วโลก อาทิ การอพยพทางเรือของชาวแอฟริกา เพื่อไปยังเขตทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และการอพยพขึ้นแดนของชาวอเมริกากลาง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อป้องกันผู้อพยพ เช่น นโยบายการสร้างกำแพงของสหรัฐอเมริกา ในสมัยอดีตประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ เป็นต้น ซึ่งเหตุการณ์ทั้งหมดที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนี้ ล้วนมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศอันนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนอาหารทั้งสิ้น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศยังนำมาซึ่งมาตรฐานทางด้านสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ จำนวนมาก เช่น มาตรการเก็บภาษีจากอุตสาหกรรมที่ปล่อยก๊าซคาร์บอน (Carbon tax) และมาตรการ CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) เป็นต้น ซึ่งจะเป็นต้นทุนของการใช้ชีวิตและต้นทุนของการทำธุรกิจที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งล้วนแต่เกิดจากปัญหาที่คนรุ่นก่อนและคนรุ่นปัจจุบันที่สร้างปัญหาไว้ โดยที่คนรุ่นต่อไปจะต้องเป็นผู้แบกรับ

มิติที่ 2 : ด้านสังคม (Society) เห็นได้ชัดเจนว่าเส้นแบ่งความเหลื่อมล้ำทางสังคมนั้นขยายกว้างขึ้นเรื่อย ๆ จากเดิมซึ่งมักพูดถึงประเด็นความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ และทรัพย์สิน อย่างไรก็ตามหากพิจารณาตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยแล้ว อีกหนึ่งประเด็นความเหลื่อมล้ำที่มีความสำคัญคือ “ความเหลื่อมล้ำทางด้านโอกาส” จากเดิมการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำในระบบสังคมไทย ปัจจุบันพบว่าเกิดความแตกต่างของคุณภาพการศึกษา และโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของคนในหลากหลายฐานะที่มีความแตกต่างกันในสังคม เช่นเดียวการแบ่งแยกทางดิจิทัล (Digital divide) หรือการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่เท่าเทียมกัน ความขัดแย้งในสังคม ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้อนาคตของคนรุ่นใหม่ถูกบั่นทอนลง เพราะความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นทำให้ประเทศไม่สามารถเดินต่อไปข้างหน้า หรือปฏิรูปในด้านใดได้เลย เพราะเกิดความคลั่งใจซึ่งกันละกัน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังพัฒนาจะต้องเผชิญ เนื่องจากภาครัฐไม่มั่งบประมาณที่เพียงพอ อีกทั้งยังไม่มีระบบโครงสร้างความปลอดภัยของสังคมที่เพียงพอต่อการเข้ามาดูแลประชาชนในสังคมเมื่อเกิดปัญหาด้วย

มิติที่ 3 : ด้านธรรมาภิบาล (Governance) ระบบธรรมาภิบาลนั้นมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องความยั่งยืน ขณะนี้หลายประเทศกำลังเผชิญกับรัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพ ซึ่งมักพบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในรัฐบาลเหล่านี้ โดยรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบันมีความแตกต่างจากการทุจริตคอร์รัปชันโดยความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจในอดีต อย่างเช่นการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการทุจริตเชิงนโยบาย โดยนักเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงคำว่า “State capture” ซึ่งหมายถึงการที่กลุ่มนายทุน หรือกลุ่มเอกชนรายใหญ่สามารถเข้ายึดอำนาจในกลไกต่าง ๆ และสถาบันต่าง ๆ ของภาครัฐได้ ส่งผลให้ไม่สามารถกำหนดนโยบายสาธารณะที่ตอบโจทย์ประชาชนและสังคมได้

ในประเทศไทยมีการกล่าวหาว่า กลุ่มธุรกิจ SMEs ไม่สามารถแข่งขันได้ เกิดวงจรที่เรียกว่า “ปลาใหญ่กินปลาเล็ก” ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าจะมีการออกพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า ก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้เป็นอย่างดี ธุรกรรม เกิดสภาพการแข่งขันในตลาดที่ไม่เป็นธรรม (Unfair market competition) ซึ่งนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านโอกาส อันเกิดจากปัญหาทางด้านธรรมาภิบาล การกำหนดนโยบายของภาครัฐในปัจจุบัน กลับกลายเป็นการกำหนดนโยบายเพื่อมุ่งหวังคะแนนความนิยมของรัฐบาล และเป็นการเมืองแบบครอบครัว (Populism and family politics) ซึ่งกระทบต่อโครงสร้างของระบบธรรมาภิบาลของประเทศทั้งหมด โดยทางด้านเศรษฐศาสตร์โจทย์ที่สำคัญทางด้านธรรมาภิบาล คือการไม่สามารถประสานประโยชน์ร่วมกันได้ ทำให้ไม่เกิดความร่วมมือร่วมกัน (Coordination failure) ประกอบกับโครงสร้างแรงจูงใจที่บิดเบี้ยวในสังคม (Distorted incentive structure) ทำให้การแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้มีความท้าทายของประเทศ จึงเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

ดังนั้น หากพิจารณาถึงสิ่งที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันตามกรอบแนวคิด ESG เป็นสิ่งที่มีความท้าทายเป็นอย่างมาก มหาวิทยาลัยเอง ก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการบั่นทอนอนาคตและโอกาสของคนรุ่นต่อไป ในหลากหลายมิติ โดยที่เราอาจไม่รู้ตัว

ในภาคธุรกิจมีการให้ความหมายของคำว่าความยั่งยืนไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

นิยามหลากหลายของ Sustainability ในภาคธุรกิจ

- **Social License to Operate:** acceptance granted to a company by various stakeholders who may be affected by the company's activities based on legitimacy (rules of the game), credibility (transparency), and trust.
- **Triple Bottom Line:** Profits, People, and Planet
- **Creating Shared Value:** enhance competitiveness while developing solutions to social problems
- **ESG:** criteria used to assess a company's environmental, social, and governance impact (eg. ESG investment, responsible supply chain)
- **Doing Well by Doing Good:** responsible and ethical business practices in a holistic manner

1) ในช่วงทศวรรษที่ 1960 มีการกล่าวถึงคำว่า Social License to Operate ซึ่งหมายถึง การรับใบอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจจากทางการ และการได้รับอนุญาตให้ทำธุรกิจจากภาคสังคม อันหมายถึงได้รับความไว้วางใจจากสังคมด้วย แนวคิดดังกล่าวมีมาจากกลุ่มอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในสหรัฐอเมริกา โดยเป็นการที่ผู้ประกอบการธุรกิจ จะต้องให้คำมั่นสัญญากับสังคมว่าการดำเนินการธุรกิจนั้นจะมีระบบการป้องกันมลพิษ และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากไม่สามารถดำเนินการมาตรการป้องกันปัญหาดังกล่าวได้ ก็จะไม่สามารถประกอบธุรกิจได้ จึงนับเป็นครั้งแรกที่เริ่มมีผู้ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม

2) ต่อมา มีการกล่าวถึงแนวคิด Triple Bottom Line ซึ่งเป็นแนวทางการประกอบธุรกิจโดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ (1) กำไร (Profits) (2) ประชาชน (People) และ (3) โลก (Planet)

3) ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 Harvard Business School ได้มีการกล่าวถึงแนวคิด Creating Shared Value อันหมายถึง การสร้างคุณค่าอย่างมีส่วนร่วมซึ่งกันและกันระหว่างธุรกิจและสังคม โดยธุรกิจใดที่สามารถสร้างคุณค่าร่วมกันกับสังคมได้ ธุรกิจนั้นก็จะสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้

4) แนวคิด ESG เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นต่อมาในภายหลัง โดยเป็นการนำแนวคิด Triple Bottom Line และแนวคิด Creating Shared Value มาปรับปรุงให้มีแนวทางที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และมีการใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น การลงทุนอย่างยั่งยืน (Sustainable Investment) และห่วงโซ่อุปทานที่ยั่งยืน (Sustainable Supply Chain) และการจัดทำหลักสูตร ESG ซึ่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กำลังดำเนินการจัดทำอยู่ในขณะนี้

5) แนวคิด Doing Well by Doing Good ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีการนำมาใช้ในช่วงหลัง หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ จะต้องทำให้แน่ใจว่าการดำเนินการนั้น ๆ เป็นสิ่งที่ดีทั้งต่อตนเอง ต่อสังคม และต่อคนรอบข้าง

โดยสรุปแล้ว ผู้บรรยายได้ให้ความหมายของคำว่าความยั่งยืนในมุมมองของภาคธุรกิจว่า “ธุรกิจชนะ สังคมพัฒนา” หมายถึง การดำเนินการเพื่อความยั่งยืน จะต้องเป็นการผนวกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ของการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจ “ชนะในระยะยาว” เนื่องการความยั่งยืนในภาคธุรกิจนั้น จะต้องเริ่มต้นจากความยั่งยืนในองค์กร แต่สิ่งที่ทำให้องค์กรชนะ จะต้องมียุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพสังคม ทำให้สังคมพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องด้วย

ความยั่งยืนทางธุรกิจ หมายถึง "ธุรกิจชนะ สังคมพัฒนา"

ดร.วิโรจน์ สันติประภว

บทเรียนจากความยั่งยืนในภาคธุรกิจ

ประเด็นที่ 1 : Sustainability in form or in substance

คือ การดำเนินการตามหลักแนวคิดความยั่งยืนขององค์กรเป็นการดำเนินการตามรูปแบบ หรือเป็นการดำเนินการอย่างแท้จริง กล่าวคือ ปัจจุบันการดำเนินธุรกิจตามแนวคิดความยั่งยืนนั้น จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรฐานจำนวนมาก อาทิ การจัดทำรายงานความยั่งยืนประจำปีของบริษัท และอื่น ๆ จนนำไปสู่คำถามที่ว่า การดำเนินการตามกฎระเบียบและเงื่อนไขจำนวนมากนั้น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงได้หรือไม่ โดยรายงานพบว่า บริษัทจำนวนมากในสหรัฐอเมริกาใช้งบประมาณมากกว่า 750,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานดังกล่าว เช่นเดียวกับกลุ่มบริษัทในประเทศไทย ซึ่งมีการใช้งบประมาณกว่า 3 - 5 ล้านบาท เพื่อจัดทำรายงานของบริษัทให้เป็นไปตามมาตรฐานดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (Dow Jones Sustainability Index : DJSI) ซึ่งการดำเนินการจัดทำรายงานต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพียงการสร้างควมยั่งยืนแค่ในรูปแบบ (In form) เท่านั้นไม่ใช่การดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง (In substance)

อีกคำที่มักจะได้ยินอยู่เสมอ คือ คำว่า “Green Washing” ซึ่งหมายถึงการดำเนินการกิจกรรมใด ๆ ในด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ถูกมองเห็นว่าองค์กรมีการดำเนินการในเรื่องสิ่งแวดล้อม แม้ว่ากรดำเนินการกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ได้ นำไปสู่การลดก๊าซคาร์บอน หรือทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้นอย่างแท้จริงก็ตาม โดยองค์กร Environmental Resources Management หรือ ERM ซึ่งเป็นองค์กรที่ประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมได้เผยว่า ผู้นำของบริษัทชั้นนำกว่า 68 เปอร์เซ็นต์มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการ Green Washing สำหรับประเทศไทยซึ่งมีบริษัทชั้นนำได้รับการจัดอันดับตามมาตรฐาน DJSI มากถึง 37 บริษัท ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุดในภูมิภาคอาเซียนถึง 9 ปีติดต่อกัน โดยมีบริษัทไทยถึง 12 ราย ที่ได้รับรางวัลในระดับ Gold Class ซึ่งเป็นระดับคะแนนที่สูงสุดในระดับโลกนั้น จะมีวิธีการอย่างไรเพื่อที่จะทำให้แน่ใจว่า การดำเนินการเหล่านั้นเป็นการดำเนินงานตามแนวทาง ESG อย่างแท้จริง (In substance) โดยผู้บรรยายตั้งข้อสังเกตว่า หากบริษัทชั้นนำของประเทศไทยมีการปฏิบัติตามแนวทาง ESG อย่างแท้จริง สถานการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมภายในประเทศ ควรจะดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอย่างมาก แม้ว่าหลายบริษัทมีการดำเนินการตามมาตรการ ESG อย่างจริงจัง แต่ในภาพรวมแล้ว บริษัทชั้นนำของประเทศไทยส่วนใหญ่ อาจให้ความสำคัญกับการทำตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องมากกว่าการลงมือปฏิบัติจริง

ประเด็นที่ 2 : การใช้กรอบ ESG จากโลกตะวันตก หนักที่ตัว E และมองแยกส่วน

เป็นเรื่องที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า กรอบแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ด้านสังคม (Social) และด้านธรรมาภิบาล (Governance) หรือ ESG เป็นการนำกรอบแนวคิดมาจากกลุ่มประเทศตะวันตก ซึ่งมีมาตรฐานทางด้านสังคมและด้านธรรมาภิบาลในระดับสูง ดังนั้น กลุ่มประเทศตะวันตกจึงให้ความสำคัญกับด้านสิ่งแวดล้อมหรือตัว E เป็นพิเศษ และมีการมองอย่างแยกส่วนระหว่างตัว E ตัว S และตัว G ออกจากกัน ซึ่งมีความแตกต่างกันกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่พื้นฐานทางด้านตัว S และ G ยังไม่แข็งแรงเท่าที่ควร สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนานั้น หากไม่มี

การปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานทางด้านสังคม และด้านธรรมาภิบาลอย่างเป็นระบบแล้ว จะไม่มีทางสามารถดำรงรักษาไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมหรือตัว E ไว้ได้เลย

นอกจากนี้ ในการมุ่งให้ความสำคัญกับด้านสิ่งแวดล้อม (ตัว E) พบว่ามีการมุ่งเน้นในประเด็นเรื่องการบรรเทาผลกระทบ (Mitigation) อาทิ การหาวิธีการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนให้เป็นศูนย์ ฯลฯ มากกว่าการปรับตัว (Adaptation) ซึ่งการปรับตัวนี้เองเป็นโจทย์ที่สำคัญในหลายประเทศ ว่าเราจะสามารถอยู่ได้อย่างไรในโลกที่อุณหภูมิสูงขึ้น ยกตัวอย่างเช่น หากจำนวนวันที่อุณหภูมิในจังหวัดเชียงใหม่สูงมากกว่า 40 องศาเซลเซียสเพิ่มขึ้นปีละ 2 วัน เป็นเวลา 5 ปีติดต่อกัน จะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอย่างไร ดังนั้น การปรับตัวจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก แต่ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยกลับระดมทรัพยากรจำนวนมากปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมาตรฐานต่าง ๆ ตามแบบโลกตะวันตกที่มุ่งเน้นการลดผลกระทบมากกว่าหาแนวทางการปรับตัวให้อยู่รอด การปรับตัวนั้นไม่เพียงแต่เป็นการลดความเสี่ยงเท่านั้น ยังรวมไปถึงการหาโอกาส (Potential Opportunity) จากโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจากสภาพภูมิอากาศในปัจจุบัน คนรุ่นใหม่ซึ่งจะต้องอยู่กับโลกที่มีสภาวะรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยคนรุ่นใหม่จะต้องสามารถแสวงหาอาชีพในรูปแบบใหม่ ๆ พร้อมทั้งลดความเสี่ยงไปพร้อม ๆ กัน

ประเด็นที่ 3 : ธุรกิจมักติดกรอบ CSR (Corporate Social Responsibility)

ธุรกิจมักติดกรอบ CSR	Sustainability
<p>Corporate Social Responsibility</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Agenda driven from outside or CEO's interest ◦ Focus on creating "caring" image and be silent on negative externality ◦ Viewed as expenses with CSR budget linked to annual performance ◦ Driven by HR or Corporate Communications departments ◦ Execute as activities or projects 	<p>Sustainability</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Integrated into corporate strategy and strategic risk management ◦ Focus on value creation/differentiation ◦ Viewed as long-term investments ◦ Organization-wide strategic agenda driven by all BU heads ◦ Execute as strategic initiatives ◦ Use innovation to build solutions

การดำเนินการตามแนวคิด ESG ของภาคธุรกิจในประเทศไทย ปัจจุบันนี้มักติดอยู่กับความเข้าใจที่ว่า กรอบแนวคิดความยั่งยืนนั้นเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility : CSR) โดยในทัศนะของผู้บรรยายแล้วมีความเห็นว่า การดำเนินการในประเด็นเรื่อง ESG และ CSR นั้นมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ CSR นั้นเริ่มต้นจากวัตถุประสงค์ ซึ่งมักแตกต่างกันไปตามเรื่องที่สังคมให้

ความสนใจอยู่ในขณะนั้น หรือความสนใจของผู้บริหารองค์กร อาทิ CSR ด้านการศึกษา และ CSR ด้านศาสนา ซึ่งมักที่
เรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ และเป็นเรื่องที่น่าไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ที่องค์กรมีความห่วงใยต่อสังคม
การทำ CSR มักเป็นการพูดถึงสิ่งที่ดี ๆ ที่องค์กรสร้างให้แก่สังคม โดยไม่ได้มีการกล่าวถึงผลกระทบเชิงลบ (Negative
externality) ว่าองค์กรเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างปัญหาให้แก่สังคมอะไรบ้าง และจะมีส่วนลดปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร
การทำ CSR มักมีพื้นฐานการจัดตั้งโครงการ โดยพิจารณาจากรายได้ที่บริษัทสามารถทำได้ในปีนั้น ๆ หากมีรายได้มาก
ก็ทำกิจกรรมหรือโครงการ CSR มาก แต่หากมีรายได้ที่ลดน้อยลง ก็จัดทำโครงการในจำนวนที่น้อยลงเช่นกัน โดยมี
ผู้รับผิดชอบหลัก 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล หรือฝ่ายสื่อสารองค์กร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการ
สร้างความสัมพันธ์และการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งมีความแตกต่างจากการดำเนินการตามแนวทาง
ความยั่งยืนที่ต้องทำการเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ และแผนบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ขององค์กรด้วย

ในองค์กรที่มีการดำเนินงานในเรื่องความยั่งยืนได้อย่างดี จะมุ่งเน้นที่การสร้างมูลค่า สร้างคุณค่าในระยะยาว
(Value creation) และสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน โดยองค์กรเหล่านี้ จะมองว่าการ
ดำเนินการเรื่องความยั่งยืนคือการลงทุนในระยะยาว เพื่อสิ่งที่ดีในอนาคต ซึ่งการกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์
ทำให้เรื่องความยั่งยืนได้รับการขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรทุกคนมากกว่าการให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในองค์กรเป็น
ผู้รับผิดชอบ หากมองในมิติของมหาวิทยาลัย ก็หมายถึงการที่คณาบดีและหัวหน้าส่วนงานทุกส่วนมีส่วนร่วมในการ
ขับเคลื่อนในประเด็นความยั่งยืน และมีการบริหารจัดการที่สามารถวัดผลได้จริง มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน
มีงบประมาณสนับสนุน และมีการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์อย่างชัดเจน และจัดมีนวัตกรรม (Innovation)
เพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในรูปแบบใหม่ ๆ เนื่องจากหากองค์กรยังดำเนินการในรูปแบบเดิมเรื่อย ๆ
โดยมีการเพิ่มเป้าประสงค์เท่ากับเป็นการสร้างต้นทุนที่เพิ่มเติมขึ้นมา

ตัวอย่างของภาคธุรกิจและองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการในเรื่องความยั่งยืน

MOVE TO ZERO

MOVE TO ZERO IS NIKE'S JOURNEY TOWARD ZERO CARBON AND ZERO WASTE, HELPING TO PROTECT THE FUTURE OF SPORT.

OUR PATH TO ZERO

We all share the responsibility for our playground—Planet Earth. That's why we're reimagining things top to bottom through sustainability and circularity. We're focusing on carbon, waste, water, and chemistry, aiming to hit targets by 2025. Check out our Impact Report to see our progress.

คิดให้ไกล ทำให้ต่าง
สร้างคุณค่าจริง: NIKE

Home/ Corporate Sustainability/ Nike Moves to Revolutionary Water-Free, Chemical-Free Dyeing

Nike Moves to Revolutionary Water-Free, Chemical-Free Dyeing

Fibres/Yarns/Fabrics
Nike Flyknit: Waste reduced by two million pounds in weight so far

Nike's flat knitted Flyknit technology debuted in the Flyknit Racer running shoe in the London Olympics in 2012, and has since been utilized in multiple sports.

กรณีศึกษาที่ 1 : บริษัท Nike เมื่อมองย้อนหลังไปราว 20 ปีบริษัทฯ ประสบปัญหาในการจ้างโรงงานรับผลิตสินค้า (Original Equipment Manufacturer : OEM) ในประเทศจีนเพื่อผลิตรองเท้า โดยพบว่าโรงงานเหล่านี้มีการใช้แรงงานเด็ก โดยบริษัทกล่าวอ้างว่า เป็นเรื่องภายในของโรงงานซึ่งรับจ้างผลิต และบริษัทฯ ไม่มีส่วนรู้เห็นกับเรื่องดังกล่าว ผลกระทบที่ตามมาคือ เกิดกระแสการต่อต้านการใช้สินค้าของบริษัทฯ อย่างรุนแรงทั่วโลก จากบทเรียนดังกล่าว บริษัทฯ จึงเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น โดยคาดการณ์ว่าในช่วง 10 – 20 ปีข้างหน้า จะมีประเด็นความเสี่ยงใดบ้างที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจของบริษัทฯ และบริษัทควรจะต้องปรับกลยุทธ์อย่างไร แม้ว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องการใช้แรงงานเด็กได้แล้ว แต่อีกหนึ่งปัญหาที่มีความสำคัญและเกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตสินค้าของบริษัทฯ คือ ปัญหาน้ำเสียจากกระบวนการย้อมสีเสื้อผ้า และสินค้าประเภทอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำสะอาดของโลกในอนาคต ดังนั้น บริษัท Nike จึงเริ่มค้นหาบริษัท Startup ที่สามารถสร้างเทคโนโลยีการย้อมสีโดยไม่ใช้น้ำได้ และในปัจจุบันบริษัทฯ ก็เป็นเจ้าของเทคโนโลยีดังกล่าว และสามารถกำหนดและยกระดับมาตรฐานการผลิตเสื้อผ้าเครื่องกีฬาว่าต้องไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากกรณีศึกษาบริษัท Nike หากมหาวิทยาลัยสามารถมองไปในอนาคตข้างหน้าให้ไกล พิจารณาโจทย์ที่มีความสำคัญและเป็นการเคลื่อนไหวเชิงกลยุทธ์ โดยทำให้แตกต่างเพื่อสร้างคุณค่าอย่างแท้จริง คุณค่าเหล่านั้น จะกลับมาสู่บริษัท ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่า **“ธุรกิจชนะ สังคมพัฒนา”**

นอกจากประเด็นเรื่องการผลิตสินค้าที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว อีกหนึ่งประเด็นที่ได้ประโยชน์จากการใช้แนวคิดในเรื่องความยั่งยืนในการดำเนินงานขององค์กรคือ การรับบุคลากรเข้าทำงานและการคงอยู่ของบุคลากรภายในองค์กร เนื่องจากคนรุ่นใหม่ต้องการทำงานภายในองค์กรที่สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคม และไม่สร้างปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันในภาคธุรกิจ ผู้บริโภคเริ่มมีความยินดีที่จะจ่ายเงินในจำนวนที่มากกว่า หากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งการที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการภายในองค์กรอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น ในบริษัท Nike ที่มีการแต่งตั้งตำแหน่งที่เรียกว่า Chief sustainability officer โดยผลิตภัณฑ์ทุกชนิดของบริษัทที่จะวางขาย จะต้องได้รับการรับรองโดยผู้ที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว เพื่อเป็นการยืนยันว่าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ มีกระบวนการ ผลิตที่เป็นไปตามมาตรฐานทางด้านความยั่งยืนที่บริษัทได้กำหนดไว้

ประสานพลังสร้างการเปลี่ยนแปลง

Corporate Singapore ups the ante in fight against haze

Firms to sign pledge for green procurement; FairPrice yanks certain products off shelves

Nisha Ramchandani

Published Wed, Oct 7, 2015 - 09:50 PM

กรณีศึกษาที่ 2 : ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งครั้งหนึ่งเคยต้องเผชิญกับปัญหาฝุ่นควัน PM2.5 จากประเทศอินโดนีเซีย และประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซีย และสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ จนในปัจจุบันปัญหาหมอกควันในประเทศสิงคโปร์ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยประเทศสิงคโปร์สามารถ “ประสานพลังในการสร้างการเปลี่ยนแปลง” กล่าวคือการสร้างพลังร่วมจากหลากหลายคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และอาศัยพลังจากภาคธุรกิจ โดยจากภาพข้างต้นจะเห็นว่าพนักงานในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งในประเทศสิงคโปร์กำลังนำสินค้าที่มีส่วนทำให้เกิดมลพิษในประเทศอินโดนีเซีย และได้ลอยข้ามพรมแดนเข้ามาในประเทศสิงคโปร์ออกจากชั้นวางสินค้า ซึ่งพบว่าต้นตอของปัญหามลพิษเหล่านี้เกิดขึ้นจาก 2 อุตสาหกรรมหลักคือ (1) อุตสาหกรรมผลิตกระดาษ และ (2) อุตสาหกรรมผลิตน้ำมันปาล์ม แต่การดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงแต่สร้างกระแสต่อต้านเพียงชั่วคราวเท่านั้น แต่มีการศึกษาอย่างตรงจุดร่วมกับนักวิชาการและองค์กรภาครัฐ ว่าผลิตภัณฑ์ของบริษัทใดที่มีส่วนทำให้เกิดปัญหา PM2.5 ภายในประเทศ ในขณะที่ภาคธุรกิจ ก็กล้าตัดสินใจยอมเสียสละโอกาสทางธุรกิจ โดยการนำผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ออกจากชั้นวางสินค้า นอกจากนี้ยังมีการจัดแคมเปญที่ชื่อว่า “We Breathe What We buy” ซึ่งเป็นแคมเปญที่ออกมาระบุผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนทำให้เกิดมลพิษ และรณรงค์ให้มีการหลีกเลี่ยงการซื้อผลิตภัณฑ์เหล่านั้น จากการดำเนินการในข้างต้น นับเป็นแรงกดดันอย่างรุนแรงที่สร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก

นอกจากนี้ ธนาคารในประเทศสิงคโปร์ ก็มีการออกมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดยทำการกำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์ในการปล่อยสินเชื่อให้แก่อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มว่า จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่ธนาคารกำหนด จึงจะอนุมัติการปล่อยกู้เงิน ซึ่งมาตรฐานและหลักเกณฑ์เหล่านี้อ้างอิงกับหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น จากกรณีศึกษาปัญหาหมอกควันในประเทศสิงคโปร์ทำให้เห็นว่า มีบทบาทจากหลายภาคส่วนและองค์กรในการแก้ไขปัญหาเชิงระบบ ซึ่งผู้บรรยายในฐานะนักเศรษฐศาสตร์ เห็นว่า กรณีศึกษาดังกล่าว ทำให้เห็นถึงการใช้กลไก

โครงสร้างแรงจูงใจ (Incentive structure) กล่าวคือเป็นการให้รางวัลผู้ที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขพร้อม ๆ กับปฏิเสธผู้ที่ทำให้เกิดปัญหา ซึ่งเป็นการแก้ไขตามกลไกธรรมาภิบาล (Governance) และทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างยั่งยืน

ชวนคิดเรื่อง Sustainability สำหรับมหาวิทยาลัย

จากประเด็นชวนคิดและกรณีศึกษาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ประเด็นที่สามารถนำมาปรับใช้กับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยประกอบด้วยกันในหลายเรื่อง กล่าวคือ ความหมายของความยั่งยืน หรือ Sustainability สำหรับมหาวิทยาลัย คือ “มหาวิทยาลัยชนะ สังคมวัฒนา” ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 3 ของประเทศ การที่จะก้าวขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 1 และ 2 ได้ มหาวิทยาลัยจะต้องมีการดำเนินการใน 2 มิติ คือ (1) ความยั่งยืนขององค์กร และ (2) ความยั่งยืนของสังคม หากมหาวิทยาลัยสามารถกำหนดโจทย์ที่มีพื้นที่ทับซ้อนกัน (Overlapping Area) ระหว่างเป็นความอยู่รอดของมหาวิทยาลัยและความอยู่รอดของสังคมได้ และกำหนดประเด็นในพื้นที่ความทับซ้อนนั้นมาเป็น Agenda ในการดำเนินการในเรื่องความยั่งยืนที่สำคัญของมหาวิทยาลัย จะช่วยทำให้มหาวิทยาลัยชนะไปพร้อมกับสังคมวัฒนา

"มหาวิทยาลัยชนะ สังคมวัฒนา"

=

Sustainability ขององค์กร + Sustainability ของสังคม

การดำเนินการในเรื่องความยั่งยืนในภาคธุรกิจ มักประสบปัญหา “เบี้ยหัวแตก” เนื่องจากการทำหรือดำเนินการเรื่องความยั่งยืนนั้น จะประกอบด้วยประเด็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขเป็นจำนวนมาก จนทำให้ความพยายามในการดำเนินงานเรื่องความยั่งยืนขององค์กร ไม่เกิด Impact เท่าที่ควร ดังนั้น หากมหาวิทยาลัยสามารถกำหนดประเด็นที่มีความทับซ้อนระหว่างความสามารถในการแข่งขันของมหาวิทยาลัย และความอยู่รอดของสังคมได้แล้วนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย ก็จะสามารถทำให้เกิด Impact ได้

บริหารเรื่อง Sustainability ร่วมกับ Strategy

- Sustainability agenda ต้องเป็น **overlapping area** ระหว่างเรื่องที่สำคัญสำหรับความอยู่รอดของมหาวิทยาลัย กับความอยู่รอดของสังคม
- จัดการ **unintended consequences** จากการทำหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ไปพร้อมกับสร้าง **positive externality**
- ขับเคลื่อน Sustainability แบบ **strategic initiatives** พร้อมกับการ**บริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์**
- ผู้บริหารส่วนงานหลักต้องเป็น **Sustainability drivers**
- ลด Sustainability in form เน้น **Sustainability in substance**

อีกประเด็นที่มหาวิทยาลัยจะต้องคำนึงถึงคือ การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน มีส่วนทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “Unintended consequences” หรือผลลัพธ์หรือผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ในเรื่องใดบ้าง ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาหนี้ครัวเรือนในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันมีตัวเลขที่สูงมาก โดยหนึ่งในสาเหตุที่สำคัญ คือ การศึกษา อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดอัตราเงินเดือนของผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่ 15,000 บาทต่อเดือน ซึ่งนโยบายดังกล่าว ทำให้คนจำนวนมากมุ่งหวังที่ส่งบุตรหลานให้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ประกอบการ ซึ่งพบว่าเกษตรกรที่อายุระหว่าง 40 – 50 ปี มีจำนวนภาระหนี้สินเพิ่มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด จากการกู้ยืมเพื่อส่งบุตรเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา ดังนั้น มหาวิทยาลัยจะต้องกลับมาทบทวนว่าการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมีส่วนทำให้เกิดผลลัพธ์หรือผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์บ้างหรือไม่ เช่น หลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยนั้น สามารถให้นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามระยะเวลาที่กำหนดได้จริงหรือไม่ และบัณฑิตเหล่านั้นมีงานทำ มีคุณภาพ และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานหรือไม่ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นต้นทุนที่ทำให้เกิดปัญหาในสังคมทั้งสิ้น ซึ่งหากมหาวิทยาลัยปรับเปลี่ยนมุมมองจากผู้กำกับดูแลหลักสูตร และมองถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมให้กว้างขึ้น ผู้บรรยายเชื่อว่าจะมีส่วนช่วยในการลดกระทบในเชิงลบได้อย่างมาก ดังนั้น มหาวิทยาลัยจะต้องกลับมาทบทวนว่า จะทำอย่างไรให้การขับเคลื่อนในเรื่องความยั่งยืนของมหาวิทยาลัยเป็นไปแบบ Strategic initiatives โดยผู้บริหารส่วนงานจะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงาน (Sustainability drivers) และลดการทำงานแบบ sustainability in form และมุ่งเน้นการทำงานแบบ Sustainability in substance ให้มากยิ่งขึ้น

Sustainability priority สำหรับมหาวิทยาลัยไทย

โลกตะวันตกมีการจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงานเรื่องความยั่งยืนในรูปแบบ E-S-G แบบแยกส่วน แต่สำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยแล้ว ผู้บรรยายมีความเห็นว่า หากทำการเรียงลำดับตามความสำคัญในบริบทของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยแล้ว การจัดลำดับโดยใช้รูปแบบ G-S-E แบบองค์รวมนั้น มีความเหมาะสมมากกว่า เนื่องจากปัญหาที่ประเทศไทยเผชิญอยู่ในขณะนี้ ทั้งในมิติของตัว G และตัว S นั้นมีอยู่ในหลายมิติ นอกจากนี้ การให้ความสำคัญในเรื่องการปรับตัว (Adaptation) เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการปรับตัวกับสภาพแวดล้อม หรือตัว E นี้มีความต้องการนวัตกรรมและวิธีการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย ดังนั้น มหาวิทยาลัยในฐานะผู้ผลิตงานวิจัยและผลิตบัณฑิต หากสามารถหันมาให้ความสำคัญในเรื่องการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมได้ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมาก

Multidisciplinary innovation and solutions เป็นเรื่องสำคัญ

Stanford University

Stanford | Doerr
School of Sustainability

Fiorenza Micheli
Chair, Oceans department

“The problems are too complex, they're happening too fast to make progress in the traditional disciplinary way - you have to co-create solutions from the start to address issues in sustainability and climate.”

From idea to impact

The Stanford Doerr School of Sustainability **powers excellence** across all areas of scholarship that, together, are crucial for advancing the long-term prosperity of the planet. Its distinctive three-part structure is designed to **amplify global impact**.

Departments and programs generate knowledge

Institutes innovate across disciplines

The Accelerator drives policy and technology solutions

หนึ่งในตัวอย่างที่ดีในเรื่องการดำเนินงานด้านความยั่งยืนในมหาวิทยาลัย คือมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ซึ่งมีการจัดตั้งคณะ Stanford Doerr School of Sustainability โดยออกแบบให้เป็นคณะที่มีการจัดเรียนการสอนแบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) และมีการร่วมงานกับเครือข่ายพันธมิตรทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้เชิงลึก และวิธีการแก้ไขปัญหาที่สามารถสร้างผลกระทบสูงต่อสังคมได้ เพื่อให้เท่าทันต่อขนาด ความเร่งด่วน และความซับซ้อนในการแก้ไขปัญหาเรื่องความยั่งยืนได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “It is important for Stanford to be bold and ambitious and reimagine academia. Our unique three-part structure is designed to create knowledge and amplify impact via innovation” โดยมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ได้ออกแบบ 3 เสาหลักในการจัดตั้ง Stanford Doerr School of Sustainability คือ (1) มี Departments ซึ่งทำหน้าที่ในการสร้างองค์ความรู้ (2) มี Institutes ทำหน้าที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่แบบข้ามสาขาวิชา และ (3) มี The Accelerator เป็นผู้ผลักดันนโยบายและการแก้ไขปัญหาด้วยเทคโนโลยี

เมื่อมีการกล่าวถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยกับความยั่งยืนนั้น ด้วยปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญอยู่ การสร้างอาจารย์และบัณฑิตที่มีความรู้ (Knowledge) และความตระหนักรู้ (Awareness) นั้นอาจไม่เพียงพออีกต่อไป โดยสิ่งที่จะต้องเพิ่มเติมเข้ามา คือ “ความตระหนักรู้ หรือ Sense of urgency” เนื่องจากมหาวิทยาลัยจะต้องเผชิญกับความท้าทายในหลากหลายด้าน อาทิ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี และการนำปัญญาประดิษฐ์เข้ามาใช้ ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เป็นโจทย์ใหญ่ที่จะส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของสังคม และความอยู่รอดของมหาวิทยาลัย “หากเราไม่แปลงร่าง” ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งอาจทำให้เราไม่สามารถอยู่รอดต่อไปได้ โดยผู้บรรยายเห็นว่า เพื่อที่จะทำให้บัณฑิตเกิดความตระหนักรู้ อาจารย์ซึ่งเป็นผู้สอน จะต้องเห็นความสำคัญของเรื่องความยั่งยืนและเข้าใจถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ของตน หากอาจารย์ท่านใดมีความเข้าใจและสามารถนำองค์ความรู้ในเรื่องความยั่งยืน ซึ่งจะมีอิทธิพลกับการดำเนินงานในอนาคตต่อไปอีก 50 ปีต่อจากนี้ โดยสามารถนำมาผนวกเข้ากับวิธีการเรียน การสอน และการทำวิจัย อาจารย์ท่านนั้น ก็จะสามารถก้าวหน้าและมีโอกาสใหม่ ๆ เข้ามามากกว่าคนอื่น ๆ

การศึกษาด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate education) เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากมหาวิทยาลัยจะต้องดำเนินการให้แน่ใจว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ในสภาวะโลกรวนดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยสามารถนำการเปลี่ยนแปลงและหาโอกาสจากโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศได้

บทบาทของมหาวิทยาลัยต่อเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ คือ ทำอย่างไรให้เกิดความตระหนักรู้และตระหนักรู้ไปพร้อม ๆ กับการสร้างองค์ความรู้ให้คนรุ่นใหม่มีความรู้พื้นฐาน และทักษะในการรับมือกับเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศได้ อาจารย์หลายท่านกล่าวว่า องค์ความรู้สามารถหาจากที่ไหนก็ได้ แต่หน้าที่ของอาจารย์คือ “สร้างแรงบันดาลใจ” ที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยวิชาด้านการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศนั้นกระจายอยู่ในทุกศาสตร์และเชื่อมโยงกันแบบพหุศาสตร์ โดยการออกแบบหลักสูตรจะต้องประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักได้แก่ (1) ความรู้พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ กล่าวคือนักศึกษาในทุกศาสตร์สาขาวิชา จะต้องมี

ความรู้ความเข้าใจทางด้านวิทยาศาสตร์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจัดเป็นความรู้ฟิสิกส์ขั้นพื้นฐาน (2) ความรู้พื้นฐานด้านสังคมศาสตร์ กล่าวคือผู้ที่เรียนทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ก็จะต้องมีความรู้พื้นฐานด้านสังคมศาสตร์ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศเป็นประเด็นทางด้านการเมืองที่มีความซับซ้อน ดังนั้น หากนักวิทยาศาสตร์ต้องการที่จะผลักดันนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จะต้องมีความเข้าใจปัจจัยทางด้านการเมืองด้วย (3) มีกระบวนการวิจัยที่มุ่งเน้นการแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และ (4) มีการจัดทำกรเรียนรู้อยู่ในรูปแบบที่มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริง (Project-based learning) นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยจะต้องให้ความสำคัญและทุ่มเทงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จด้วย

สร้างความรู้ไม่พอ ต้องเปลี่ยน **ตระหนักรู้** และ **ตระหนักรู้** เป็น **ฉันทะ**

- **SDGs are goals oriented** with no conceptual framework and how to
- **Steward Leadership**: Genuine desire and persistence to create a collective better future
- **Inner Development Goals**: Transformational skills for sustainable development

อีกหนึ่งประเด็นที่ผู้บรรยายเห็นว่ามีสำคัญต่อคนรุ่นใหม่ นอกจากการสร้างความรู้ยังไม่เพียงพอ ต้องเปลี่ยนการตระหนักรู้และการตระหนักรู้ ไปสู่ “ฉันทะ” หรือการแสวงหาวิธีการที่ทำให้คนรุ่นใหม่มีความหลงใหล มีความมุ่งมั่น และมีความสนใจที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลง เมื่อเราพูดถึงความยั่งยืน คนส่วนมากมักจะติดอยู่กับกรอบเป้าหมายขององค์กรสหประชาชาติ (SDGs) ในขณะนี้เป้าหมาย SDGs กำลังได้รับการทบทวน และมีการปรับเปลี่ยนในอนาคตอันใกล้ ซึ่งเป้าหมาย SDGs นั้น เป็นการกำหนดเป้าหมายที่มุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาใน 17 หัวข้อตามการเจรจาตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก ซึ่งมีลักษณะเป็นการเจรจาต่อรองทางการเมือง (Political negotiations) มากกว่ากรอบแนวคิดเพื่อการนำไปปฏิบัติจริง (Conceptual framework)

ภาครุกิจในปัจจุบันมีการกล่าวถึงคำว่า “Steward Leadership” ซึ่งเป็นการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ที่มีความมุ่งมั่น ความปรารถนา และความพากเพียรที่แท้จริงในการสร้างอนาคตที่ดีกว่าร่วมกันขององค์กรและสังคม อีกหนึ่งแนวคิดที่กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบันคือ “Inner Development Goals” ซึ่งเป็นแนวคิดกล่าวว่า การดำเนินการตามเป้าหมาย SDGs ได้นั้น จะต้องเริ่มต้นที่ตนเองก่อน โดยมีการกล่าวถึงทักษะ 5 อย่างที่มีความสำคัญ ได้แก่ (1) ความเข้าใจในตนเอง (Being) (2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Thinking) (3) การเชื่อมโยงตนเองกับ

ผู้อื่น (Relating) (4) ทักษะในการเข้าสังคม (Collaborating) และ (5) ความกล้าที่จะลงมือทำ (Acting) ดังนั้น การผลิตบัณฑิตซึ่งเป็นธุรกิจหลัก (Core bussiness) ของมหาวิทยาลัย การสร้างฉันทะให้แก่นักศึกษา จึงนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ มหาวิทยาลัยจะต้องทำให้เกิด Sustainable Sustainability (in substance) กล่าวคือ ความยั่งยืนจะต้องอยู่ในคุณค่าหลัก วัฒนธรรมขององค์กร และฉันทะของผู้นำรุ่นใหม่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการที่สำคัญที่สามารถนำไปมาประยุกต์ใช้เพื่อทำให้เกิดความยั่งยืนได้ตามแนวคิด Sufficiency for Sustainability (S4S) เพราะการเริ่มต้นในการดำเนินงานเรื่องความยั่งยืน ต้องเริ่มจากความพอเพียงที่ใจ ประกอบกับหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นหลักคิดสำคัญที่ใช้ในการนำทางและเป็นตัวอย่างที่สำคัญ

มช. มี jigsaws ครบถ้วนพร้อมเป็นผู้นำด้าน Sustainability

- ความรู้เชิงลึกและ innovative solutions หลากหลายสาขา
- ประสบการณ์ทำงานร่วมกับเครือข่ายชุมชน
- ที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งต้นน้ำ และป่าไม้
- มีทรัพยากรเพียงพอสำหรับลงทุน
- "CMU Spirit" ที่เข้มแข็ง

เราจะร่วมกันต่อ jigsaws เพื่อสร้าง Sustainable Sustainability in Substance และมี impact ได้อย่างไร?

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีจิ๊กซอว์ที่ครบถ้วนและมีความพร้อมที่จะเป็นผู้นำทางด้านความยั่งยืน เนื่องจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความรู้เชิงลึก และมีนวัตกรรมในการแก้ปัญหาในหลากหลายสาขาวิชา นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับเครือข่ายชุมชนทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนในพื้นที่ชนบท และมหาวิทยาลัยยังจัดตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งทรัพยากรต้นน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ และยังมีทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการลงทุนทางด้านความยั่งยืน รวมทั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยังมี "CMU Spirit" ที่เข้มแข็งในการทำงานข้ามศาสตร์สาขาวิชา ดังนั้น โจทย์ที่มีความท้าทายสำหรับมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยจะร่วมกันต่อจิ๊กซอว์ อันได้แก่องค์ความรู้และทรัพยากรที่มหาวิทยาลัยมีอยู่ เพื่อสร้าง Sustainable Sustainability in Substance และเกิดผลกระทบต่อสังคมได้อย่างไร

คิดให้ไกล ทำให้ต่าง สร้างฉันทะ เพื่อคุณค่าจริง
Sustainability agenda ที่ใช้จะช่วยให้

"มช. ชนะ สังคมวัฒนา"

ดร.วิโรไท สันติประภพ

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง "การเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษา บริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด"

โดย คุณการฤช กุณาศล

ผู้จัดการฝ่ายบริการการเกษตร บริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด

ผมทำงานร่วมกับบริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด มาประมาณ 25 ปี 6 เดือนแล้ว ในส่วนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผมได้เคยร่วมงานกับคณะเกษตรศาสตร์ มช. ในเรื่องของกาแฟอาราบิก้า ทางบริษัทได้รับซื้อน้ำผึ้งจากเกษตรกรโดยตรงจากพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน ส่วนในจังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดที่อยู่ในใจของผมเลย เนื่องจากว่า 2 ปีแรกที่ผมทำงานในบริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด ผมเป็นนักวิชาการที่ทำงานร่วมกับเกษตรกรในจังหวัดกระบี่ ซึ่งในขณะนั้นประเทศไทยมีผลผลิตกาแฟโรบัสต้าประมาณ 80,000 ตัน โดยประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออก แต่ในปัจจุบันกาแฟโรบัสต้าในประเทศไทยผลิตได้เหลืออยู่เพียง 5,000 ตัน ในส่วนของจังหวัดกระบี่ผลิตกาแฟโรบัสต้า เหลืออยู่แค่เพียง 3 อำเภอเท่านั้น คือ (1) อำเภอคลองท่อม (2) อำเภอลำทับ และ (3) อำเภอปลายพระยา ในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา ในขณะนั้นในวงการด้านการเกษตร มีโครงการปาล์มน้ำมันและการผลิตกล้วยพาราในปริมาณจำนวนมาก ซึ่งก็เป็นอีกช่วงหนึ่งที่มีการผลิตกาแฟลดลงเป็นจำนวนมาก บริบทของผลผลิตกาแฟได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากเกษตรกรที่ปลูกเพื่อการส่งออกและปลูกเพื่อโรงงานอุตสาหกรรม แต่ในปัจจุบันเกษตรกรสามารถนำผลผลิตแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างมูลค่าเองได้ ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยมีสิ่งเร้าภายนอกที่มากกระทบเป็นอย่างมาก ในเรื่องของความหลากหลายของพืชเศรษฐกิจ การปลูกทุเรียนได้รับความสนใจจากเกษตรกรมากขึ้นในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในภาคใต้ที่เกษตรกรให้ความสนใจมาปลูกทุเรียนเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โลกร้อน ภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยเท่าใดนัก ทำให้ทุเรียนที่ปลูกมีผลผลิตไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้เกิดความเสียหายและขาดทุนกับเกษตรกรเป็นจำนวนมาก

หากจะกล่าวถึงบริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด ได้ดำเนินการอย่างไรบ้างเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ทำให้การเกษตรมีความยั่งยืน โดยจะขอให้ข้อมูลของบริษัทเนสท์เล่ในเบื้องต้นก่อนว่า บริษัทเนสท์เล่เป็นผู้นำด้านผู้ผลิตอาหารและเครื่องดื่ม ดำเนินงานมากกว่า 150 ปีมาแล้ว ซึ่งที่ผ่านมาได้ผ่านช่วงวิกฤตต่าง ๆ มากมาย ทั้งในช่วงของการเกิดสงครามต่าง ๆ ช่วงเศรษฐกิจที่ดีและไม่ดี และความแปรปรวนต่าง ๆ อย่างมาก บริษัทใหญ่ ๆ ในโลกที่ดำเนินการทางธุรกิจมาอย่างยาวนานเป็นเวลา 100 ปี เริ่มมีจำนวนลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากจะถามว่าทำไมบริษัทเนสท์เล่ จึงอยู่มาได้มายั่งยืน โดยมีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ดำเนินงานมาได้อย่างต่อเนื่องนั้น จะขอเล่าให้ฟังโดยย่อ ดังนี้ บริษัทเนสท์เล่เป็นบริษัทอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งในโลกที่พวกเราคุ้นเคยมีมากกว่า 2,000 กว่าแบรนด์ และอยู่ใน 7 Major Categories โดยหลัก ๆ จะเป็นอาหารและเครื่องดื่ม อาทิ เนสกาแฟ เนสที เนสวีต้า ไมโล Starbucks Coffee at Home ผลิตภัณฑ์นมตราหมี ในส่วนของผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์เลี้ยง อาทิ Purina Petcare ผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะอยู่ใน Portfolio ของบริษัทเนสท์เล่ ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่คุ้นเคยที่อยู่ในประเทศไทยของบริษัทคือ เนสกาแฟ สำหรับบริษัทเนสท์เล่ในประเทศไทยได้ดำเนินการมาแล้วกว่า 131 ปี โดยในช่วงเริ่มต้นของบริษัทเนสท์เล่ที่ดำเนินการในประเทศไทย แบรินด์ที่นำผลิตภัณฑ์มาจัดจำหน่ายคือ หม่อมขุนหัว บริษัทเนสท์เล่ในกลุ่มการตลาดกลุ่มนี้ เรียกว่า เนสท์เล่ อินโดไชน่า ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ประเทศไทย ประกอบด้วย 4 ประเทศ ได้แก่ (1) ประเทศเมียนมา (2) ประเทศลาว (3) ประเทศกัมพูชา และ (4) ประเทศไทย โดยมีพนักงานกว่า 3,000 คน โรงงานจะอยู่รอบ ๆ กรุงเทพฯ โดยมีทั้งหมด 8 โรงงาน อาทิ โรงงานน้ำ โรงงานผลิตกาแฟ โรงงานผลิตนมผง ซึ่งบริษัทเนสท์เล่ ถือว่าเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก หากมองถึงการได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตรที่บริษัทได้รับ ถือว่าเป็นกลุ่มบริษัทที่มีคนจำนวนมากอยากเข้ามาทำงานด้วย เป็นกลุ่มบริษัทที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง เป็นบริษัทที่ได้รับความเชื่อมั่นจากผู้บริโภค และเป็นบริษัทที่ดูแลพนักงานของบริษัทเป็นอย่างดี ดูแลผู้บริโภค ดูแลสิ่งแวดล้อม โดยหากบริษัทจะผลิตผลิตภัณฑ์ใดมาสักหนึ่งชิ้น จะต้องใช้เวลาเป็นปีถึงจะสามารถผลิตผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ออกมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคได้ โดยมีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบหลายขั้นตอน จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ของบริษัทได้รับความเชื่อมั่นเป็นอย่างมากจากผู้บริโภค

130 years in Thailand

Milkmaid Brand was introduced in Thailand in 1893

หัวใจของธุรกิจ บริษัทเนสท์เล่ได้มองถึงผู้บริโภคเป็นศูนย์กลาง โดยมีการจัดลำดับความสำคัญ good for you and good for the planet ซึ่ง good for you คือ โภชนาการสำหรับผู้บริโภค เรื่องของชุมชน หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน ส่วน good for the planet คือ agenda ใหม่สำหรับคนไทยที่ได้เข้ามาใกล้ตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งล่าสุดจากการติดตาม EUDR (EU Deforestation Regulation) ที่เป็นข้อกำหนดด้านการนำเข้าสินค้าที่มีส่วนในการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ในเรื่องของ การส่งสินค้าไปในประเทศยุโรป โดยจะอย่างไรให้เกษตรกรที่เป็นภาคผลิตเริ่มปรับตัวให้ทันกับกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ทั้งนี้ ในส่วนของการทำงานเพื่อสังคมของ บริษัทเนสท์เล่ จะไม่ได้ทำงานเพื่อ CSR (Corporate Social Responsibility) แต่จะเป็นการทำงานเพื่อ CSV (Creating Share Value) ซึ่งข้อแตกต่างระหว่าง CSR กับ CSV คือ การมองถึงการดำเนินงานที่จะทำให้เกิดความต่อเนื่องในระยะยาวและไม่รู้จบ เพื่อสร้างคุณค่าร่วมกับสังคมกับคนรอบด้าน อาทิ ในเรื่องการเกษตร โดยบริษัทได้ดำเนินการในด้านโคนมมากกว่า 40 ปี ในส่วนของกาแฟก็ประมาณ 30 กว่าปี ซึ่งการทำงานจะเป็นในลักษณะที่อย่างต่อเนื่อง หรืออีกหนึ่งตัวอย่างเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับน้ำ ซึ่งบริษัทมีโรงงานน้ำเนสท์เล่เพียวไลฟ์อยู่ที่จังหวัดอยุธยา มีลำน้ำที่อยู่ใกล้ ๆ โรงงานชื่อว่า **คลองขนมจัน** ซึ่งในช่วงหลายปีก่อนเป็นคลองที่มีคุณภาพน้ำที่ไม่สะอาด ชุมชนที่อยู่ในบริเวณคลองแถวนั้น เมื่อใช้เรือเสร็จแล้วจะนำเรือขึ้นบนบก บริษัทจึงคิดริเริ่มโครงการเยาวชนพิทักษ์สายน้ำ โดยนำเด็กเยาวชนที่อยู่ในคลองขนมจันทั้งหมดมาเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพน้ำ รวมถึงการประสานงานกับโรงเรียนและวัดบริเวณนั้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนี้ด้วย ปัจจุบันคลองขนมจันมีความใสสะอาดมากขึ้น มีกุ้งฝอย มีสายบัว ชาวบ้านแถบนั้นเริ่มเอาเรือของตนเองมาอยู่ในน้ำมากขึ้น ซึ่งในอดีตชาวบ้านแถบนั้น จะมีการแห่เทียนพรรษาในคลองขนมจัน แต่ช่วงหลังคลองไม่สะอาด จึงไม่ได้แห่เทียนพรรษามาหลายปี แต่ในปีที่ผ่านมา ชาวบ้านสามารถแห่เทียนพรรษาในคลองขนมจันได้แล้ว ซึ่งก็เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า บริษัทเนสท์เล่จะทำงานเพื่อสร้างคุณค่าร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยบริษัทมองว่าภาคการเกษตรจะเป็นในส่วนของต้นน้ำ ในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม วัตถุดิบจะมาจากภาคการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เนสกาแฟก็มาจากกาแฟ นมก็มาจากน้ำนมดิบ คิดแคทก็มาจากโกโก้ น้ำตาลก็มาจากอ้อย ทุกอย่างตั้งต้นมาจากภาคการเกษตรทั้งหมด ซึ่งภาคการเกษตรถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก หากมองในแง่ของความยั่งยืน

ในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า หากไม่มีการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง กาแฟหนึ่งแก้วอาจจะราคาหลักพันบาทก็เป็นได้ เพราะค่าเงินในอนาคตอาจลดน้อยลง วัตถุดิบกาแฟหายากมากขึ้น ปัจจุบันราคากาแฟโรบัสต้ามีราคาสูงกว่ากาแฟอาราบิก้า ซึ่งเป็นเรื่องที่แปลกมาก เนื่องจากกาแฟโรบัสต้าปลูกมากที่สุดในประเทศเวียดนาม อันดับสองปลูกมากในประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเกษตรกรเมื่อปลูกแล้วและได้ผลผลิตแล้ว แต่ไม่ยอมขาย จึงทำให้ตลาดปั่นป่วนเป็นอย่างมาก ทำให้เป็นครั้งแรกที่กาแฟโรบัสต้ามีราคาสูงกว่ากาแฟอาราบิก้า ทั้ง ๆ ที่กาแฟโรบัสต้าผลผลิตต่อไร่ได้มากกว่ากาแฟอาราบิก้า กาแฟอาราบิก้าปลูกยากกว่า และมีพื้นที่จำกัดกว่า ซึ่งหากเกิดในลักษณะเช่นนี้ จะส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจอุตสาหกรรมได้เช่นกัน หากไม่ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ผมมีเรื่องเล่าให้ฟังอีกเรื่องหนึ่งคือ ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันทางการเกษตร ถือว่ายังมีช่องการพัฒนาอยู่อีกมาก โดยจะขอยกตัวอย่าง 2 เรื่อง คือ (1) เรื่องกาแฟโรบัสต้าของปีที่ผ่านมาในประเทศไทยผลิตกิโลกรัมละ 83 บาท ซึ่งเกษตรกรสามารถขายได้ในราคา กิโลกรัมละ 130 - 140 บาท หากลองนึกภาพราคา 130 - 140 บาทที่เกษตรกรได้รับเป็นราคาที่รับทอนมาจากราคาตลาดโลก ประเทศเวียดนามผลผลิตสูงกว่าประเทศไทยจำนวน 4 เท่า เพราะฉะนั้นประเทศเวียดนามที่ได้ราคา 130 - 140 บาท มูลค่าต่อหน่วยของประเทศเวียดนามจะมากกว่าประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และ (2) เรื่องนมในประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ที่ผลิตนมผงส่งมาขายให้กับประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยผลิตนมได้อย่างมากจำนวน 17 ลิตรต่อตัวต่อวัน ซึ่งค่าเฉลี่ยของการผลิตนมในประเทศไทยอยู่ที่ 12 ลิตรต่อตัวต่อวัน ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ค่าเฉลี่ยการผลิตนมอยู่ที่ 25 ลิตรต่อตัวต่อวัน ซึ่งมากกว่าประเทศไทย 2 เท่า ซึ่งเมื่อประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ไปแปรรูปให้เป็นผง โดยเสียค่าพลังงาน เสียค่าคนงาน เสียค่าการผลิตในทุก ๆ อย่าง และเสียภาษีนำเข้าอีก 5% แล้ว ก็ยังมีราคาถูกกว่าซื้อนมที่ผลิตในประเทศไทยอีก ซึ่งสถานการณ์ของประเทศไทยตอนนี้ กรมปศุสัตว์กำหนดราคาซื้อ นมดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศ อยู่ที่ราคา กิโลกรัมละ 23.75 บาท ซึ่งมีราคาถูกกว่าซื้อนมที่ผลิตในประเทศไทย เพราะฉะนั้น จะทำอย่างไรให้การผลิตนมของประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งจะขอเล่าให้ฟังว่าบริษัทก็หาแนวทางในการที่จะทำให้การผลิตนมของประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้น เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นด้วย แต่ในภาคการเกษตรนั้น ก็ยังเป็นที่ถูกจับจ้องว่าเป็นผู้ที่ก่อมลพิษอยู่

ในกรณีของจังหวัดเชียงใหม่ ก็มีปัญหาเรื่องของ PM2.5 ที่มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากภาคการเกษตร เช่น การเผาพื้นที่ เป็นต้น ส่วนภาคอุตสาหกรรมก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง รวมถึงเรื่องของความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เรื่องของดินภายในประเทศ ซึ่งจากการอ้างอิงข้อมูลจากกรมพัฒนาที่ดินพบว่า ที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และเหมาะสมแก่การทำเกษตรมีเพียง 1 ใน 3 ของประเทศเท่านั้น ส่วนอีก 2 ใน 3 เป็นดินที่ต้องการการฟื้นฟู เรื่องของการจัดการฟาร์มที่ไม่ถูกต้อง การใช้สารเคมีป้องกันและจัดการโรคของแมลงมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี และการปล่อยของเสียออกจากฟาร์มโดยไม่มีการบำบัด ซึ่งพบมากในการทำนาแก้งและการเผาของเสียในช่วงฤดูหนาวหรือต้นฤดูร้อนที่ทำให้เกิดปัญหา PM2.5 บริษัทเนสท์เล่จึงมีความมุ่งมั่นในเรื่องของการปลดปล่อยคาร์บอนสุทธิ ซึ่งในสหภาพยุโรป (EU) จะถือเป็นภาคบังคับที่ต้องดำเนินการไปแล้ว ส่วนบริษัทเนสท์เล่ก็ได้ยึดถือและได้ดำเนินการตามแนวทางนี้เช่นเดียวกัน

ในช่วงต่อจากนี้ไปอีก 10 ปีข้างหน้า จะเป็นช่วงของการดำเนินการที่จะต้องวางแผนว่าจะต้องมีการปรับในส่วนใดบ้าง โดยในช่วงปี ค.ศ. 2030 - 2050 เราอาจจะต้องรอเทคโนโลยีอย่างใดอย่างหนึ่งมาช่วยในการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่ง ณ ขณะนี้ เทคโนโลยีก็ยังไม่ถึง ซึ่งตรงจุดนี้ อาจจะเป็นประเด็นที่มหาวิทยาลัยควรเข้ามาช่วยในด้านการศึกษาวิจัยได้ เช่น การจะทำอย่างไรให้วัวที่กินอาหารเข้าไปแล้วสามารถลดแก๊สมีเทนลงได้ หรือการผลิตปุ๋ยอย่างไรให้มีความเฉพาะเจาะจงลงไปกับพืชชนิดนั้น ๆ ได้ เป็นต้น

ผมไม่เคยรู้มาก่อนว่าในธุรกิจประเภทการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม ผู้ที่ปล่อยมลพิษปล่อยคาร์บอนมากที่สุดมาจากวัตถุดิบ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ากลัวมาก เพราะร้อยละ 74 มาจากวัตถุดิบ ซึ่งตอนแรกก็คิดว่าโรงงานน่าจะมีการปล่อย

มลพิษมากที่สุด แต่แท้ที่จริงแล้วโรงงานได้ปล่อยมลพิษเพียงร้อยละ 6 เท่านั้น ส่วนในเรื่องของการขนส่ง ปล่อยมลพิษร้อยละ 8 เรื่องบรรจุภัณฑ์ปล่อยมลพิษร้อยละ 12 ซึ่งอัตราส่วน 3 ใน 4 มาจากวัตถุดิบ จึงขอฝากท่านคณบดีคณะเกษตรศาสตร์พิจารณาว่าจะทำอย่างไรให้เกษตรกรมาทำงานร่วมกัน สิ่งที่บริษัทเนสท์เล่ได้ดำเนินการ เพื่อเป็นแนวทางสู่เป้าหมายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิจนเหลือศูนย์ภายในปี ค.ศ. 2050 ของประเทศไทย คือ มีการแบ่งการดำเนินงานเป็น 4 หัวข้อหลัก คือ (1) บรรจุภัณฑ์รีไซเคิลโลก (2) การดูแลและการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน (3) การจัดหาวัตถุดิบอย่างยั่งยืน (Sustainable Sourcing) และ (4) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยหัวข้อที่ผู้บรรยายดำเนินการอยู่ คือ เรื่องการจัดหาวัตถุดิบอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นหัวข้อที่สำคัญมากและทำงานยากมาก โดยการทำให้เกษตรกรมีส่วนร่วมกับบริษัท ซึ่งได้มีการให้เกษตรกรเปรียบเทียบในการดำเนินงานที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันว่า เกษตรกรได้ประสบพบเจอสิ่งใดมาบ้างกับการผลิตของเกษตรกร โดยในเรื่องของการปลูกกาแฟนั้น กาแฟจะสามารถทนแล้งได้ในระดับหนึ่ง แต่หน้าแล้งที่ผ่านมาทำให้กาแฟที่ปลูกตาย เพราะฉะนั้น น่าจะเกิดอะไรที่ผิดปกติไป จึงต้องมีความตระหนักเพิ่มขึ้น ในส่วนของกาแฟจะปลูกในพื้นที่สูงหรือพื้นที่ลาดชัน ทั้งกาแฟอาราบิก้าและกาแฟโรบัสต้า

บริษัทได้ใช้หลักการสร้างการมีส่วนร่วม โดยใช้หลักการ 3 ประการ คือ (1) ปกป้อง (2) ทดแทน และ (3) ฟื้นฟู ซึ่งเรียกหลักการนี้ว่า Regenerative Agriculture หรือหลักการเกษตรเชิงฟื้นฟู โดยให้เกษตรกรตระหนักตั้งแต่ปัญหาให้เกษตรกรมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการร่วมคิด ร่วมสร้างแผนการทำงาน ร่วมลงมือไปกับบริษัท ร่วมรับผลทั้งผลได้และผลเสีย ซึ่งต้องมีส่วนร่วมไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวก็ตาม

การเกษตรเชิงฟื้นฟู
ฟาร์มโคนม และ สวนกาแฟ

การใช้หลักการของ Regenerative Agriculture ในส่วนของบริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด ได้ทำฟาร์มโคนมกับสวนกาแฟ โดยมีการดำเนินการอย่างไรบ้าง จะขอเล่าให้ฟังใน 2 เรื่องนี้ คือ (1) เรื่องฟาร์มโคนม ในเรื่องภูมิอากาศ อาจจะไม่เหมาะกับพันธุ์ โดยพันธุ์ที่ให้นมมาก ๆ จะเป็นพันธุ์โฮลสไตน์ ฟรีเซียน (Holstein Friesian) แต่สิ่งที่บริษัทจะสามารถทำได้คือการจัดการโภชนาการ สูตรอาหาร คือ วัวยังกินอาหารได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่จะทำให้ผลิตนมได้มากขึ้น วัวกินแต่ฟางข้าว ไม่ได้กินพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพ ในส่วนของสูตรอาหารก็มีการลดต้นทุนเพราะต้นทุนอาหารสัตว์มีราคาสูง บริษัทจึงพยายามให้เกษตรกรที่ส่งน้ำนมดิบให้กับบริษัทใช้หญ้าอาหารสัตว์กับสูตรอาหารที่จำเพาะเจาะจง ก็จะสามารถเพิ่มไขมันนมได้ ทางบริษัทใช้ถั่วไม่ยวกับหญ้าเนเปียร์ ซึ่งสมัยก่อนกินแต่หญ้าเนเปียร์ แต่ในแง่ของความหลากหลายทางชีวภาพยังไม่ถึง แล้วจะมีอีกคู่หนึ่งคือถั่วฮามาต้ากับหญ้ารูซี่ที่สามารถปลูกร่วมกันได้เลย สำหรับการจัดการของเสียในฟาร์มอย่างเป็นระบบ โดยบางฟาร์มบริษัทได้ช่วยเหลือเกษตรกร ในการติดตั้งตัวเครื่องแยกกากแยกน้ำ และแยกของแข็งของเหลว โดยบริษัทลงทุนให้เกษตรกรครึ่งหนึ่งและเกษตรกรก็ร่วมลงทุนอีกครึ่งหนึ่ง เพื่อให้เกษตรกรเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ เพราะมีเงินลงทุนของเกษตรกรอยู่ด้วย ซึ่งเกษตรกรจะดูแลรักษาเป็นอย่างดี เมื่อมีการแยกกากออกมาได้แล้วสามารถเอาไปเลี้ยงไส้เดือนและสามารถเอาไปขายได้ ส่วนตัวที่เป็นน้ำสามารถเอาไปทำเป็นก๊าซชีวภาพได้ ในลักษณะเดียวกัน หากมีใครจะทำก๊าซชีวภาพกับบริษัท บริษัทจะออกให้ครึ่งหนึ่งและเกษตรกรออกอีกครึ่งหนึ่ง ในส่วนของโซล่าเซลล์ บริษัทจะออกให้ 6 แผงและเกษตรกรก็ออกอีก 6 แผงเช่นเดียวกัน เนื่องจากที่ผ่านมาเคยมีโครงการที่ส่วนราชการออกเงินให้ทั้งหมด แต่โครงการนั้นก็ไม่สำเร็จ เนื่องจากโครงการไม่ตอบโจทย์ของเกษตรกรที่แท้จริง อาทิ การทำบ่อก๊าซชีวภาพที่ใหญ่เกินไป แต่ใช้งานจริงไม่ได้ ในส่วนของคุณภาพน้ำนมดิบของประเทศไทยนั้นมีคุณภาพดีมาก โดยบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ ซึ่งบริษัทรับซื้อน้ำนมดิบจากเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานจาก Good Agricultural Practices (GAP) ทั้ง 100% อีกเรื่องหนึ่งที่บริษัทพยายามจะดำเนินการคือเรื่องของ Next Generation สืบเนื่องจากเด็กเกิดน้อยลง ซึ่งมหาวิทยาลัยก็น่าจะได้รับผลกระทบในเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน เด็กมาเรียนภาคการเกษตรน้อยลงไปเป็นจำนวนมากและโดยมากเป็นผู้หญิงที่มาเรียนด้านการเกษตร ซึ่งเมื่อเรียนจบก็อยากไปทำธุรกิจที่เป็น Startup อยากทำธุรกิจเป็นของตนเอง ฉะนั้น จะทำอย่างไร ถ้าในอนาคตไม่มีคนเลี้ยงนมมา

เดิมเต็มในส่วนของภาคการเกษตร ซึ่งยังเป็นที่ต้องการของบริษัทอีกมาก และ (2) เรื่องกาแฟ บริษัทพยายามแนะนำ 2 แบบ คือ 1) การปลูกกาแฟร่วมกับป่า หากย้อนกลับไปดูเรื่องการปลูกกาแฟอาราบิก้าในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มีพระราชดำริให้ปลูกกาแฟในพื้นที่สูง เพื่อลดการปลูกฝิ่น ลดการเผา ลดการตัดต้นไม้ และไม่ต้องทำให้คนมาขายแรงงานในเมือง แต่ให้อยู่รักษาป่าอยู่บนดอย ซึ่งกาแฟสามารถอยู่กับป่าได้ แต่ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี อาทิ การจัดการไม้บังร่ม ทำเป็นขั้นบันได ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกหญ้าแฝกกันชะล้างพังทลาย การจัดระบบให้ดีตั้งแต่แรก ทางภาคใต้บริษัทแนะนำให้ปลูกแบบผสมผสาน กาแฟต้องปลูก 3 ปีถึงจะได้รับผลผลิต ซึ่งใน 3 ปีแรกต้องหารายได้เสริมให้เกษตรกร เช่น การปลูกกล้วย ปลูกมะละกอ ปลูกถั่วลิสง ปลูกพริก ปลูกผัก ซึ่งเกษตรกรสามารถมีรายได้จากพืชเหล่านี้ ทางภาคใต้สิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้คือการปลูกทุเรียน อย่างน้อย 1 ไร่ ต้องปลูกทุเรียน 3 - 4 ต้น ซึ่งต้นทุเรียนก็สามารถปลูกพร้อมกับกาแฟได้ แต่ต้องมีการตัดแต่งกิ่งให้ดี จัดการเรื่องการใส่สารเคมีให้ดี ก็จะสามารถปลูกด้วยกันได้ รวมถึงต้นหมากก็สามารถปลูกร่วมกับต้นกาแฟได้ แต่ต้องปลูกให้เป็นพื้นที่เดียวกันของต้นหมาก

จากพันธุ์ต้นกล้าพันธุ์ดี บริษัทเนสท์เล่มีพันธุ์กาแฟโรบัสต้าที่ได้ลงทะเบียนไว้กับกรมวิชาการเกษตร ซึ่งค่าเฉลี่ยของผลผลิตอยู่ที่ 400 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งเป็นที่น่าพอใจและเป็นเมล็ดที่ใหญ่ ในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมามีเมล็ดออกปริมาณมาก แต่เมล็ดเล็ก ซึ่งเกษตรกรไม่ค่อยชอบเท่าใดนัก เพราะเก็บยากกว่าเมล็ดใหญ่ ซึ่งต้นกล้าที่กระจายออกไปเกือบ 4 ล้านต้น บริษัทแนะนำให้มีการปลูกพืชคลุมดิน เพื่อช่วยรักษาความชื้น ให้จุลินทรีย์ทำงานได้อย่างสมบูรณ์ ปลูกหญ้าแฝกเพื่อกันชะล้างพังทลายเอาไว้ ใช้ถั่วบราซิลหรือถั่วอมาริลโล ถั่วชนิดนี้สามารถตรึงไนโตรเจนได้ด้วย ในส่วนที่เป็นความสำเร็จของแปลงนี้คือ เกษตรกรไม่ต้องกำจัดหญ้า ไม่ต้องฉีดยาฆ่าหญ้า ในช่วงปีแรกอาจต้องช่วยถอนหญ้าออกบ้าง แล้วเมื่อถั่วชนิดนี้คลุมดินหมดแล้ว ปีต่อไปไม่ต้องทำอะไรอีกแล้ว ก็จะทำให้ประหยัดค่าแรงงานไปได้ เรื่องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีนั้น ในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปุ๋ยอินทรีย์หาได้ยากมากและราคาแพงขึ้นมาก ซึ่งบริษัทมีแปลงทดสอบและพัฒนาพันธุ์กาแฟที่พัฒนาร่วมกับดอยตุง จึงได้ใช้เปลือกของกาแฟไปเลี้ยงไส้เดือน ทำให้ได้ปุ๋ยหมักไส้เดือน ซึ่งมีคุณภาพดีมาก จากแต่เดิมที่เราทิ้งเปลือกกาแฟไปโดยเปล่าประโยชน์

ในส่วนของการผลิตเนสกาแฟในประเทศไทยได้ผ่านมาตรฐานความยั่งยืนระดับ (4C) ย่อมาจาก Common Code for Coffee Community โดยเกษตรกรที่มาส่งกาแฟให้กับบริษัททุกรายได้ผ่านมาตรฐานนี้ทั้งหมดแล้ว ซึ่งมีประมาณ 3,000 คน ขอยกตัวอย่างกรณีของคุณพิเชษฐ์ เนียมบรรดิษฐ์ เป็นผู้นำกลุ่มเกษตรกรผู้สร้างแรงบันดาลใจอยู่ที่อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตอนแรกปลูกยางพาราแล้วยางเกิดมีโรค ซึ่งดินที่นั่นเป็นทรายค่อนข้างมาก หากปีไหนฝนตกน้อยจะส่งผลกระทบต่ออย่างมากกับยางพาราที่ปลูก ช่วงหลังได้นำพันธุ์เมล็ดกาแฟของบริษัทไปปลูกซึ่งได้ผลผลิตเป็นจำนวนมาก มีการบริหารจัดการได้ดีมาก โดยมีพืชหลายชนิด เช่น ไม้ป่า ต้นสะเดาเทียม ต้นฟักทอง ซึ่งกาแฟเป็นพืชที่ชอบปลูกร่วมกับพืชชนิดอื่น ๆ จะทำให้ต้นสมบูรณ์และได้ผลผลิตเป็นจำนวนมาก ในปีนี้

ได้ผลผลิตเป็นจำนวนมากจะมีการรวมกลุ่มเกษตรกรแล้วไปช่วยกันเก็บผลผลิตที่ได้ในแต่ละฟาร์ม ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดี

TRIPLE WIN+ เพื่อโลก..เพื่อเราทุกคน

**สร้างความมั่นคง
ทางอาหาร**

- สร้างวัตถุดิบทางการเกษตรที่เพียงพอ

ดูแลเกษตรกร

- เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร
- สร้างรายได้ที่มั่นคง
- พร้อมรับมือภาวะ-โลกร้อน

ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

- ลดคาร์บอน
- ฟื้นฟูดิน ดูแลป่า ปกป้องแหล่งน้ำ
- เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ

ประโยชน์ผู้บริโภค

- อาหารคุณภาพ จากวัตถุดิบคุณภาพ
- ส่งต่อโลกที่น่าอยู่ให้ลูกหลาน

สุดท้ายทำเพื่ออะไร บริษัทมีโมเดล Triple Win+ เพื่อโลก..เพื่อเราทุกคน ซึ่งหมายถึง (1) การสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยการสร้างวัตถุดิบทางการเกษตร (2) การดูแลเกษตรกร ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การสร้างรายได้ที่มั่นคงให้เกษตรกร และพร้อมรับมือกับภาวะโลกร้อน และ (3) การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ในการลดคาร์บอน ฟื้นฟูดิน ดูแลป่า ปกป้องแหล่งน้ำ และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงผู้บริโภคต้องดำเนินการร่วมกับบริษัทด้วยเพื่อสร้างความยั่งยืน เกษตรกรผลิตวัตถุดิบอย่างมีความรับผิดชอบ โรงงานอุตสาหกรรมภาคผู้ประกอบการ ทำธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อ ในส่วนของผู้บริโภคก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อในเรื่องของการบริโภคหรือ Responsible Consumption ซึ่งจะทำให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

เจตนารมณ์ของบริษัท เนสท์เล่ คือ การเป็นบริษัทที่เปิดพลังแห่งอาหารเพื่อเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้คนในวันนี้และในอนาคต ซึ่งมองถึงอนาคตในระยะยาวด้วย สุดท้ายนี้หากบริษัทเนสท์เล่มีสิ่งใดที่จะสามารถช่วยเหลือกับทาง มช. ได้ มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะร่วมมือกันสร้างความยั่งยืนในอนาคตต่อไป

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง "เทคโนโลยีกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บริษัท Noburo"

โดย คุณริชชา ธิติศักดิ์สกุล
กรรมการบริหารและผู้ร่วมก่อตั้ง บริษัท โนบุโร แพลตฟอร์ม จำกัด

ที่มาของการก่อตั้งบริษัท โนบุโร แพลตฟอร์ม จำกัด นั้นเริ่มต้นจากการได้รับโอกาสในการเข้ามาช่วยเหลือธุรกิจของครอบครัว โดยพบว่าพนักงานของบริษัทกำลังเผชิญปัญหาหนี้สินจำนวนมาก ทำให้ผู้บรรยายได้เกิดคำถามในเรื่องการเงินของประเทศไทย โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการเข้าถึงบริการทางการเงิน (Financial Inclusion) ซึ่งพบว่าถึงแม้แรงงานจำนวนมากอยู่ในประเทศที่สามารถเข้าถึงแหล่งบริการทางการเงินได้ แต่กลุ่มแรงงานเหล่านี้กลับไม่สามารถเก็บออมเงินได้เลย จึงเป็นที่มาของการก่อตั้งบริษัทโนบุโร แพลตฟอร์ม จำกัด เพื่อมุ่งหวังที่จะแก้ไขปัญหาหนี้สินให้แก่กลุ่มแรงงานเหล่านี้

nobu (信)	ro (路)
<p>Faith: ศรัทธาที่เรามีต่อศักยภาพในตัวมนุษย์</p> <p>Truth: ซึ่งเป็นความจริงแท้</p> <p>Fidelity: ทำให้เราเชิดชูและพร้อมจะสนับสนุนมนุษย์ที่ศรัทธาในศักยภาพของตัวเอง... อย่างเชื่อมั่น ไม่เสื่อมคลาย และไม่มีอะไรหยุดเราได้</p> <p>Trust: เกิดเป็น ความเชื่อใจ ที่เรามีให้กัน</p>	<p>Way: "หนทาง" สู่ภายในตัวเอง เพื่อเข้าไปพบศักยภาพที่อยู่ภายใน แล้วปลดล็อก transform ให้กลายเป็นคนในแบบที่อยากเป็น เป็นคนในแบบที่ดีที่สุด เท่าที่ชีวิตนี้จะทำได้</p> <p>"หนทาง" สู่ความฝัน ฝันที่รอเราทำให้กลายเป็นจริง ความฝันที่จะทำให้เราเข้าถึงความหมายของชีวิต และคุณค่าของการใช้ชีวิต เกิดเป็น "หนทาง" ที่เราจะมุ่งมั่นไปด้วยกัน</p>

"หนทางแห่งความเชื่อใจ"

[noburo] a path of trust

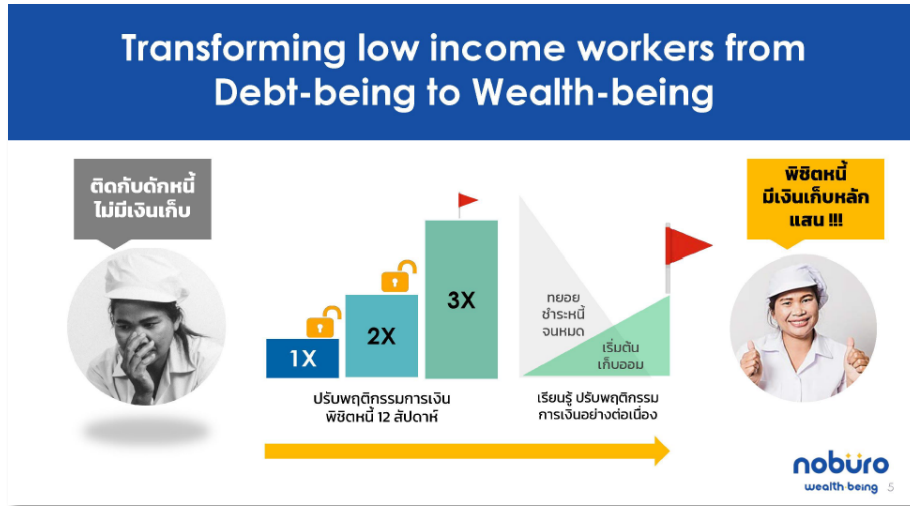
信路

คำว่า “โนบุโระ” ซึ่งเป็นชื่อของบริษัทมาจากตัวอักษรในภาษาญี่ปุ่นใน 2 คำ คือ คำว่า “Nobu” ซึ่งแปลว่า ความศรัทธา และความจริงแท้ และคำว่า “RO” ซึ่งแปลว่า หนทาง โดยเมื่อนำว่ามารวมกันแล้วแปลว่า “หนทางแห่งความเชื่อใจ” ซึ่งตรงกับความเชื่อของบริษัทที่ว่าพนักงานทุกคนสามารถมีศักยภาพที่เก็บออมเงินเพื่อทำความฝันของตนเองได้เพียงแต่ต้องการผู้ที่คอยนำทางให้ไปถึงเป้าหมายที่ตนวางไว้ นอกจากนี้ ในอีกแง่มุมหนึ่ง ก็รวมไปถึงการที่สามารถทำให้กลุ่มพนักงานที่มีหนี้เหล่านั้นได้รับความเชื่อใจจากธนาคารและสถาบันทางการเงินให้ได้อีกครั้งหนึ่ง หรือการพ้นจากสถานะที่เรียกโดยทั่วไปว่า “การติดเครดิตบูโร” นั่นเอง

จากประสบการณ์ของผู้บรรยาย พบว่า การเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหานี้สินให้แก่อกลุ่มแรงงานนั้น การเข้าไปช่วยเหลือโดยการปล่อยเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำในลักษณะเช่นเดียวกับโครงการแก้หนี้ทั่วไปนั้น ไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งยังมีโอกาสที่กลุ่มแรงงานจะกลับเข้าสู่วงหนี้สินอีกครั้งหนึ่งด้วย โดยบริษัทมีความเชื่อว่าหากพนักงานเหล่านี้ได้รับองค์ความรู้ที่ถูกต้อง จะสามารถกลับมาเป็นลูกหนี้ที่ดีได้อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งหลักการในการดำเนินธุรกิจของบริษัทนั้น บริษัทเชื่อว่าสิ่งที่จะสามารถแก้ไขปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำในด้านความมั่งคั่ง (Wealth) ได้อย่างยั่งยืนนั้นสามารถทำได้โดยการเข้าไปให้ความรู้และเงินสินเชื่อตามแนวคิดที่ว่า “ความรู้ คู่ทุน” นอกจากนี้ บริษัทยังได้มีการใช้เทคโนโลยีและหลักจิตวิทยาในเชิงบวก (Positive psychology) เข้ามาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการแก้ปัญหานี้สินด้วย

โดยเป้าหมายของบริษัทคือการช่วยเหลือกลุ่มแรงงานและพนักงานที่ติดอยู่ในวังวนกับดักหนี้สินและไม่มีเงินเก็บออม โดยบริษัทเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “Debt being” ให้สามารถเรียนรู้และปรับพฤติกรรมทางการเงิน เกิดความสามารถในการชำระหนี้สิน และเริ่มต้นการเก็บออมเงินสู่การเป็นกลุ่มคนที่มีสภาพคล่องทางการเงินและเริ่มมีเงินเก็บออมหรือมี “Wealth being” โดยกำหนดเป้าหมายในการเก็บออมในหลักแสนบาท การกำหนดตัวเลขเงินออมหลักแสนบาทนั้นเกิดมาจากการสำรวจเป้าหมายของกลุ่มแรงงานที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งบริษัทเรียกว่า “ลูกบ้าน” ตัวอย่างเช่น มีความต้องการที่จะเปิดธุรกิจขนาดเล็กที่จังหวัดภูมิลำเนา หรือสามารถเสี่ยงให้บุตรหลานเรียนจบได้ เป็นต้น โดยการดำเนินธุรกิจของบริษัท โนบุโร แพลตฟอร์ม จำกัด นั้นเป็นการทำการตลาดแบบการค้าระหว่างหน่วยงานธุรกิจกับหน่วยธุรกิจ (Business to Business) หรือ B2B โดยตลอดระยะเวลากว่า 6 ปีบริษัทได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานและองค์กรมากกว่า 150 องค์กรในการจัดทำ Workshop และการจัดโครงการเพื่อปรับพฤติกรรมทางการเงินของพนักงานในองค์กร

เมื่อมีการกล่าวถึงประเด็นเรื่องการมีสุขภาวะทางการเงินที่ดี หรือ Financial Well-Being โดยทั่วไปแล้วคนมักจะคิดว่าหมายถึงการมีเงินที่เพียงพออย่างเฉยเท่านั้น อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานของบริษัทฯ พบว่าการมีสุขภาวะทางการเงินที่ดีนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบด้วยกัน 4 ด้าน คือ (1) รู้จักการตั้งเป้าหมายและลงมือทำตามการวางแผน (Planing) กล่าวคือพนักงานที่เข้าร่วมโครงการจะต้องสามารถตัดสินใจบนข้อมูลและมีเหตุผลว่าต้องปรับพฤติกรรมอย่างไร เพื่อให้สามารถหลุดจากวังวนของหนี้สินและมีเงินเก็บออมได้ (2) การใช้เงิน (Spend) คือ เป็นการปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย โดยมีรายจ่ายในสัดส่วนที่น้อยกว่ารายรับและมีความสามารถในการชำระหนี้ได้อย่างตรงเวลา (3) การกู้ยืม (Borrow) คือ การมีภาระหนี้สินในระดับที่สามารถจัดการได้และสามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อที่เป็นธรรมได้ในเวลาที่ต้องการ อาทิ ในภาวะฉุกเฉิน และ (4) การออม (Save) คือ การเก็บออมให้มีสภาพคล่องที่เพียงพอและสามารถกันความเสี่ยงได้ โดยมีเงินเก็บออมและสามารถลงทุนเพื่ออนาคตได้

เข้าใจสถานะการเงินของพนักงาน		PLAN	SPEND	BORROW	SAVE
Healthy มีวินัยและการวางแผนการเงินที่ดี ครอบคลุมสำหรับเก็บออมและลงทุนในอนาคต	😊	มีความรู้ และ วินัยทางการเงิน คุมพฤติกรรมการใช้เงินของตัวเองได้...ใช้จ่ายไม่เกินตัว	รายได้ มากกว่า รายจ่าย ไม่เคยจ่ายหนี้ขั้นต่ำ	มีแต่หนี้ดี และ การไม่ก่อหนี้เพิ่ม ไม่สูง ไม่มีการจ่ายขั้นต่ำ	มีเงินเก็บฉุกเฉินเพียงพอ ออมได้ถึง 10% ของรายได้ในแต่ละเดือน
Manageable ทำไม่เริ่มวางแผนและป้องกันความเสี่ยงก็อาจจะมีปัญหาในอนาคต	😐	มีความรู้ทางการเงิน เริ่มคุมพฤติกรรมการใช้เงินของตัวเองไม่ได้...เริ่มใช้จ่ายเกินตัว	รายได้ พอๆกับ รายจ่าย เริ่มจ่ายหนี้ขั้นต่ำบ้าง	มีแต่หนี้ดี แต่ การไม่ก่อหนี้เพิ่ม สูง เริ่มผ่อนขั้นต่ำ	มีเงินเก็บฉุกเฉินบ้าง ออมได้ไม่ถึง 10% ของรายได้ในแต่ละเดือน
Challenging มีปัญหาการเงินเรื้อรัง ไม่สามารถแก้ไขเอง	😞	ขาดความรู้และวินัยทางการเงิน คุมพฤติกรรมการใช้เงินของตัวเองไม่ได้...ใช้จ่ายเกินตัว	รายได้ เริ่มน้อย รายจ่าย จ่ายหนี้ขั้นต่ำ และรับหมุนเงินด้านบัตรต่างๆ	มีหนี้ดอกเบี้ยสูง และเริ่มจะผ่อนไม่ไหว และมีหนี้ค้างชำระ	ไม่มีเงินเก็บฉุกเฉิน ออมได้บ้างไม่ได้อย่างในแต่ละเดือน
Critical ต้องรีบแก้ไขปัญหาเร่งด่วน และตรงเข้า	😡	ขาดความรู้และวินัยทางการเงิน รวมถึงความเชื่อด้านการเงินก็ไม่ถูกต้อง... คุมพฤติกรรมการใช้เงินของตัวเองไม่ได้... ใช้จ่ายเกินตัว	รายได้ น้อยกว่า รายจ่าย การจ่ายหนี้สูง มีหนี้ดอกเบี้ยสูง เริ่มมีหนี้ค้างชำระ เงินจ่ายหนี้เป็นการจ่ายแต่ดอกเบี้ย	มีหนี้ดอกเบี้ยสูง และผ่อนไม่ไหว เริ่มโดนหมายศาล หรือ กรมบังคับคดีอาจมีเงินแต่ละเดือน	ไม่มีเงินเก็บ ไม่สามารถออมได้ในแต่ละเดือน

จากการมีโอกาสเข้าไปจัดทำโครงการฝึกอบรมให้แก่พนักงานในองค์กรต่าง ๆ พบว่า ในพนักงานจำนวน 100 คนนั้นไม่ใช่ทุกคนที่มีสุขภาวะทางการเงินที่ดี (ระดับ Healthy) และคิดเป็นเพียงร้อยละ 5 ของพนักงานในองค์กรเท่านั้น โดยพนักงานส่วนมากจะมีสุขภาวะทางการเงินในระดับที่ไม่ค่อยดีมากนัก โดยมีอยู่ใน 2 ระดับ คือ (1) อยู่ในระดับที่หากไม่มีการเริ่มวางแผนและป้องกันความเสี่ยง ก็จะมีปัญหาในอนาคต (ระดับ Manageable) และ (2) อยู่ในระดับที่มีปัญหาการเงินเรื้อรัง ไม่สามารถแก้ไขเองได้ (ระดับ Challenging) อย่างไรก็ตามยังมีพนักงานอีกราวร้อยละ 10 - 20 ที่อยู่ในระดับที่รุนแรงที่สุดที่ต้องรีบแก้ไขปัญหาเร่งด่วนและตรงเข้า (ระดับ Critical) ซึ่งพนักงานกลุ่มนี้เริ่มมีภาระหนี้สินนอกระบบหนี้ค้างชำระ รวมทั้งอยู่ในระหว่างการฟ้องร้องบังคับคดี พนักงานกลุ่มนี้ไม่มีการวางแผนทางการเงิน และเริ่มรู้สึกว่าจะไม่มีความหวังในชีวิตของตนเอง โดยกลุ่มพนักงานในองค์กรที่บริษัทดูแลมากที่สุด คือ กลุ่มพนักงานที่อยู่ในระดับ Challenging ซึ่งเป็นกลุ่มที่กำลังมีปัญหาทางการเงินในระยะเริ่มต้นและมีรายจ่ายที่พอ ๆ

กับรายรับ โดยเริ่มเกิดการชำระหนี้ขั้นต่ำ ซึ่งบริษัทเชื่อว่าพนักงานกลุ่มนี้สามารถปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย และสามารถกลับมามีสุขภาพทางการเงินที่ดีได้ หากได้รับองค์ความรู้ที่ถูกต้อง

นอกจากนี้จากการสำรวจสถานการณ์แรงงานไทยในปี 2565 โดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย พบว่า กลุ่มแรงงานไทยกว่าร้อยละ 99 มีภาระหนี้สิน และมีจำนวนกว่าร้อยละ 42 ที่เคยผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งแรงงานในกลุ่มที่เคยมีผิดนัดชำระหนี้เหล่านี้ จะไม่สามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อในสถาบันทางการเงินได้ ดังนั้นหากมีเหตุฉุกเฉิน จึงจำเป็นต้องทำการกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหานี้สินนั้นมีจำนวนมาก อาทิ เกิดความเครียดจากการถูกตามหนี้สิน ถูกอายัดบัญชีเงินเดือน การตัดสินใจลาออกจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การเป็นหนี้จนเกษียณ และในกรณีที่เลวร้ายที่สุด คือ เกิดการทุจริตขึ้นภายในองค์กร

เมื่อพิจารณาในระดับตัวบุคคล พบว่า กลุ่มแรงงานชาวไทยส่วนใหญ่มีการนำเงินเดือนหรือรายได้ไปชำระหนี้ในสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 50 – 70 ของเงินเดือน และในบางกรณีพบว่ามีการชำระหนี้สินในสัดส่วนที่มากกว่ารายได้ ซึ่งเกิดขึ้นจากการใช้วงเงินบัตรเครดิตหมุนวนไปเรื่อย ๆ โดยกลุ่มที่บริษัทเข้ามาดูแลที่ส่วนมากอยู่ในระดับ Challenging นั้น เมื่อมีการนำเงินส่วนหนึ่งไปชำระหนี้สินแล้ว ก็จะมีรายจ่ายในส่วนของรายจ่ายประจำ มีการส่งเงินจำนวนหนึ่งกลับภูมิลำเนาและนำไปเสี่ยงโชค ทำให้ไม่มีเงินเหลือเพื่อเก็บออมในแต่ละเดือน ทั้งนี้ เมื่อมีการเหตุฉุกเฉินที่จำเป็นต้องใช้เงิน ทำให้ต้องหันไปกู้เงินเพิ่มเติม และวนกลับมาเป็นการชำระหนี้สินในเดือนถัดไป หรือเรียกว่าอยู่ในภาวะกับดักหนี้สิน โดยบริษัทเชื่อว่าปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ หากมีการบริหารจัดการเงินที่ดี

ต้นเหตุแห่งปัญหาหนี้สิน **"ความรัก"**

ความโลก + ความไม่รู้

ส่งเงินให้พ่อแม่
ต่างจังหวัด

คำประกันให้คนอื่น

คู่ชีวิตจากไป
แล้วต้องรับหนี้ไว้คนเดียว

ไม่เข้าใจเรื่องการลงทุน
เช่น โดนโคงแซร์

ถูกลูก ๆ (หลาย ๆ ครั้ง
ต้องดูแลคนเดียว)

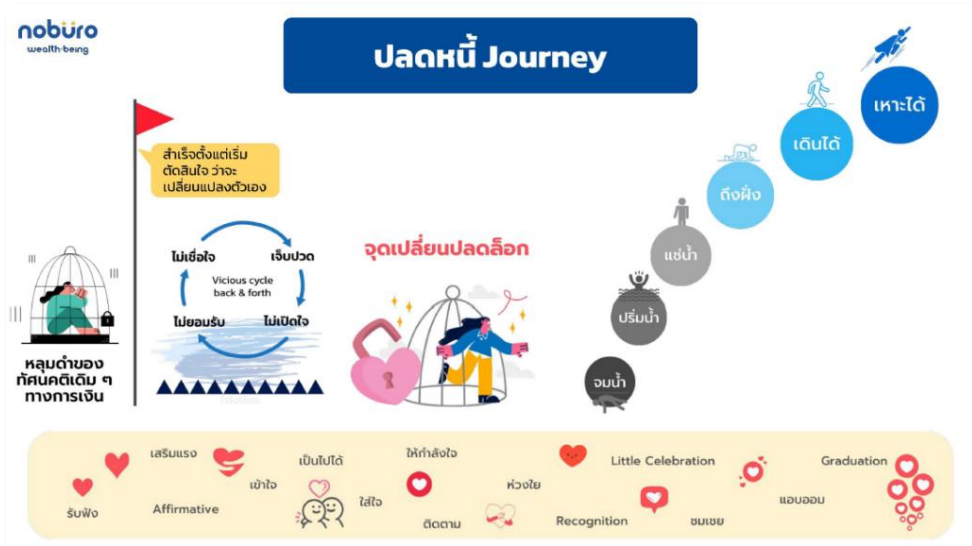
อยากได้...อยากมี...
เพื่อเป็นหน้าเป็นตาในหมู่บ้าน

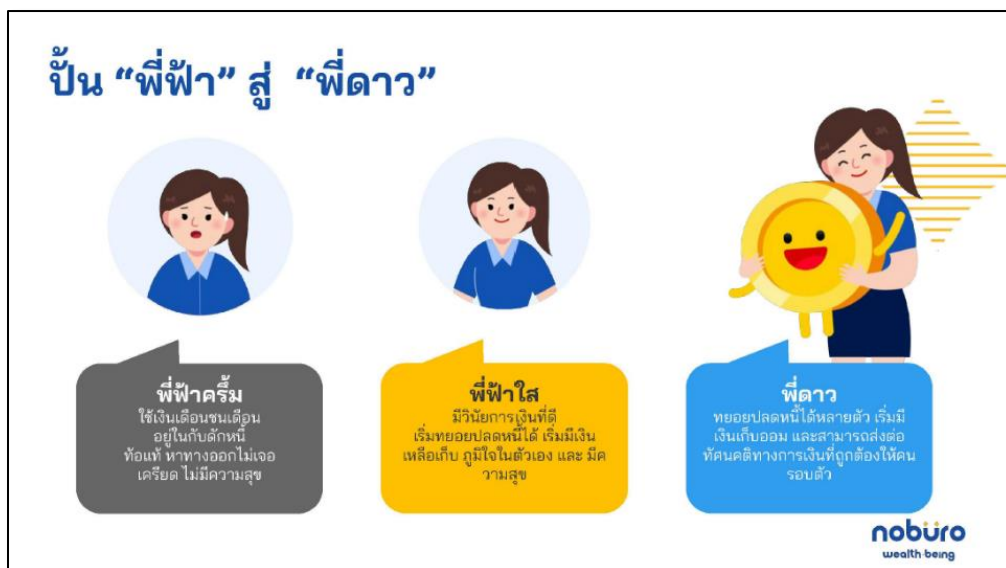
เงินขอ เงินมี เงินจบเงินชด

noburo
wealth being

นอกจากนี้จากการดำเนินงานของบริษัท พบว่า การให้ความรู้แก่พนักงานผู้ร่วมโครงการเท่านั้นไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาหนี้สินได้ การแก้ปัญหานี้สินส่วนใหญ่จะต้องมีการแก้ไขพฤติกรรมร่วมด้วย โดยพบว่ากลุ่มคนส่วนใหญ่เป็นหนี้ เพราะ “ความรัก ความโลก และความไม่รู้” ยกตัวอย่างเช่น ความรักที่มีต่อพ่อแม่ซึ่งมีภาระหนี้สินที่ต้องชำระ ดังนั้น บุตรหลานจึงทำการกู้หนี้ยืมสินและส่งเงินกลับไปยังภูมิลำเนาเพื่อช่วยเหลือ ความรักที่มีต่อลูกและความหวังที่ต้องการให้ลูกมีอนาคตที่ดีกว่าตนเอง จึงกู้ยืมเงินมาเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้แก่บุตรหลาน ความรักที่มีต่อเพื่อนจึงดำเนินการค้ำประกันหลักทรัพย์ให้แก่เพื่อน ความโลกและติดการพนันจึงเกิดการกู้ยืมเงินทั้งในและนอกระบบ เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาในช่วงต้นว่าการแก้ไขปัญหานี้สินซึ่งลำพังเพียงแค่การให้ความรู้อย่างเดียวมันไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหานี้สินได้ บริษัทจึงได้ศึกษาว่าจะทำอย่างไรที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ให้กับกลุ่มคนนี้ได้ เพื่อที่แก้ไขปัญหานี้สินดังกล่าว บริษัทจึงได้เริ่มจากการปรับทัศนคติ เปลี่ยนพฤติกรรม และสร้างวินัยทางการเงิน โดยเริ่มที่ใจ เพื่อดำเนินการปรับตั้งแต่วัยของปัญหาที่อยู่ใต้น้ำแข็ง กล่าวคือ จากเดิมที่เชื่อว่าตนเองไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้สินได้ หรือที่บริษัทเรียกว่า “อยู่ในหลุมดำของทัศนคติเดิม ๆ ทางการเงิน” ไปสู่การปรับทัศนคติและทำให้เกิดจุดเปลี่ยนที่เชื่อว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหานี้สินได้ และเข้าสู่ขั้นตอนของ “การปลดหนี้ journey” ใน 6 ระดับดังภาพ นอกจากนี้บริษัทยังมีวิธีการที่เรียกว่าการเสริมแรงใจให้แก่พนักงานที่เข้าร่วมโครงการด้วย เช่น การชมเชยเมื่อพนักงานผู้ร่วมโครงการสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละระยะ เป็นต้น

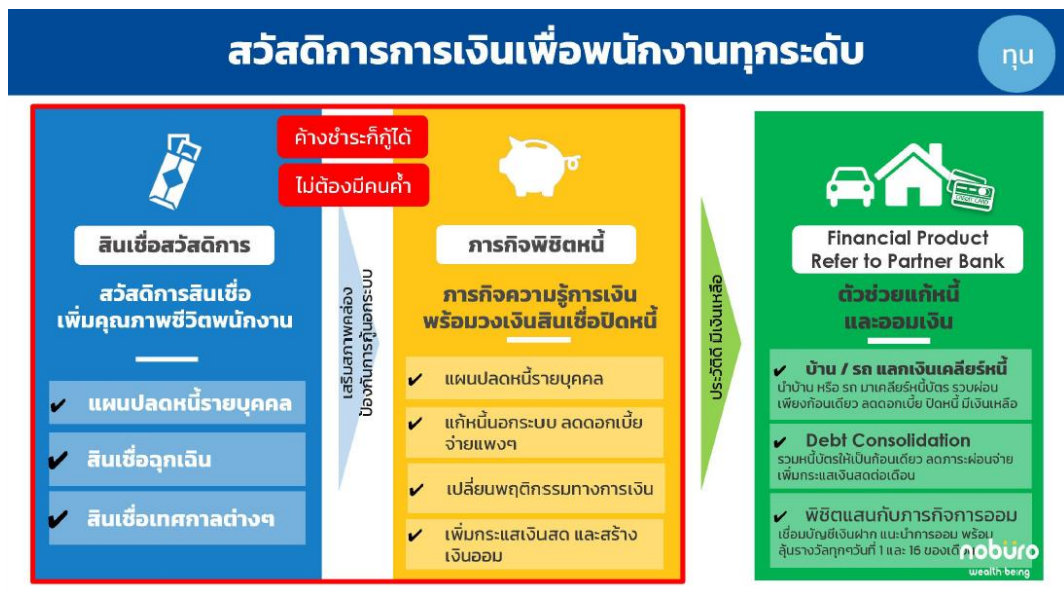
บริษัทได้แบ่งกลุ่มของพนักงานที่เข้าร่วมโครงการออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) พี่ฟ้าคราม คือกลุ่มพนักงานที่มีพฤติกรรมค่าใช้จ่ายแบบเงินเดือนชนเดือน อยู่ในกับดักหนี้ ท้อแท้ หาทงออกไม่เจอ เกิดภาวะความเครียด และไม่มีความสุข (2) พี่ฟ้าใส คือกลุ่มพนักงานที่เริ่มมีวินัยการเงินที่ดี เริ่มทยอยปลดหนี้สินได้ เริ่มมีเงินเหลือเก็บ เกิดความภูมิใจในตนเอง และมีความสุข และ (3) พี่ดาว คือกลุ่มพนักงานที่สามารถทยอยปลดหนี้สินได้หลายก้อน เริ่มมีเงินเก็บออม และสามารถส่งต่อทัศนคติทางการเงินที่ถูกต้องให้คนรอบตัวได้ โดยเป้าหมายของบริษัท คือ การสร้างกลุ่มพนักงานที่เรียกว่า "พี่ดาว" ให้ได้จำนวนมากที่สุดในแต่ละองค์กร

บริษัท โนบุโร แพลตฟอร์ม จำกัด มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ให้บริการอยู่ 3 ประเภทด้วยกัน คือ (1) การให้องค์ความรู้ทางการเงิน (Financial literacy) ผ่านรูปแบบการ work Shop และ e-learning ซึ่งอยู่ใน Application ของบริษัท โดยใช้หลักการที่เรียกว่าปัญญา 3 ฐาน ได้แก่ **ฐานใจ** คือ การเปิดใจพนักงานผู้เข้าร่วมโครงการ โดยมีบริษัทที่เปรียบเสมือนพื้นที่ปลอดภัย สะท้อนคุณค่าภายใน ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และความเชื่อเดิม **ฐานคิด** คือ หลังจากเริ่มมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติแล้ว จึงให้ความรู้และทักษะทางการเงิน เช่น การบริหารจัดการหนี้สิน การพูดคุยเรื่องปัญหาหนี้สินกับคนในครอบครัว และการเจรจากับเจ้าหนี้ และ**ฐานกาย** เมื่อมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติและมีองค์ความรู้ในการจัดการทางการเงิน ลำดับต่อไปคือการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถเกิดเป็นทักษะของตนเอง (2) แหล่งเงินทุน (Financial welfare product) โดยเป็นการทำงานร่วมกับสถาบันทางการเงิน และ (3) กลไกในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในรูปแบบของ Mobile Application ที่ใช้ในการช่วยปรับพฤติกรรมทางการเงินผ่านแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก

จากภาพด้านบนเป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ผ่านระบบ e-learning ซึ่งอยู่บน Mobile Application ของบริษัท โดยเป็นการออกแบบพนักงานที่เข้าร่วมโครงการทำในรูปแบบของภารกิจง่าย ๆ เกี่ยวกับการจัดการทางการเงินของตนเองผ่าน Application ซึ่งภายหลังจากที่ผู้เข้าร่วมโครงการทำภารกิจพิชิตหนี้ได้สำเร็จ ก็จะเข้าสู่ขั้นตอนในลำดับต่อไป คือ การสร้างพฤติกรรมทางการเงินที่ถูกต้องตามลำดับ

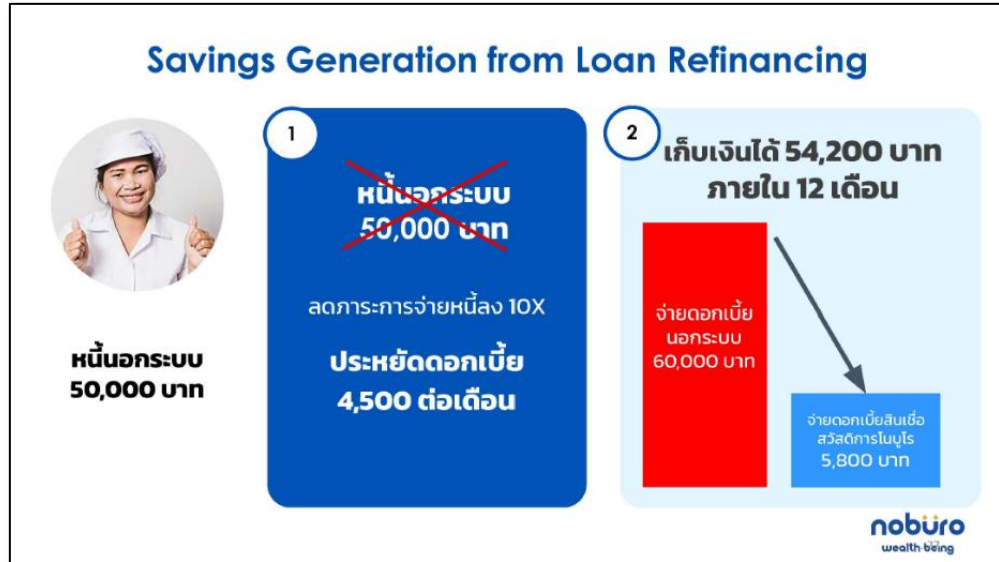

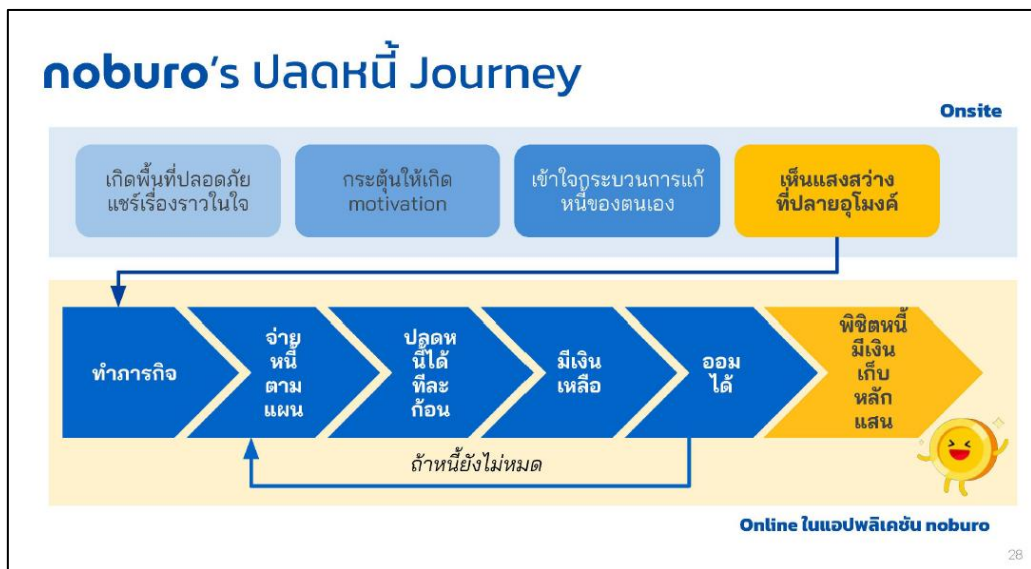
ในการเข้าไปให้บริการแก่พนักงานในองค์กร นอกจากการเข้าไปให้ความรู้และปรับพฤติกรรมทางการเงินผ่าน Application แล้ว บริษัทจะได้จัดสรรแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินที่ทำงานร่วมกับบริษัทให้แก่พนักงานที่เข้าร่วมโครงการด้วย ซึ่งประกอบด้วย สินเชื่อสวัสดิการเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตพนักงาน อาทิ แผนปลดหนี้รายบุคคล สินเชื่อฉุกเฉิน และสินเชื่อในเทศกาลต่าง ๆ โดยกำหนดให้พนักงานที่จะได้รับสินเชื่อสวัสดิการ จะต้องเข้ามาเรียนรู้ในเรื่องการวางแผนทางการเงินก่อน จึงจะสามารถยื่นขอสวัสดิการสินเชื่อได้ และหากพนักงานสามารถบริหารจัดการการเงินได้ดี ก็จะยกระดับสู่การเข้าถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ ของสถาบันการเงินที่ร่วมมือกับบริษัท เพื่อช่วยทำให้ปลดหนี้สินได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

Mobile Application ของบริษัท ประกอบด้วยเมนูต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาหนี้สิน และการเก็บออมเงิน ได้แก่ (1) ระบบทำแผนปลดหนี้รายบุคคลอัตโนมัติ โดยเริ่มต้นจากการที่พนักงานที่เข้าร่วมโครงการส่งรายละเอียดทางการเงินและผลเครดิตบูโรให้แก่บริษัท จากนั้นบริษัทจะทำการติดต่อเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกถึงสภาพปัญหาทางการเงินและดำเนินการจัดทำแผนปลดหนี้แบบรายบุคคล (2) เครื่องมือที่เข้ามาช่วยในเรื่องการบริหารจัดการทางการเงิน เช่น เครื่องมือบันทึกรายรับ-รายจ่าย และงบดุลชีวิต เป็นต้น (3) กลไกที่เรียกว่าคะแนนความมุ่งมั่น และรางวัลเพื่อกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ (4) ระบบการติดตามและสรุปผลข้อมูลสำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลของบริษัทที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อติดตามความคืบหน้าของพนักงานขององค์กรที่เข้าร่วมโครงการได้โดยง่าย

จากการดำเนินงานของ Mobile Application ของบริษัท เผยให้เห็นว่าพนักงานผู้เข้าร่วมโครงการ 1 คนในกลุ่มแรงงานมีหนี้ในระบบเฉลี่ย 50,000 บาทต่อคน โดยอัตราดอกเบี้ยในระบบต่ำสุดที่พบเจอคืออัตราร้อยละ 10 ต่อเดือน ซึ่งเท่ากับว่าในแต่ละเดือนพนักงานจะต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นเงินจำนวนกว่า 5,000 บาท ซึ่งหากสามารถนำพนักงานกลุ่มดังกล่าวเข้ามาสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ (Refinance) กับสถาบันการเงินซึ่งมีการคิดอัตราดอกเบี้ยที่อัตราร้อยละ 1.25 ต่อเดือน ก็จะทำให้สามารถประหยัดจำนวนเงินที่ต้องชำระค่าดอกเบี้ยได้มากถึงเดือนละ 4,500 บาท โดยเงินจำนวนนี้เองที่จะกลายมาเป็นเงินออมให้แก่พนักงาน ซึ่งหากพนักงานสามารถเก็บออมได้อย่างต่อเนื่องภายใน 1 ปีก็จะมีเงินเก็บมากกว่า 54,000 บาท และจะสามารถบรรลุเป้าหมายในการเก็บเงินแสนได้ภายในระยะเวลา 2 ปี

โดยสรุปในภาพรวมแล้ว การดำเนินงานของบริษัท โนบูโร แพลตฟอร์ม จำกัด นั้นเริ่มต้นจากการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการแบ่งปันเรื่องราวในใจให้แก่พนักงานผู้ที่เข้าร่วมโครงการ จากนั้นจึงทำการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการพยายามแก้ไขปัญหาหนี้สิน ตลอดจนเข้าใจถึงกระบวนการแก้หนี้สินของตนเอง และเห็นแสงสว่างปลายอุโมงค์ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จากนั้นถึงให้ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาหนี้สินผ่าน Application เพื่อทำการปิดหนี้ในแต่ละระยะ เกิดการชำระหนี้ตามแผนที่วางไว้ สามารถปลดหนี้ได้ทีละก้อน มีเงินเหลือ เกิดการออมเงิน และพิชิตเป้าหมายทางการเงินที่ตนเองได้กำหนดไว้ในท้ายที่สุด

ความตั้งใจของบริษัทโนบูโรในระยะเริ่มต้น คือ การช่วยแรงงานไทย 100,000 คน ให้สามารถจัดการปัญหาหนี้สินได้และมีเงินออมหลักแสนด้วยหลักการ "ความรู้ คู่ทุน" ซึ่งหากบริษัทสามารถทำได้ตามเป้าหมาย บริษัทก็จะมีส่วนช่วยในการลดหนี้ในระบบเป็นจำนวนเงินรวมกันมากกว่า 5,000 ล้านบาท และสร้างการเก็บเงินออมกว่า 1,000 ล้านบาท (มีเงินออมเฉลี่ย 10,000 บาทต่อคน)

กรณีศึกษาในการเข้าไปช่วยเหลือชุมชนของบริษัท โนบุโร แพลตฟอร์ม จำกัด

1. โครงการรักยั่งยืน – ชุมชนบ้านพลไทย จังหวัดร้อยเอ็ด

บริษัทได้มีโอกาสในการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน ภายใต้โครงการรักยั่งยืน – ชุมชนบ้านพลไทย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) โดยบริษัทได้เข้าไปดำเนินโครงการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินให้ชุมชนเข้มแข็งได้ด้วยตนเอง โดยพบว่าชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องการเงินว่า “ใคร ๆ ก็เป็นหนี้ คนมีหนี้คือคนที่มีเครดิต” หรือ “การกู้เงินเพื่อเป็นการรักษาสีหิ” หรือ “หมดหนี้ไม่ได้หรอก ไม่มีเงิน” โดยบริษัทได้เข้าไปดำเนินการสร้างระบบการแลกเปลี่ยนสินค้าภายในชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเงินในชุมชน โดยร่วมมือกับปราชญ์ชาวบ้านในการให้ความรู้ในการดำเนินธุรกิจ และการเพาะปลูกเพื่อเลี้ยงชีพ ตลอดจนปรับทัศนคติทางการเงินให้ถูกต้อง เช่น จากเดิมที่เคยเชื่อว่าการเล่นแชร์เป็นการออมเงินสู่การเก็บออมเงินที่ถูกต้อง เป็นต้น ทำให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อนด้วยตนเองได้ในท้ายที่สุด

CASE STUDY : โครงการรักยั่งยืน – ชุมชนบ้านพลไทย จังหวัดร้อยเอ็ด

noburo
wealth being

โครงการรักยั่งยืน
บ้านพลไทย จ.ร้อยเอ็ด

ก่อนเริ่มโครงการ

ความเชื่อของชุมชน

- ใคร ๆ ก็เป็นหนี้กัน มีหนี้เป็นคนมีเครดิต
- การกู้เป็นการรักษาสีหิ ถ้าเราไม่เอาคนอื่นจะมาเอา
- หมดหนี้ไม่ได้หรอก ไม่มีเงิน

ปัญหาทางการเงิน

- ไม่เคยวางแผน ขายสินค้าเกษตร (ข้าว มัน อ้อย ฯลฯ) ได้เงินก้อน แต่ไม่เคยเป็นส่วนไว้สำหรับการลงทุนปลูกทดแทนหน้า คิดว่าหาเงินมาแล้วก็ใช้ไป ทำให้ต้องพึ่งพิงหนี้
- มีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่ายอดตามใบแจ้งหนี้ แต่รู้สึกเสียดาย เลยจ่ายตามใบแจ้ง ซึ่งส่วนมากจะให้ชำระแค่ดอกเบี้ย+ตัดต้นเล็กน้อย หนี้จึงไม่เคยหมด

เมื่อจบโครงการ

ความสำเร็จเชิงปริมาณ

- สร้างผู้นำทางการเงิน และ ปราชญ์ชาวบ้าน ภายในชุมชนได้ 5 คน พร้อมขยายผลต่อไป

ความสำเร็จเชิงคุณภาพ

- ผู้เสียสละดอกเบี้ยที่จ่ายไป รู้ว่าเงินกู้ที่ได้รับมาจะไม่ใช้เงินของตนเอง
- เก็บออม นำเงินจากการเล่นหวยมาเปลี่ยนเป็นออมแทน และ เริ่มเก็บออมจากค่าใช้จ่ายความสุข เช่น อวยงสังสรรค์วันสงกรานต์ ก็หยอดกระปุกเป็นค่าเหล้าไว้
- รู้จักนำทรัพย์สินที่มีอยู่ไปใช้ต่อยอดหารายได้เพิ่ม เช่น ขายกองทุนไปลงทุนเลี้ยงหมู ปัจจุบันนำกำไรที่ได้ กลับไปซื้อกองทุนได้แล้ว
- มีเป้าหมายจะลดยอดหนี้หมุนเวียน (กองทุนหมู่บ้าน) ให้ก้อนเล็กลง ๆ เรื่อย ๆ จนสามารถเลิกพึ่งพิงหนี้ก้อนหนี้ได้ใบที่สุด

2. โครงการ Financial literacy playground for kids and families

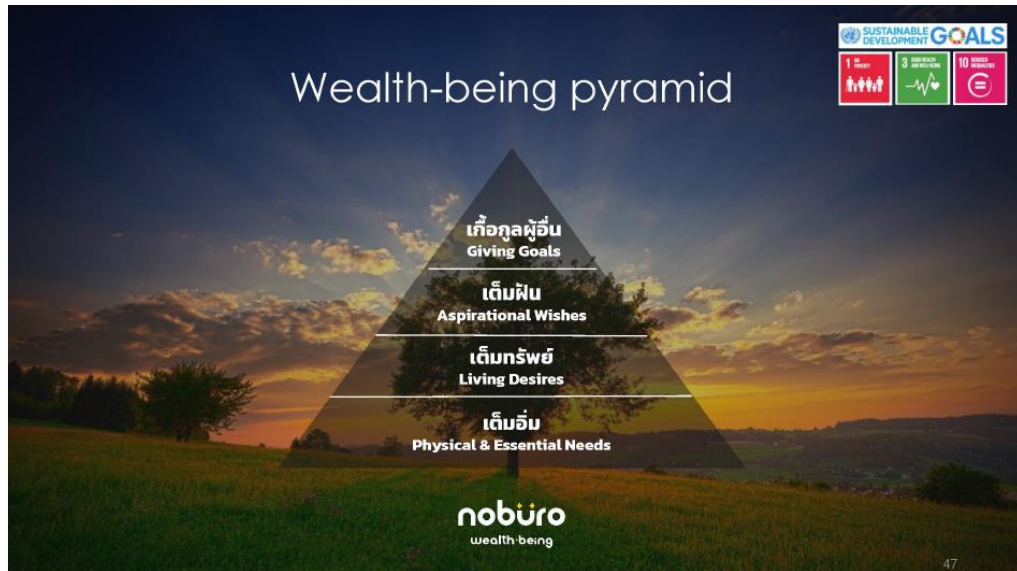
จากโครงการ Financial literacy playground for kids and families เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าเรื่องการเงินเป็นเรื่องที่จะต้องเริ่มต้นจากครอบครัว กล่าวคือ ถึงแม้ว่ามีการเรียนการสอนเรื่องการเงินในชั้นเรียนให้นักเรียนและนักศึกษา แต่หากพ่อแม่ไม่มีการปรับพฤติกรรมการใช้เงินภายในครอบครัวแล้ว ก็ไม่อาจนำไปสู่การมีวินัยทางการเงินที่ดีได้

3. โครงการตั้งต้นดี : พิชิตหนี้ มีเงินแสน

โครงการตั้งต้นดี : พิชิตหนี้ มีเงินแสน เป็นการช่วยเหลือผู้ที่เพิ่งพ้นโทษจากเรือนจำ เพื่อให้ได้รับโอกาสในการจ้างงาน โดยบริษัทได้เข้าไปช่วยเหลือให้คนกลุ่มนี้มีการวางแผนทางการเงินที่ดี หลุดพ้นจากกับดักหนี้สิน และเริ่มมีเงินเก็บ โดยบริษัทได้จัดทำกลยุทธ์ให้ผู้เข้าร่วมโครงการร่วมทีมแข่งขันในการเก็บเงินหลักแสน จากการดำเนินงานดังกล่าวทำให้พบว่าหากได้รับความรู้ในเรื่องการเงินที่ถูกต้อง ก็จะสามารถพลิกชีวิตจากติดลบ และก้าวสู่การมีเงินเก็บออมได้

สุดท้ายนี้ ผู้บรรยายเชื่อว่า การมีสุขภาวะทางการเงินที่ดีนั้นสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนทุกกลุ่ม หากได้รับการช่วยเหลือและให้ความรู้ทางการเงินอย่างถูกต้อง ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินเพื่อมาใช้จ่ายเพิ่มเติม (เต็มอ้อม) และเมื่อสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยสามารถบริหารจัดการการเงินเองได้ ก็จะเริ่มมีเงินเหลือเพื่อเก็บออม (เต็มทรัพย์) และเมื่อเริ่มมีเงินเก็บออมแล้ว ก็จะสามารถเริ่มทำตามเป้าหมายและความฝันของตนเองได้ (เต็มฝัน) และเมื่อสามารถทำตามความฝันได้ก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น อันเป็นความฝันสูงสุดของผู้บรรยายที่มุ่งหวังจะสร้างประเทศไทยที่เต็มไปด้วยผู้คนที่ดีพร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่น

ข้อเสนอแนะในการร่วมพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืนของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำในเรื่องการพัฒนาชุมชน เนื่องจากมีข้อได้เปรียบทั้งเรื่องทรัพยากรและที่ตั้ง นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังเป็นแหล่งรวมองค์ความรู้ในหลากหลายสาขาวิชา ดังนั้น หากมหาวิทยาลัยสามารถนำองค์ความรู้ แหล่งเงินทุนวิจัย และศักยภาพของมหาวิทยาลัยเข้าไปช่วยเหลือชุมชนได้ ก็จะทำให้ชาวบ้านไม่มีปัญหาหนี้สิน มีเงินเก็บออม และชุมชนสามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างยั่งยืนในที่สุด

การบรรยายพิเศษ เรื่อง "การพัฒนาองค์กรชุมชน"

โดย ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล

ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

และกรรมการรองผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

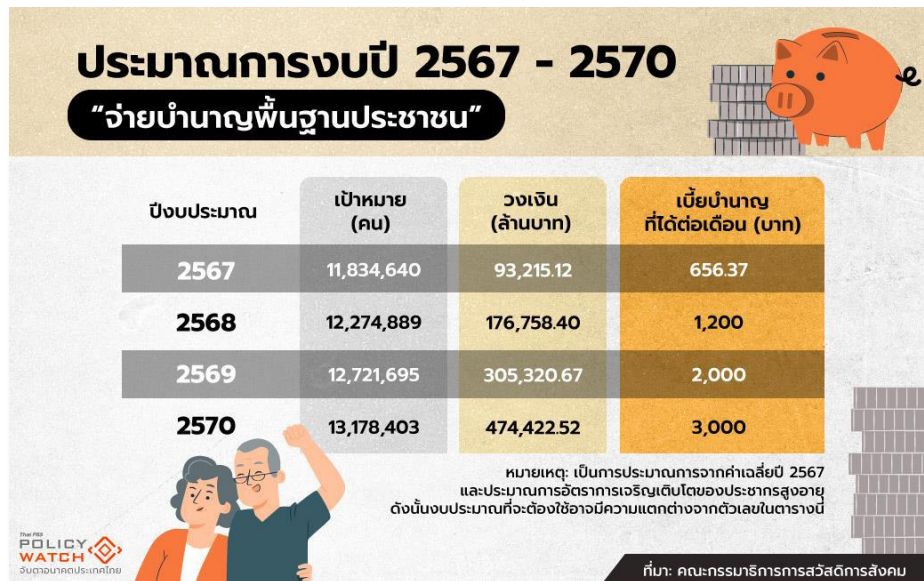
ทำไมต้องพัฒนาชุมชน? และองค์กรชุมชน?

ทำไมต้องพัฒนาชุมชนและองค์กรชุมชน เป็นคำถามสำคัญที่จะเกิดขึ้นเสมอ เมื่อกล่าวถึงเรื่องการพัฒนาองค์กรชุมชน คำตอบประการแรก จากประสบการณ์การทำงานของวิทยากรในฐานะนักเศรษฐศาสตร์เพื่อการพัฒนา (Development Economist) ตลอดระยะเวลาประมาณ 30 ปี พบว่า นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศไทยมักจะหลงทางอยู่เสมอ สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ยิ่งประเทศขับเคลื่อนการพัฒนามากเท่าใด เมืองหลวงก็จะมีเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งโครงสร้างพื้นฐานและสภาพเศรษฐกิจ เช่น มีการก่อสร้างอาคารสูง รถไฟฟ้า มีระบบเทคโนโลยีต่าง ๆ พื้นที่ชุมชนอัจฉริยะ (Smart City) เป็นต้น แต่เมื่อลองไปดูในพื้นที่ชนบทของประเทศไทย จะพบข้อเท็จจริงคือ ทุกพื้นที่ชุมชนทั่วประเทศมีความอ่อนแอ หรืออาจจะเปรียบเทียบได้ว่า ประเทศไทยกำลังป่วยเป็นโรคตางานขโมย ซึ่งมีอาการหัวโต พุงโร ก้นปอด แขนขาลีบ กล่าวคือ เมืองหลวงและเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ มีความเจริญเติบโตอย่างมาก แต่ในขณะที่ส่วนชุมชนโดยส่วนใหญ่ของประเทศเจริญเติบโตได้ช้า ยิ่งพัฒนาชุมชนก็ยิ่งทำให้ชุมชนมีหนี้สิน สูญเสียพื้นที่ทำมาหากินเนื่องจากหนี้สิน จึงเป็นความกังวลใจต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศไทยที่ยังมีการพัฒนายังจะเกิดความเหลื่อมล้ำตามไปทุกขณะ ซึ่งถือเป็นการพัฒนาที่ไปผิดทิศทางหรือไม่ และจะมีวิธีดำเนินการอย่างไรให้การพัฒนาประเทศและชุมชนดีกว่าเดิม ดังนั้น การพัฒนาชุมชนและองค์กรชุมชน จึงเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

ประการที่สอง จากตัวเลขผลคูณของจำนวนประชากร เส้นความยากจน (Poverty line) และจำนวนเดือนในหนึ่งปี ($66 \times 2,997 \times 12$) จะเท่ากับจำนวนเงินที่รัฐจะต้องจ่ายให้ประชาชนทุกคนในจำนวนเงินขั้นต่ำตามเส้นความยากจน คือ ประมาณ 2.4 ล้านบาท คิดเป็นมูลค่าเกินกว่ากึ่งหนึ่งของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่สามารถเป็นไปได้จริง โดยมีตัวอย่างในบางประเทศที่เป็นประเทศที่เจริญแล้ว ซึ่งมีการจัดสวัสดิการขั้นสูงให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างถ้วนหน้า แต่สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนกลับผกผันกับสวัสดิการที่รัฐจัดสรรให้ กล่าวคือ เกิดสภาพของคนเร่ร่อนและคนจรจัดบนพื้นที่สาธารณะในทุกมุมเมือง โดยที่จากสถิติของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นรัฐสวัสดิการอย่างเต็มรูปแบบ พบว่า มีการใช้จ่ายงบประมาณเกินกว่ากึ่งหนึ่งของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ สำหรับการดูแลเพียง 2 เรื่อง ได้แก่ การประกันสังคมและการประกันสุขภาพของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีกระแสความเคลื่อนไหวในประเทศอยู่เป็นระยะ ๆ ที่เป็นเหตุการณ์ที่สวนทางกันอย่างสิ้นเชิง คือ ประชาชนจะเรียกร้องการเพิ่มสิทธิสวัสดิการให้มากขึ้น แต่ในทางกลับกันรัฐก็พยายามปรับลดสิทธิสวัสดิการบางประเภท เนื่องจากข้อจำกัดทางงบประมาณที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หากประเทศไทยมีการใช้นโยบายรัฐสวัสดิการอย่างเต็มรูปแบบดังตัวอย่างประเทศข้างต้น จะต้องพิจารณาความสำเร็จของนโยบายรัฐสวัสดิการในประเทศต้นแบบเหล่านั้นว่าสามารถเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ มิเช่นนั้นอาจจะนำไปสู่การตกหลุมพรางเชิงนโยบาย

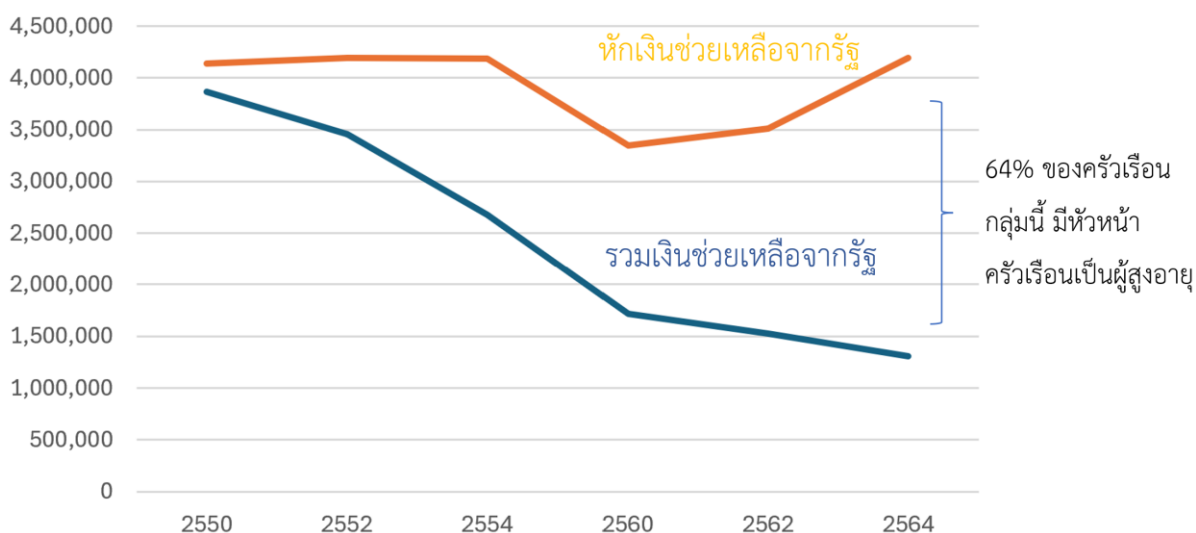
มีข้อมูลตัวเลขงบประมาณจากรายงานการศึกษาของคณะกรรมการการสวัสดิการสังคม ซึ่งได้จัดทำเป็นข้อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการให้บำนาญถ้วนหน้า พบว่า งบประมาณการงบประมาณปี 2567 – 2570 ที่จะจ่ายเป็นบำนาญพื้นฐานประชาชน (เบี้ยผู้สูงอายุ) ให้กับทุกคนในอัตราที่เท่ากัน โดยมีเป้าหมายที่จะจ่ายเบี้ยบำนาญจำนวน 3,000 บาทต่อคนต่อเดือน ในปี 2570 ซึ่งจะใช้งบประมาณดำเนินการโดยประมาณจำนวนห้าแสนล้านบาทต่อปี อย่างไรก็ตาม การใช้จ่ายงบประมาณจำนวนห้าแสนล้านบาทต่อปีดังกล่าว เป็นไปเพื่อสวัสดิการเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น ดังปรากฏข้อมูลตัวเลขงบประมาณตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 : ประมาณการงบประมาณปี 2567 – 2570 เพื่อจ่ายเป็นบำนาญพื้นฐานประชาชน

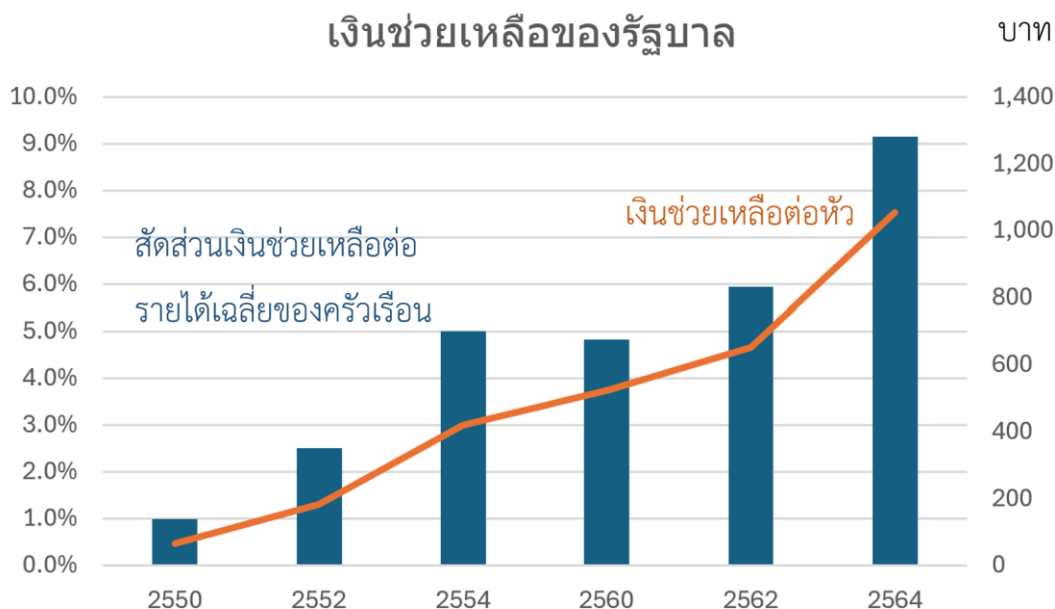
นอกจากนี้ การใช้จ่ายงบประมาณในเรื่องคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การดูแลและพัฒนาชุมชน ยังเป็นการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดจากอุปสรรคปัญหาและข้อจำกัดของรัฐ ตัวอย่างเช่น การจัดสรรงบประมาณประจำปีได้จำแนกตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้จำนวน 6 ด้าน โดยยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (ลดความเหลื่อมล้ำ) ได้รับงบประมาณประจำปี จำนวนประมาณแปดแสนล้านบาท และเมื่อพิจารณาข้อมูลจำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน จะพบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนมีสัดส่วนที่ลดลงในระยะเวลา 14 ปี (ปี 2550 – 2564) จากจำนวน ประมาณ 4 ล้านครัวเรือนในปี 2550 จนถึงปี 2564 ลดลงเหลือประมาณ 1 ล้านครัวเรือน ซึ่งการลดลงของจำนวน ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนดังกล่าวเป็นผลมาจากการได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐ แต่หากเปรียบเทียบกับ จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนที่หักเงินช่วยเหลือจากรัฐออก จะปรากฏว่า จำนวนครัวเรือนที่มี รายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนในระยะเวลา 14 ปี (ปี 2550 – 2564) มีสัดส่วนคงที่ คือ ประมาณ 4 ล้านครัวเรือน เท่ากับว่า การหารายได้ของครัวเรือนไม่สามารถหารายได้ให้ข้ามพ้นจากเส้นความยากจนได้ ดังปรากฏข้อมูลตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 : จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน

โดยที่ข้อมูลสัดส่วนเงินช่วยเหลือของรัฐบาลต่อรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน ในระยะเวลา 14 ปี (ปี 2550 – 2564) ก็มีแนวโน้มที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากจำนวนร้อยละ 1 ในปี 2550 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการจ่ายเงินช่วยเหลือประชาชนในลักษณะเบี้ยยังชีพ เบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยผู้พิการต่าง ๆ รวมทั้งบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นต้น และในปี 2564 มีจำนวนถึงร้อยละ 9 ดังปรากฏข้อมูลตามภาพที่ 3

ภาพที่ 3 : สัดส่วนเงินช่วยเหลือของรัฐบาลต่อรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน

จากข้อมูลตัวเลขงบประมาณ จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน และสัดส่วนเงินช่วยเหลือของรัฐบาลต่อรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน สะท้อนให้เห็นว่า การใช้จ่ายงบประมาณด้านคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การดูแลและพัฒนาชุมชน เป็นจำนวนประมาณแปดแสนล้านบาทต่อปี ไม่สามารถลดความยากจนหรือความเหลื่อมล้ำของสังคมได้ ซึ่งถือว่าเป็นการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้จะนำไปสู่คำถามข้อที่สองของการบรรยายในวันนี้ว่า ทางออกคืออะไร

แล้วทางออกคืออะไร?

การปลดปล่อยพลังของชุมชน (Unleash Hidden Potential) เป็นทางออกของการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และจุดเริ่มต้นจะต้องเริ่มจากการเปลี่ยนแนวความคิดในการพัฒนาชุมชนใหม่ จากเดิม “เขารอให้เราไปช่วยเหลือ” เป็น “เขาช่วยตนเองได้”

หน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่มักจะคิดว่า ประชาชนจะรอความช่วยเหลือจากรัฐเสมอ จึงมักจะปลูกฝังแนวความคิดให้กับประชาชนว่า จะต้องรอการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ประชาชนไม่สามารถจัดการปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนในช่วงการหาเสียงของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ที่จะให้คำมั่นสัญญากับชาวบ้านในพื้นที่ว่า หากตนได้รับเลือกตั้ง จะกลับมาให้ความช่วยเหลือพี่น้องชาวบ้านในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเต็มที่ แต่ในความเป็นจริงประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้

ตัวอย่างของคำว่า “เขาช่วยตนเองได้” มีให้เห็นอย่างชัดเจนในชุมชนต่าง ๆ ที่สามารถดึงศักยภาพของชุมชนเพื่อการพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน อาทิ

1) ตลาดน้ำคลองลัดมะยม ที่มีชาวบ้านคนหนึ่งมีแนวคิดที่ว่า ตลาดน้ำต้องไม่สกปรก ชาวบ้านคนนั้นจึงเริ่มจัดการเก็บขยะที่ลอยอยู่ในคลองลัดมะยมและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งทำให้ตลาดน้ำคลองลัดมะยมเป็นสถานที่ที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นจำนวนมาก โดยเป็นการดำเนินการของชาวบ้านเอง ซึ่งไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐเลย

ภาพที่ 4 : ตลาดน้ำคลองลัดมะยม

2) การออมชุมชน ชุมชนดงซีเหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่เริ่มต้นจากสมาชิกไม่กี่คน และทุนทรัพย์ประมาณหลักพันบาท จนขณะนี้กลุ่มออมทรัพย์มีเงินอยู่ประมาณ 160 ล้านบาท โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐเล็กน้อย แต่ส่วนใหญ่เป็นการเก็บออมกันเองของชาวบ้านในชุมชน เพราะชาวบ้านเชื่อว่า ถ้าเราเก็บออมร่วมกัน เราจะสามารถมีเงินได้ ซึ่งแนวคิดของชาวบ้านเริ่มต้นจากหลักการง่าย ๆ คือ คนจนออมเงิน 30 บาทต่อเดือนออมไม่ได้ แต่ออมเงินวันละ 1 บาท ใน 30 วันออมได้ เนื่องจากหากมีเงิน 30 บาท ชาวบ้านจะสามารถซื้อหอย ซื้อบุหรี ซื้อเหล้า และเล่นการพนันได้ แต่ถ้ามีเงิน 1 บาท ชาวบ้านไม่สามารถทำอะไรได้ ก็ยอมที่จะนำเงินนั้นมาเก็บออม และจากการเก็บออมเงินในจำนวนเล็กน้อยดังกล่าว สามารถสะสมเงินในจำนวนมาก จนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหนี้สินของชาวบ้านในชุมชนได้ในท้ายที่สุด โดยเฉพาะปัญหาหนี้สินนอกระบบ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนสามหมื่นชุมชนทั่วประเทศที่ดำเนินการในลักษณะการออมชุมชน

ภาพที่ 5 : โครงการออมชุมชน ชุมชนดงซีเหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี

3) สวัสดิการชุมชน ชุมชนหนองสาหร่าย จังหวัดกาญจนบุรี เป็นผลมาจากการออมชุมชน เมื่อชุมชนมีเงินเก็บแล้ว จึงนำมาต่อยอดเป็นสวัสดิการชุมชน เช่น เงินสงเคราะห์การคลอดบุตร เงินส่งเสริมการศึกษา เงินในโอกาสแต่งงาน เงินช่วยกรณีเจ็บป่วย เงินช่วยเหลือผู้พิการ เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุ และเงินสงเคราะห์เสียชีวิต เป็นต้น ซึ่งเป็นการคิดริเริ่มและดำเนินการของชาวบ้านในชุมชนเอง

ระยะ เป็นสมาชิก	ถาวร	ช่วงอายุ การศึกษา	แต่งงาน	เจ็บป่วย	ไม่ยอมทำดี พิจารณาด้วยโอกาส	อายุ ๕๖ ปี ผู้สูงอายุ	เสียชีวิต
1-5 ปี	1,000			50 บาท/คน	100 บ./ก.		8,000
6-10 ปี	1,000	50 บ./ค.	2,000	100 บาท/คน	100 บ./ก.	100 บ./ค.	8,000
11-15 ปี	1,000	100 บ./ค.	2,000	150 บาท/คน	100 บ./ก.	200 บ./ค.	10,000
16-20 ปี	1,000	150 บ./ค.	2,000	200 บาท/คน	100 บ./ก.	300 บ./ค.	12,000
21-25 ปี	1,000	200 บ./ค.	2,000	250 บาท/คน	100 บ./ก.	400 บ./ค.	14,000
26-30 ปี	1,000	วัยศึกษา	2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	500 บ./ค.	16,000
31-35 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	600 บ./ค.	18,000
36-40 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	700 บ./ค.	20,000
41-45 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	800 บ./ค.	20,000
46-50 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	900 บ./ค.	20,000
51-55 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	1,000บ./ค.	20,000
56-60 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	1,100บ./ค.	20,000
61-65 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	1,200บ./ค.	20,000
66-70 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	1,200บ./ค.	20,000
71-75 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	1,200บ./ค.	20,000
76-80 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	1,200บ./ค.	20,000
81-85 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	1,200บ./ค.	20,000
86-90 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	1,200บ./ค.	20,000
91-95 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	1,200บ./ค.	20,000
96-100 ปี	1,000		2,000	300 บาท/คน	100 บ./ก.	1,200บ./ค.	20,000

ทุนบำรุงนครในครม. ไม่น้อยกว่า 300 บาท/ครม. คุ้มเพื่อการศึกษาไม่คิดดอกเบี้ย
 ทุนประกอบอาชีพ ดอกเบี้ยต่ำที่ดินทำกิน 2ไร่/ครอบครัว ทุนประกอบอาชีพคนดีศรีชุมชน ไม่คิดดอกเบี้ย
 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เบี้ยประกันสุขภาพ 50 บาท/คน/ปี (รวมประกันสุขภาพ)

ภาพที่ 6 : โครงการกองทุนสวัสดิการชุมชน ชุมชนหนองสาหร่าย จังหวัดกาญจนบุรี

4) บ้านมั่นคง ชุมชนบ่อนไก่ กรุงเทพมหานคร เป็นการพัฒนาจากชุมชนแออัดที่มีกระแสประชาสังคมคึกคักอยู่บ่อยครั้งไปสู่การสร้างบ้านที่มั่นคงปลอดภัย แก้ไขปัญหาชุมชนแออัดให้กลายเป็นชุมชนที่น่าอยู่อาศัย

ภาพที่ 7 : โครงการบ้านมั่นคง ชุมชนบ่อนไก่ กรุงเทพมหานคร

5) ป่าชุมชนโคกป่าสี จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งโครงการนี้รัฐได้สนับสนุนโดยการออกกฎหมายรองรับการดำเนินการเรื่องป่าชุมชนให้กับชาวบ้าน เนื่องจากอดีตเมื่อชาวบ้านเข้าป่าเพื่อเก็บของป่า จะถือเป็นเรื่องที่มีผิดกฎหมาย ปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป่าชุมชน ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ ส่งเสริมให้ชุมชนได้ร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และยั่งยืนในรูปแบบของป่าชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการป่าชุมชนและได้ประโยชน์จากชุมชน อันจะส่งผลให้ชุมชนดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบภาพถ่ายดาวเทียมจะพบว่า ป่าชุมชนจะมีความเขียวขจีและอุดมสมบูรณ์มากกว่าพื้นที่ป่าทั่วไปที่ค่อนข้างจะเป็นภูเขาหัวโล้น ดังนั้น สะท้อนให้เห็นศักยภาพของชุมชนในการดูแลรักษาป่าของชุมชนได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 8 : โครงการป่าชุมชนโคกป่าสี จังหวัดกาฬสินธุ์

6) ป่าชุมชน บ้านน้ำลาด จังหวัดตรัง แต่เดิมพื้นที่แห่งนี้เคยเป็นป่าชายเลนเสื่อมโทรม และภายในระยะ 2 - 3 ปี ชาวบ้านได้ร่วมกันฟื้นฟูจนกลายเป็นพื้นที่ป่าชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ จำนวน 3,000 ไร่ และได้กำหนดข้อตกลงของชุมชนว่า พื้นที่ป่าคือพื้นที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ห้ามจับสัตว์น้ำ และพื้นที่คลองระหว่างป่าก็เป็นเขตเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ ห้ามจับสัตว์เช่นเดียวกัน หากชาวบ้านต้องการจับสัตว์น้ำ จะต้องไปที่บริเวณปากอ่าวเท่านั้น เมื่อพื้นที่ป่ามีความอุดมสมบูรณ์จึงสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งค่าเฉลี่ยรายได้ของชาวบ้านประมาณ 4,000 บาทต่อวัน

ภาพที่ 9 : โครงการป่าชุมชน บ้านน้ำลาด จังหวัดตรัง

7) ธนาคารปูม้า ชุมชนแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี เกิดขึ้นจากความต้องการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนปูม้าของชุมชน จึงนำไปสู่ข้อตกลงร่วมกันว่า หากจับปูที่กำลังตั้งท้องหรือกำลังมีไข่ได้ ยังไม่ให้นำไปขาย แต่ให้ชาวบ้านนำมาฝากไว้ที่ธนาคารปูม้าของชุมชน และเมื่อปูวางไข่แล้ว จะส่งต่อลูกปูเหล่านั้นไปสู่คลองธรรมชาติเพื่อให้เกิดการแพร่ขยายพันธุ์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างไม่เคยมีมาก่อน

ภาพที่ 10 : โครงการธนาคารปูม้า ชุมชนแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี

8) ฝายมีชีวิต แนวคิดคือต้องทำการชะลอน้ำ เพื่อช่วยลดปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งเริ่มดำเนินการโดยชาวบ้านในชุมชนเอง โดยใช้งบประมาณไม่มาก เมื่อมีน้ำที่เพียงพอต่อการเพาะปลูก ก็สามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้

ภาพที่ 11 : โครงการฝายมีชีวิต

9) ธนาคารต้นไม้ และการแก้ปัญหาบ้านาญของประชาชน จุดเริ่มต้นมาจากแนวคิดในการปลูกต้นไม้เพื่อเป็นแนวป้องกันพายุและทดแทนต้นไม้ที่ล้มตายจากภัยธรรมชาติ จากนั้นขยายผลมาเป็นการปลูกต้นไม้เพื่อใช้หนี้เป็นไม้เศรษฐกิจที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกวัน และปัจจุบันได้ขยายแนวคิดไปสู่การปลูกเพื่อเป็นบ้านาญของผู้สูงอายุ

ภาพที่ 12 : โครงการธนาคารต้นไม้

จะพัฒนาองค์กรชุมชนได้อย่างไร?

สร้างผู้นำ

สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ “ผู้นำ” จะพัฒนาองค์กรชุมชนได้ต้องมีผู้นำ ตัวอย่างโครงการที่รัฐบาลทำและไม่สำเร็จสาเหตุหนึ่งคือ โครงการนั้นขับเคลื่อนโดยผู้นำที่ไม่ดี จากประสบการณ์ในการทำงานกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนพบว่า เป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือสร้างผู้นำ เพราะว่าการจะสร้างองค์กรชุมชนได้จะต้องมีผู้นำ ซึ่งในทุกชุมชนจะมีบุคคลที่มีศักยภาพพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรชุมชนเหล่านั้นเสมอ

สร้างเครือข่ายผู้นำ

การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นระหว่างผู้นำองค์กรชุมชนต่าง ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาองค์กรชุมชนได้ และจากการสร้างเครือข่ายผู้นำ พบว่า ถึงแม้ว่าหลักการ แนวคิด และเป้าหมายเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะเป็นหลักการเดียวกันก็ตาม แต่วิธีการดำเนินการของแต่ละชุมชนจะแตกต่างกันไปตามบริบทและวิถีชีวิตของชุมชนนั้น ๆ

สร้างผู้นำรุ่นใหม่

ในวันหนึ่งการพัฒนาองค์กรชุมชนก็ย่อมจะต้องผลัดเปลี่ยนตัวผู้นำ และเนื่องจากผู้นำคือหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กรชุมชน ดังนั้น การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทนก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะทำให้การพัฒนาองค์กรชุมชนมีความยั่งยืน ซึ่งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้มีการจัดอบรมหลักสูตรเสริมสร้างการเป็นผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

เดินหน้าโครงการต่าง ๆ กับผู้นำชุมชน

เนื่องจากองค์กรชุมชน คือ การทำโครงการต่าง ๆ ในชุมชน ดังนั้น การดำเนินโครงการดังกล่าว จึงถือเป็นการฝึกฝีมือของผู้นำ อย่างไรก็ตาม ผู้นำแต่ละคนย่อมมีความชอบที่แตกต่างกัน บางคนชอบทำเรื่องบ้าน ก็จะมีโครงการเรื่องบ้านอย่างเดียว บางคนชอบทำเรื่องฝาย ก็ทำเรื่องฝายอย่างเดียว และทุกคนมีเป้าหมายของตนเอง แต่ว่าเป้าหมายของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนในฐานะผู้ดำเนินการส่วนกลางก็คือ ต้องสร้างผู้นำ สร้างเครือข่ายผู้นำ ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน แล้วให้ผู้นำเลือกเองว่า อยากทำโครงการอะไร ซึ่งในโครงการนั้นต้องจัดให้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์กรชุมชนนั้น ๆ

เป้าหมาย 3 ระดับ ของการพัฒนาองค์กรชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาองค์กรชุมชนไว้ 3 ระดับ ดังนี้

- 1) ทำให้ชุมชนสามารถลุกขึ้นได้ก่อน เนื่องจากเกือบทุกชุมชนจะประสบปัญหาหนี้สินจากการกู้ยืมเงินนอกระบบ รวมทั้งการถูกเอาเปรียบในการขายสินค้าต่าง ๆ จากพ่อค้าคนกลาง ดังนั้น จะต้องพยายามช่วยให้ชุมชนสามารถจัดปัญหาหนี้นอกระบบและการถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางเสียก่อน นั่นคือ การทำให้ชุมชนลุกขึ้นได้
- 2) ทำให้ชุมชนแข็งแรง เมื่อชุมชนสามารถปลดหนี้ได้แล้ว ชุมชนก็จะเริ่มมีเงินออมหรือมีสวัสดิการชุมชนที่ดี นั่นเท่ากับว่า ชุมชนมีความแข็งแรงทางการเงิน
- 3) ทำให้ชุมชนวิ่งได้ การทำให้การค้าขายของชุมชนสามารถปรับตัวเข้าใกล้กับระบบตลาดทางการค้าแล้วสามารถสร้างรายได้อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของชุมชนในประเทศไทยในท้ายที่สุด

บทบาทของเอกชนต่อการพัฒนาองค์กรชุมชน

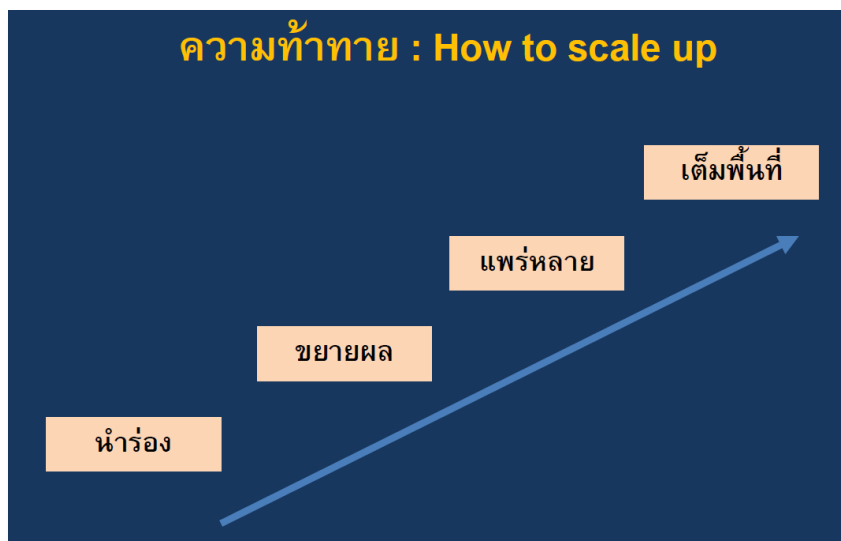
ตัวอย่างโครงการนำพลังเอกชนมาลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน

- บริษัท ปตท. น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) ร่วมมือกับ Café Amazon ที่ให้นำสินค้าจากชุมชนต่าง ๆ มาวางขายในร้าน Café Amazon อาทิ ขนมปังขลิบ สามารถทำรายได้จากเดิม 1.2 ล้านบาทต่อเดือนเป็น 20 ล้านบาทต่อเดือน และไถ่อย่างจรรยาบรรณ ที่ได้รับการสนับสนุนพื้นที่เพื่อเปิดร้านสาขาประมาณ 100 สาขาในปีน้ำมัน ปตท. สามารถทำรายได้จากเดิม 4 ล้านบาทต่อปีเป็น 200 ล้านบาทต่อปี
- ในประเทศจีนก็ให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการช่วยชุมชนเรียกว่า Taobao Villages โดยรัฐมีนโยบายให้ภาคธุรกิจต้องช่วยเหลือชุมชนให้สามารถค้าขายได้อย่างประสบผลสำเร็จ ด้วยการส่งเสริมความรู้ของชุมชนด้านการปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้าให้ดีขึ้น ส่งเสริมเรียนรู้เรื่องการซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต (e-commerce) และปัจจุบันกลายเป็นโครงข่าย e-commerce ไปทั่วโลก ซึ่งโครงการนี้ส่งผลต่อการพลิกฟื้นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนให้ดีขึ้นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานภาครัฐก็มีความพยายามที่จะส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในลักษณะเดียวกันกับภาคเอกชนดังกล่าว ผ่านโครงการสินค้าชุมชนต่าง ๆ แต่มักจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการดำเนินโครงการของภาครัฐ จะเป็นการสั่งการให้เกษตรกรเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ เพื่อเอาผลผลิตมาส่งเสริมการขายผ่านโครงการสินค้าชุมชน และเมื่อเกิดปัญหาในกระบวนการปลูกพืชหรือไม่สามารถได้ผลผลิตตามที่ต้องการ หรือการแจ้งให้ชุมชนต้องส่งเสริมการตลาด ต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการขายสินค้า แต่ภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเองก็ไม่ได้มีมาตรการในการช่วยเหลือเกษตรกร หรือไม่ได้มีองค์ความรู้ในเชิงธุรกิจที่จะนำมาช่วยเหลือชุมชนดังกล่าวได้ ทำให้โครงการสินค้าชุมชนที่จัดโดยภาครัฐ จึงไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดปัญหาหนี้สินจากการกู้ยืมเพื่อลงทุนในการผลิตสินค้า แต่ไม่สามารถขายสินค้าดังกล่าวได้ ดังนั้น แนวคิดที่อาศัยภาคเอกชนที่มีองค์ความรู้ด้านการประกอบธุรกิจหรือการค้าขาย เข้ามาช่วยพัฒนาการขายสินค้าชุมชน จึงเป็นแนวคิดที่ถูกต้องส่งผลให้โครงการต่าง ๆ ของภาคเอกชนประสบผลสำเร็จได้ดีกว่า

ทั้งนี้ มีแนวคิดและมาตรการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI : The Board of Investment of Thailand) ที่เป็นมาตรการของรัฐที่ดีมากในการส่งเสริมการช่วยเหลือชุมชน คือ มาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม เป็นการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม โดยร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับฐานรากให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งสิทธิประโยชน์ที่ผู้ประกอบการเอกชนจะได้รับจากมาตรการดังกล่าว คือ การได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 3 ปี เป็นสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 120 ของเงินลงทุน

ภาพที่ 13 : ความท้าทายของการพัฒนาชุมชนและสังคมในประเทศไทย

ความท้าทายของโครงการพัฒนาชุมชนและสังคมในประเทศไทย ประกอบด้วย (1) นำร่อง (2) ขยายผล (3) แพร่หลาย และ (4) เต็มพื้นที่ ดังแสดงรายละเอียดตามภาพที่ 13 แต่โครงการพัฒนาชุมชนของประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นเพียงแคโครงการนำร่อง และหลังจากเริ่มดำเนินการโครงการนำร่องแล้วนั้น การขยายผลให้เป็นโครงการที่ต่อเนื่องหรือแพร่หลายทำได้ไม่ง่าย เนื่องจากต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และโครงการที่สามารถทำได้อย่างยั่งยืนยังมีสัดส่วนที่น้อยมาก ดังนั้น ภารกิจของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนที่จะช่วยให้โครงการพัฒนาชุมชนและสังคมในประเทศไทยก้าวผ่านความท้าทายไปได้ คือสร้างผู้นำและการพัฒนาทักษะในการก้าวข้ามความท้าทายของโครงการพัฒนาชุมชนให้โครงการต่าง ๆ สามารถบรรลุผลสำเร็จในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

บทบาทของมหาวิทยาลัยและนักวิจัย

บทบาทของนักวิจัย/นักวิชาการ ในการช่วยให้เกิดโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ได้แก่

- วิจัย “กินได้” คือ งานวิจัยที่ไม่ได้มุ่งเน้นการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ แต่เป็นงานวิจัยที่เปลี่ยนแปลงชีวิตประชาชน เช่น ทำอย่างไรให้สามารถปลูกเห็ดเพาะโดยไม่ต้องไปเผาป่า ซึ่งงานวิจัยในลักษณะนี้อาจจะ

ไม่อยู่ในเงื่อนไขที่จะได้รับรางวัลต่าง ๆ แต่งานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยกินได้ เป็นต้น

- นวัตกรรมที่ชุมชนเอาไปใช้ได้ คือ การสร้างเครื่องมือทางการเกษตรที่ตอบโจทย์กระบวนการเพาะปลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรได้
- วิจัย “ชุมชนเข้มแข็ง” คือ การต้องการนักวิจัยที่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อให้งานวิจัยสามารถสะท้อนมิติต่าง ๆ ในการพัฒนาองค์กรชุมชน
- ร่างกฎหมายเพื่อ “คนตัวเล็ก” คือ การช่วยปรับปรุงกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ที่ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ชุมชนหรือประชาชน เช่น กฎหมายเกษตรพันธะสัญญาที่เป็นกฎหมายที่ช่วยเกษตรกรที่มีอำนาจในการต่อรองน้อย กฎหมายอากาศสะอาด เป็นต้น

บทบาทของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่สามารถเป็นคู่ความร่วมมือของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการส่งเสริมผ่านกลไกของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้แก่

- การสร้างกระบวนการวิชาที่ทำให้นักศึกษาต้องทำงานกับชุมชน เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาของชุมชน เห็นคุณค่าของการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยเฉพาะนักศึกษาจากต่างจังหวัด
- การสร้างหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาชุมชน
- การส่งเสริมให้มีอาจารย์ที่มีความรู้เฉพาะด้านในเรื่องพัฒนาชุมชน
- ชุมชนที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบ คือ การนำสรรพกำลังไปช่วยพัฒนาชุมชน

ดังนั้น การไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนได้ ย่อมจะต้องสร้างจากความแข็งแกร่งจากด้านล่าง (Strength from Bottom) หากประเทศไทยสามารถพัฒนาชุมชนที่อ่อนแอให้กลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็งทั่วไทย จะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเมื่อชุมชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้แล้ว ชุมชนก็จะพัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน และยังจะช่วยลดภาระการจัดสวัสดิการแบบถ่วงหน้าของรัฐได้ และสามารถช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเปราะบางที่แท้จริงได้อย่างเต็มกำลังความสามารถของรัฐ และนั่นคือความสำเร็จที่แท้จริงของการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง "แนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา SCG"

โดย คุณวินัส อัครวิภากร

ที่ปรึกษากรรมการผู้จัดการใหญ่ เอสซีจี บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

และที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

เริ่มต้นจากประวัติของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ SCG ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2456 ด้วยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) เพื่อพัฒนาระบบสาธารณูปโภคของประเทศด้วยการสร้างโรงงานปูนซีเมนต์ ซึ่งเป็นโรงงานขนาดใหญ่ (Heavy Industry) แห่งแรกของประเทศไทย หลังจากนั้นได้ต่อยอดดำเนินธุรกิจ คือ โรงงานผลิตกระดาษ โดยเกิดจากการผลิตบรรจุภัณฑ์เพื่อบรรจุปูนซีเมนต์ และต่อยอดสู่การปลูกต้นยูคาลิปตัสเพื่อนำมาผลิตกระดาษ นอกจากนี้ ได้ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับวัสดุต่าง ๆ สำหรับการสร้างบ้าน

ภาพที่ 1 : ธุรกิจหลักของ SCG

จากภาพที่ 1 ธุรกิจ SCGP (SCG Packaging) เป็นธุรกิจเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์แบบครบวงจร ธุรกิจ SCG Cleanergy เป็นธุรกิจด้านพลังงานทดแทน พลังงานสะอาด และพลังงานทางเลือก โดยเป็นผู้ผลิตและจัดหาไฟฟ้าด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยี ได้แก่ พลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Energy) สำหรับบ้านเรือน โรงงานนิคมอุตสาหกรรม ธุรกิจ SCG decor เป็นธุรกิจผลิตกระเบื้องปูพื้นปูนนึ่งทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศเวียดนาม ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย และธุรกิจผลิตสุขภัณฑ์ เช่น COTTO, CAMPANA, SOSUCO เป็นต้น ธุรกิจ SCGC เป็นธุรกิจเกี่ยวกับนวัตกรรมเคมีภัณฑ์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านเคมีภัณฑ์แบบครบวงจร เช่น เม็ดพลาสติกทางการแพทย์ ด้านฟู้ดเกรด (Food Grade) รวมถึงเม็ดพลาสติกเกี่ยวกับรถยนต์พลังงานไฟฟ้า (EV) และ SCG JWD Logistic ธุรกิจเกี่ยวกับการขนส่งสินค้า ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ซึ่งบริษัท SCG มีธุรกิจทั้งหมด ประมาณ 300 – 400 บริษัทในเครือ ทั้งในประเทศไทยและประเทศอาเซียน รวมถึงประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสเปน ซึ่งเมื่อไม่นานมานี้ ได้ลงทุนในบริษัทผลิตวัสดุทางการแพทย์ที่ประเทศสเปน เป็นผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการตรวจหาเชื้อโรคเพื่อส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ในยุโรป อเมริกา และเอเชีย ทั้งนี้ บริษัท มีพนักงานจำนวน 50,000 คน

ประเด็นที่บริษัท SCG ได้ให้ความสำคัญแตกต่างจากบริษัทอื่น คือ การให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ โดยยึดมั่นในอุดมการณ์ 4 เอสซีจีที่ได้ถ่ายทอดต่อกันมารุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง คือ (1) ตั้งมั่นในความเป็นธรรม (Adherence to Fairness) (2) เชื่อมมั่นในคุณค่าของคน (Believe in the Value of the Individual) (3) มุ่งมั่นในความเป็นเลิศ (Dedication to Excellence) และ (4) ถู่มั่นในความรับผิดชอบต่อสังคม (Concern for Social Responsibility)

ในแต่ละปีบริษัท SCG ได้กำหนดสาระสำคัญของเป้าหมายและถ่ายทอดไปยังธุรกิจต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อใช้เป็นทิศทางในการดำเนินงานและตอบสนองต่อลูกค้า รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งถือเป็นการสร้างเอกลักษณ์ให้แก่องค์กร โดย**ประการแรก** คือ องค์กรคล่องตัว ยืดหยุ่น (Agile Organization) เนื่องจากการเป็นองค์กรขนาดใหญ่ สำหรับการดำเนินงานรูปแบบปลาใหญ่กินปลาเล็กอาจใช้ไม่ได้อีกต่อไป แต่ได้ปรับเปลี่ยนเป็นปลาเร็วกินปลาช้า โดยมุ่งเน้นที่ความคล่องตัว ว่องไว มีความยืดหยุ่น และสามารถให้ความสำคัญกับธุรกิจต่าง ๆ ที่ลงทุนอย่างทั่วถึงและเกิดเป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมถึงการนำ AI เข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เช่น โรงงานบางแห่งของบริษัท ถูกเรียกว่า Dark Factory เนื่องจากใช้หุ่นยนต์ (Robot) ในการทำงาน รวมถึงงานบางประเภทที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตของพนักงานมนุษย์ เช่น งานยกสินค้าหนัก ก็ได้สั่งการให้หุ่นยนต์ดำเนินการแทน **ประการที่สอง** คือ นวัตกรรมกรีน (Green Innovations) เพื่อรองรับปรากฏการณ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Net Zero Society) โดยการรับซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว ใบอ้อย ช้างข้าวโพด ต้นหมาก ต้นปาล์ม เป็นต้น และส่งออกไปขายที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งชีวมวลเหล่านี้สามารถใช้แทนถ่านหินได้ และบริษัทได้ตั้งเป้าหมายในการผลิตสินค้าและนวัตกรรมกรีนสำหรับผู้บริโภคต่อไป โดยปัจจุบันมีสินค้ากรีนอยู่ที่ประมาณร้อยละ 54 และได้ตั้งเป้าหมายในปี 2030 อยู่ที่ร้อยละ 65 เพื่อหลุดพ้นจากภาษีคาร์บอน (Carbon Tax) **ประการที่สาม** คือ องค์กรแห่งโอกาส สร้างความเป็นไปได้ใหม่ ๆ (Organization of Possibilities) โดยคนรุ่นใหม่ที่สนใจร่วมงานกับบริษัท SCG มีความคาดหวังที่จะเติบโตและก้าวหน้าในการทำงาน ดังนั้น บริษัทจึงเปิดให้มีโครงการ Internal Startup ซึ่งเป็นการพุ่มพักให้คนรุ่นใหม่ได้คิดและสร้างสรรค์ธุรกิจ รวมถึงจัดตั้งโครงการ HATCH-WALK-FLY เพื่อสร้างธุรกิจใหม่ ตั้งแต่ระยะเริ่มต้น (Early stage) ระยะฟักไข่ (HATCH) ระยะเดิน (WALK) และระยะบิน (FLY) และหากธุรกิจดังกล่าวมีความน่าสนใจ

และสามารถต่อยอดความสำเร็จได้ บริษัท SCG ก็จะเป็นผู้ร่วมทุนและให้พนักงานทำหน้าที่เป็น CEO ซึ่งทำให้เกิดธุรกิจจำนวนมากและเข้าร่วมในการดำเนินงานด้าน CSR กับบริษัท ตัวอย่างเช่น ธุรกิจ Startup ในการผลิตบรรจุภัณฑ์ (Packaging) ร่วมกับการพัฒนาแอปพลิเคชันแจ้งเตือนการขนส่งสินค้า รวมถึงในช่วง COVID-19 บริษัท SCG ได้เปิดใช้แพลตฟอร์มในการนัดหมายช่างซ่อมบำรุง เพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัยและสามารถมอบหมายงานได้ตรงกับความต้องการของแต่ละคน โดยสามารถชำระค่าบริการผ่านแอปพลิเคชัน ซึ่งปัจจุบันได้ขยายถึงการนัดหมายคนทำความสะอาดที่อยู่อาศัยและช่างล้างแอร์ และ**ประการสุดท้าย** คือ **ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Inclusive Society/CSR (Corporate Social Responsibility))** โดยทั้งหมดเป็น Engines ของบริษัท SCG และได้มีการถ่ายทอดไปยังพนักงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำนวน 50,000 คนให้เกิดการรับรู้อย่างทั่วถึงและยึดถือปฏิบัติ โดยเฉพาะเรื่อง CSR ที่เป็นนโยบายที่สำคัญ โดยได้มีการปลูกฝังให้เป็น DNA ของพนักงานบริษัท SCG และดำเนินงานอยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 : Passion for Inclusive Green Growth ของ SCG ด้วย 4

สำหรับการบรรยายในวันนี้จะมุ่งเน้นในประการที่ 4 คือ **ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง หรือ CSR** ของบริษัท SCG โดยเป็นประเด็นที่คาดว่าจะสามารถร่วมงานกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อไปได้ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 : การดำเนินงานด้าน Inclusive Society / CSR ของ SCG

เริ่มต้นที่ “**ทำไมต้องทำ CSR**” จากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาที่ได้รับมอบหมายในการช่วยเหลือสังคม ก็เกิดข้อสงสัยว่า ทำไมบริษัทเอกชนต้องดำเนินการในเรื่อง CSR ที่เป็นหน้าที่ของภาครัฐ โดยมองว่า หน้าที่หลักของบริษัทเอกชนควรดำเนินธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จและมอบผลตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้นเพียงเท่านั้น ซึ่งก็ได้รับการปลุกฝังจากผู้อาวุโสของบริษัท โดยให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมในทุกวันนี้ที่เป็นปรากฏการณ์ “โง่จนเจ็บ” คือ ลูกติดยา แม่ติดหอย พ่อติดเหล้า เด็กหลุดจากระบบการศึกษา อาชีพที่นิยมในปัจจุบัน คือ พนักงาน Call Center ปัญหา PM2.5 และหนี้ครัวเรือน ซึ่งหากสังคมไทยยังประสบปัญหาดังกล่าวนี้ ดังภาพที่ 4 การดำเนินธุรกิจของบริษัทจะเป็นอย่างไร กลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงคือใคร และพนักงานของบริษัทควรมีคุณลักษณะอย่างไรที่เหมาะสมกับการทำงาน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของบริษัท SCG ในการดูแลและช่วยเหลือสังคมและชุมชนให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินงานด้าน CSR ของบริษัท

ภาพที่ 4 : ปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน

ยกตัวอย่าง โรงงานปูนซีเมนต์ที่อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง เป็นโรงงานที่บริษัทได้รับสัมปทานที่ดินจำนวน 5,000 ไร่ ที่ประกอบด้วยภูเขาหินปูน เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต แต่เป็นพื้นที่ที่แห้งแล้งและเกิดไฟไหม้ป่า 226 ครั้งต่อปี ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน เจ้าหน้าที่จึงต้องทำหน้าที่ในการดับไฟป่า เนื่องจากเกรงกลัวว่าไฟจะไหม้ลูกกลามมายังโรงงานของบริษัท โดยมีการร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาไฟป่าอย่างยั่งยืน และได้มีโอกาสไปศึกษาเยี่ยมชมโครงการที่ห้วยฮ่องไคร้ในการสร้างฝายชะลอน้ำตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ซึ่งบริษัท SCG ได้ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในพื้นที่ป่า เช่น ก้อนหิน ต้นไม้ และซากต้นไม้ เป็นต้น โดยอาศัยหลักการกั้นทางไหลของน้ำให้ไหลช้าลง เพื่อให้ น้ำไหลซึมลงสู่ดินจนเกิดเป็นความชุ่มชื้น และเมื่อนกคาบเมล็ดพันธุ์มาปล่อยลงดินก็จะเติบโตเป็นต้นไม้ ซึ่งเป็นแนวคิด “เราจะปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก” และเมื่อต้นไม้เจริญเติบโตขึ้น สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาคือ ชุมชนจะได้ซัพเปอร์มาร์เก็ตในป่า โดยเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญและสามารถนำไปขายได้ และทำให้เกิดความพอเพียงตามมา ทั้งนี้ เมื่อดำเนินการสร้างฝายชะลอน้ำแล้วส่งผลให้ปัญหาไฟไหม้ป่าลดลง และเมื่อบริษัท SCG ได้ทดลองทำฝายชะลอน้ำภายในพื้นที่ของโรงงานประมาณ 300 แห่ง ซึ่งได้ก่อเกิดประโยชน์อย่างมาก จึงเกิดเป็นแนวคิดในการเชิญชวนคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างฝายชะลอน้ำในพื้นที่ป่าของชุมชน ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 : การสร้างฝายชะลอน้ำ ตามแนวพระราชดำริ เพื่อแก้ปัญหากล้งแล้งและไฟไหม้ป่า

ทั้งนี้ บริษัทได้นำพนักงานจำนวน 20 คนไปศึกษาดูงานที่ห้วยฮ่องไคร้ โดยหากมีพนักงานจำนวนประมาณ 3 – 4 คนที่มีจิตสำนึก หรือที่เรียกว่าระเบิดจากภายใน และสนใจที่จะสร้างฝายชะลอน้ำ ก็ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยยกตัวอย่างกรณีของคุณบวร ชาวลำปางที่ทำงานอยู่โรงงานในจังหวัดสระบุรี และได้ย้ายกลับมาทำงานที่โรงงานในจังหวัดลำปาง เนื่องจากคุณบวรเป็นคนที่รักบ้านเกิดของตน จึงได้เชิญชวนคนในชุมชนมาร่วมกันสร้างฝาย จนกลายเป็นพลังของชุมชนและเกิดเป็นปรากฏการณ์ที่เรียกว่า ชุมชน X SCG ดังภาพที่ 6

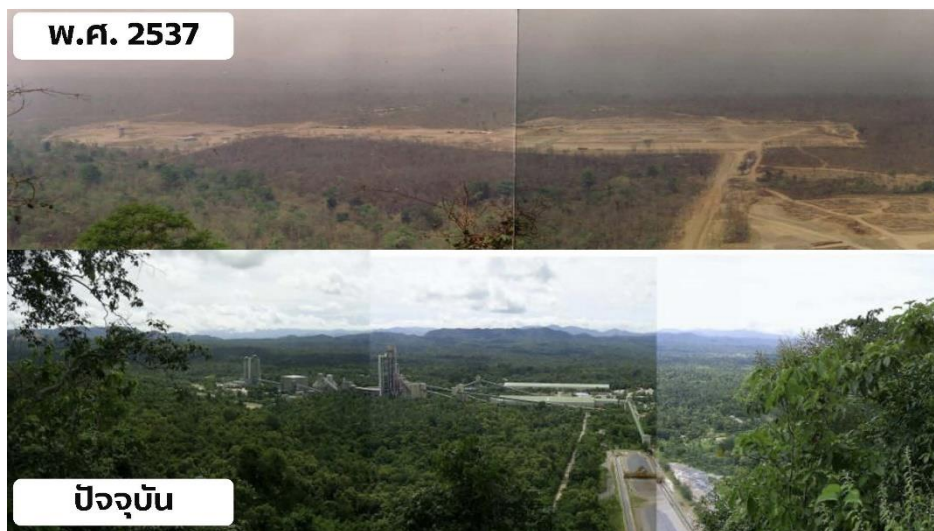

ชุมชน X SCG แก้ปัญหาอย่างมีส่วนร่วม กระบวนการเวทีชุมชน สร้างจิตสำนึก ระเบิดจากภายใน

ภาพที่ 6 : กระบวนการเวทีชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึก หรือเรียกว่า “ระเบิดจากภายใน”

หลังจากนั้น ได้มีการเชิญคณะผู้บริหารของบริษัท SCG ลงพื้นที่ชุมชน โดยทำให้ปราชญ์ชาวบ้านเปิดใจและมีโอกาสได้ทำความเข้าใจกับบริษัทเพิ่มขึ้น รวมถึงกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาที่ติดต่อเข้ามา เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านการศึกษาจากบริษัท ก็ได้มีการเชิญชวนให้ไปร่วมสร้างฝายในพื้นที่ชุมชน ดังจะเห็นได้จากโครงการ 1 วัน 1000 ฝายที่ประสบความสำเร็จจากความร่วมมือร่วมแรงของกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา ซึ่งทำให้เกิดแรงกระเพื่อมและได้รับความสนใจจากนักศึกษาและคนทำงานจำนวนมากในการเข้าร่วมโครงการดังกล่าว

ภาพที่ 7 : การเปรียบเทียบลักษณะของพื้นที่ในปี พ.ศ. 2537 และปัจจุบัน

จากภาพที่ 7 แสดงลักษณะพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2537 คือพื้นที่ก่อนสร้างโรงงาน และเปรียบเทียบกับปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น อีกทั้งสถิติการเกิดไฟไหม้ป่าลดลงอย่างมากและไม่จำเป็นต้องเก็บสถิติอีกต่อไป

ภาพที่ 8 : ฝายชะลอน้ำ พื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ ณ โรงงานปูนซีเมนต์ไทย จังหวัดลำปาง

จากภาพที่ 8 ตำแหน่งบริเวณด้านบนบนของภาพ คือ เหมืองปูน ที่เรียกว่า Semi Open Cut โดยเป็นนวัตกรรมที่บริษัท SCG ร่วมกันคิดค้นขึ้นมาในการป้องกันปัญหาฝุ่นและเสียง เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียง และมีการปลูกต้นไม้ทดแทน ทั้งนี้ ภูเขา 1 ลูกสามารถใช้ในการผลิตปูนได้ประมาณ 100 กว่าปี ซึ่งเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว บริษัทจะจัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากคนในชุมชนว่าต้องการให้จัดสรรพื้นที่ดังกล่าวเป็นไปในลักษณะใด เช่น การสร้างอ่างเก็บน้ำ เป็นต้น จากภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จากโรงงานจะต้องเดินทางขึ้นเขา เพื่อไปตัดปูนที่เหมืองปูนและกลับลงมาที่โรงงาน ซึ่งมีต้นทุนสูงมาก แต่ก็ถือว่าเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน

หลังจากที่ได้ดำเนินการแล้วทำให้เกิดตัวชีวิตจากในพื้นที่ป่าที่มีระบบนิเวศอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น โดยได้มีการทำงานร่วมกับหน่วยวิจัยการฟื้นฟูป่า (FORRU) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้ข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น มีจำนวนนกและสัตว์ป่าเพิ่มขึ้น ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 : ข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ

ในช่วงการดำเนินโครงการดังกล่าว บริษัทได้นำคนในชุมชนไปศึกษาดูงานที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับบ้านพักแบบโฮมสเตย์ เพื่อรองรับนักเรียน นักศึกษา และผู้ที่เข้าร่วมโครงการจำนวนมากให้มีที่พักอาศัยระหว่างที่ร่วมกิจกรรม โดยบ้านพัก 1 หลังสามารถรับรองผู้เข้าพักได้ประมาณ 2 คน และมีค่าใช้จ่ายคนละ 300 บาท อีกทั้งได้คำนึงถึงความปลอดภัยสำหรับบ้านที่มีลูกสาวอยู่ด้วย ก็จะรับรองเฉพาะผู้เข้าพักเพศหญิง และบ้านที่มีลูกชายอยู่ด้วย ก็จะรับรองเฉพาะผู้เข้าพักเพศชาย ซึ่งเป็นการทำประโยชน์เพื่อสังคมโดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวทำให้คนในชุมชนเกิดรายได้ ทั้งจากค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าโดยสารรถรับ-ส่ง และยังเป็นการสร้างความผูกพันและความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชนและผู้ที่มาร่วมโครงการ อีกทั้งทำให้กลุ่มนักเรียนและนักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ร่วมด้วย

ประเด็นต่อมา คือ “ทำอะไรให้คน... เลิกจน” เมื่อดำเนินโครงการได้ระยะหนึ่ง ทำให้คนในชุมชนเกิดรายได้เพิ่มอีกส่วนหนึ่ง แต่ก็ได้รับเสียงสะท้อน ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยน้ำและน้ำสามารถผลิตเป็นโรงไฟฟ้าเพื่อจำหน่าย แต่น้ำในป่านั้นยังไม่สามารถนำไปใช้ในครัวเรือนและทำการเกษตรได้ บริษัท SCG จึงได้ทำการศึกษาโครงการในพระราชดำริฯ และเกิดการจัดการน้ำโดยทำ “สระพวง” คือ การขุดสระเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร เหมาะกับการบริหารจัดการน้ำบนพื้นที่สูง โดยเริ่มจาก (1) การขุดสระแม่ที่เป็นการดึงน้ำจากฝายมาเก็บไว้ในสระและจัดระบบส่งน้ำไปสู่สระลูกและสระหลาน (2) การขุดสระลูกบริเวณใกล้บ้านเรือนเพื่อดึงน้ำจากสระแม่ และ (3) การขุดสระหลานที่เป็นการดึงน้ำจากสระแม่และสระลูก โดยมีการเชื่อมทุกสระอย่างเป็นระบบและทำให้มีแหล่งกักเก็บน้ำที่เพียงพอตลอดทั้งปีไว้ใช้ใกล้กับพื้นที่การเกษตร

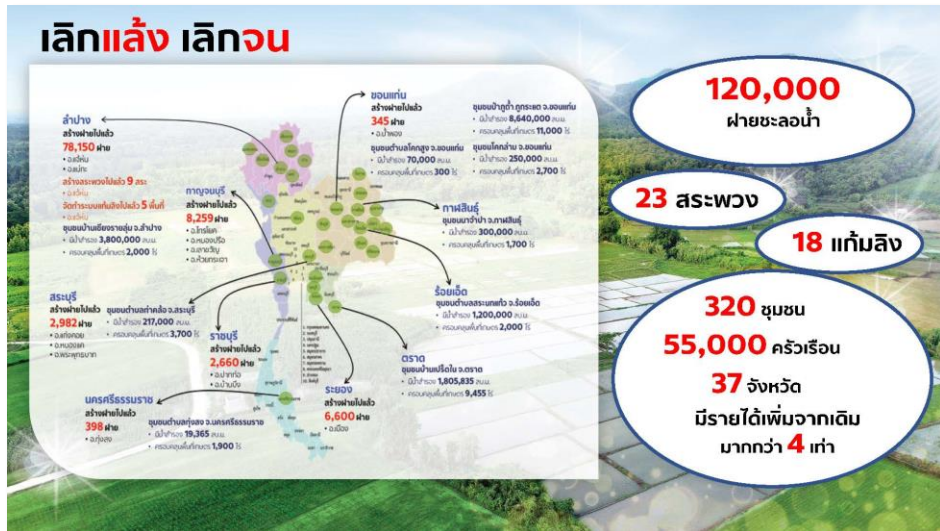
สำหรับนวัตกรรมสระพวง เนื่องจากดินในพื้นที่ชุมชนเป็นดินร่วนที่ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ บริษัท SCG จึงได้จัดทำแผ่นพลาสติกที่ทนทานเพื่อกรุและใช้กักเก็บน้ำ แต่เมื่อมีสัตว์ลงไปกินน้ำเกิดปัญหาไม่สามารถขึ้นจากแหล่งน้ำได้ เนื่องจากแผ่นพลาสติกมีความลื่น จึงได้เปลี่ยนมาใช้ผ้าใบคอนกรีต (Concrete Fabric) และเกิดเป็นนวัตกรรมแก้มลิงและบ่อพวงคอนกรีต โดยการดำเนินงานดังกล่าวในช่วงปีแรก เกิดรายได้ 15 ล้านบาท และในปัจจุบันการทำเกษตรสำหรับ 34 ครัวเรือน เกิดรายได้ 24 ล้านบาทต่อปี ดังคำที่กล่าวว่า “น้ำเกิดขึ้นก่อน มีน้ำ มีชีวิต มีเกษตร” ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 : นวัตกรรมสระพวง ณ จังหวัดลำปาง

บริษัท SCG ได้จัดให้มีการศึกษาดูงานที่ชุมชนตัวอย่าง โดยการนำของคุณคงบุญโชติ กลิ่นฟุ้ง ผู้ใหญ่บ้าน และทุกโรงงานของบริษัท SCG ก็ได้นำไปปรับใช้จนเกิดเป็นผลสำเร็จ ดังภาพที่ 11 โดยเริ่มจากการสร้างฝายในชุมชนบริเวณรอบ ๆ โดยพิจารณาจากสภาพพื้นที่แต่ละแห่งถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการ ซึ่งตั้งแต่ปี 2552 จนถึงปัจจุบันได้สร้างฝายชะลอน้ำได้จำนวน 120,000 แห่ง สระพวงจำนวน 23 แห่ง แก้มลิงจำนวน 18 แห่ง และจากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่ามีจำนวน 55,000 ครัวเรือนใน 37 จังหวัด ได้มีรายได้เพิ่มจากเดิมมากกว่า 4 เท่าจากการมีน้ำใช้

ภาพที่ 11 : โครงการ “เลิกแล้ง เลิกจน”

พระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) จากการทำฝนหลวงที่ว่า “การจัดการน้ำ จากฟากฟ้าผ่านภูผา สู่มหานที” บริษัท SCG ได้นำมาปรับใช้ จากภูผาคือต้นน้ำมาสู่ปลายน้ำที่เป็นโรงงานที่อยู่ริมชายฝั่งทะเล ในจังหวัดระยองได้มีการสร้างบ้านเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของปลา จากเศษท่อที่มีความแข็งแรง ซึ่งมาจากการทดสอบของโรงงานเคมีภัณฑ์ ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 : โครงการ “จากภูผา สู่มหานที”

นอกจากนี้ บริษัท SCG ได้ร่วมมือกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการสร้างบ้านปะการัง โดยใช้ปูนรักษ์โลกที่ออกแบบให้เหมือนปะการังและใช้เครื่องพิมพ์ 3 มิติ (3D Printing) ซึ่งพื้นผิวของปูนที่ใช้ได้ช่วยในการยึดเกาะของไขปะการังได้เป็นอย่างดี โดยปัจจุบันได้ดำเนินการที่ฝั่งอันดามันและฝั่งอ่าวไทย ประมาณ 400 หลัง และมีนักประดาน้ำทำหน้าที่วางบ้านปะการังใต้น้ำทะเลตามจุดต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้จะได้มีการติดตามผลและความคืบหน้าที่เกิดขึ้นต่อไป

ชุมชนใกล้เคียงกับโรงงาน เมื่อมีน้ำสำหรับใช้ในการเกษตรแล้ว แต่ยังมีประสบปัญหาการขายที่ได้ราคาต่ำ เนื่องจากขาดความรู้เรื่องการตลาด บรรจุกัญชี การเก็บสินค้าในระยะยาว การบริหารต้นทุน และการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งเป็นประเด็นที่บริษัท SCG มีความเชี่ยวชาญอย่างมาก โดยเฉพาะการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้า การขายและการตลาด จึงทำให้เกิดโครงการที่ชื่อว่า “พลังชุมชน” โดยการแบ่งปันและให้ความรู้ที่เรียกว่า “วิชา Mini MBA ฉบับชาวบ้าน” ซึ่งประกอบไปด้วยวิชาต่าง ๆ ที่หลากหลาย

ภาพที่ 13 : ตัวอย่างคลิปวิดีโอ มนุษย์ต่างวัย X SCG : คุณฟ้าเสรี ประพันธ์ (บีม)

ดูเพิ่มเติม : <https://cmu.to/LfDeg>

จากตัวอย่างคลิปวิดีโอ ดังภาพที่ 13 มนุษย์ต่างวัย X SCG : คุณบีม ฟ้าเสรี ประพันธ์ เจ้าของไร่นาฟ้าเอ็นดู จังหวัดอุบลราชธานี ที่ใช้คาถาชีวิตรอด 5 ประการ คือ **คาถาที่ 1 ง่าย** หมายถึง การเปลี่ยนวัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการวิเคราะห์สิ่งที่เป็นคุณค่าที่อยู่รอบข้าง เช่น เมื่อไม่มีต้นข้าว แต่มีต้นตะไคร้ซึ่งสามารถแปรรูปเป็นชาตะไคร้ได้ เป็นต้น **คาถาที่ 2 ไว** หมายถึง คิดได้รีบทำ ไม่รอช้า โดยการเรียนรู้ได้เร็วแล้วทำในระยะเวลาที่สั้นแล้วเห็นผลได้ชัดเจน **คาถาที่ 3 ใหม่** หมายถึง สร้างเรื่องราวและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร เช่น การผลิตน้ำพริกย้อนวัยที่มีส่วนผสมของสมุนไพร 20 ชนิด ที่ทานแล้วจะทำให้สุขภาพดี เป็นต้น **คาถาที่ 4 ใหญ่** หมายถึง การขยายตลาดและสร้างเครือข่ายในชุมชน โดยการต่อยอดจากการทำแค่คนเดียวหรือครอบครัวเดียว เช่น การเปลี่ยนกระบอกให้กลายเป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและขยายไปถึง 7 หมู่บ้านที่สามารถนำกระบอกไปสร้างรายได้ให้กับชุมชน เป็นต้น และ **คาถาที่ 5 ยั่งยืน** หมายถึง การมีภูมิคุ้มกัน มีการประเมินตนเอง ซึ่งจากการดำเนินงานตามคาถาทั้ง 5 ประการ ทำให้คุณบีมสามารถ

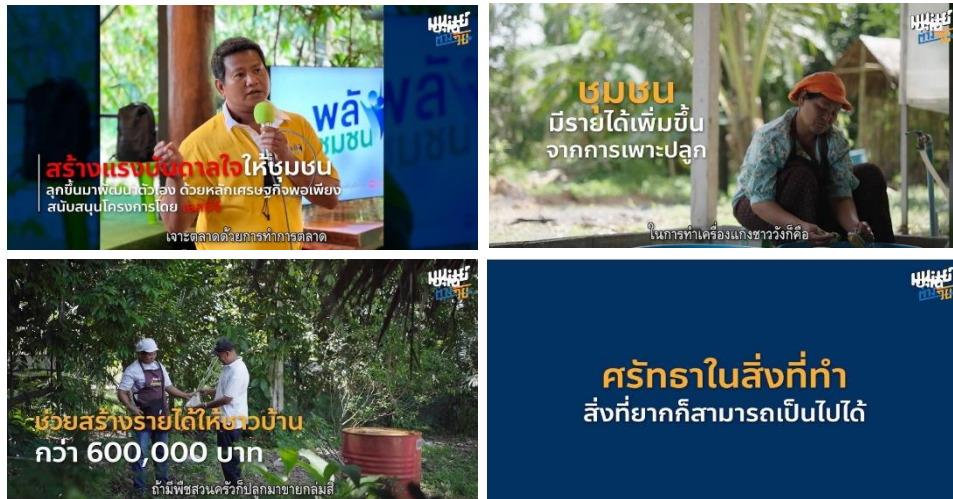

ปลดหนี้ 1 ล้านบาทได้ในระยะเวลา 3 เดือนจากการขายกระบอกหรืออัลมอนต์ไทย และเป็นวิทยากรให้ความรู้และเปิดพื้นที่การเรียนรู้ให้คนในชุมชน ทั้งนี้ มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ทอรุ่ง จรุงกิจอนันต์ อาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ร่วมคิดค้นการแปรรูปกระบอกให้เป็นกระบอกกรอบเค็ม กระบอกสามรสเคลือบคาราเมล กระบอกรสเกลือหิมาลัย ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างมากจนทำให้กระบอกขาดตลาดจึงต้องมีการนำเข้ามาจากประเทศลาว

ภาพที่ 14 : ตัวอย่างคลิปวิดีโอ มนุษย์ต่างวัย X SCG : คุณอารีพร สุยะ
ดูเพิ่มเติม : <https://cmu.to/wCUKD>

จากตัวอย่างคลิปวิดีโอ ดังภาพที่ 14 มนุษย์ต่างวัย X SCG : คุณอารีพร สุยะ เจ้าของฟาร์มสเตย์ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ที่ได้เข้าร่วมโครงการพลังชุมชน : หลักสูตรอบรมวิสาหกิจชุมชน เสริมความรู้คู่คุณธรรม โดย SCG ในการสร้างแรงบันดาลใจให้ชุมชนลุกขึ้นมาพัฒนาตนเอง ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้ Business Model เปิดคาเฟ่แบบไม่กลัวเจ๊ง คือ (1) อย่า Overspending ไม่สร้างหนี้เท่ากับความมั่นคง โดยการพยายามไม่สร้างหนี้สินจากการกู้ยืม (2) ต้องมี Creative Thinking ด้วยการเปลี่ยนส่วนกำไรราคาตกต่ำให้กลายเป็นส่วนกำไรเพิ่มมูลค่า เมื่อปลูกองุ่นแล้วคนจะเกิดความสนใจมาถ่ายรูป และสำหรับผลผลิตก็นำมาทำเป็นน้ำองุ่นปั่นได้ (3) ต้องมี Relearn Reskill ด้วยการไม่หยุดเรียนรู้และพัฒนาตนเอง (4) ใช้กลยุทธ์ Wait-and-See ในการทำธุรกิจต้องใจเย็น จนรายได้ขึ้นมาถึง 6 หลักและกลายเป็นหนึ่งในร้านยอดนิยมของจังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะช่วงเทศกาลที่จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมาก (5) อย่าลืม Sharing Economy โดยการเข้าไปช่วยเหลือชุมชน เช่น การนำกล้าพันธุ์ใบมินต์ที่ใช้ในการสกัดน้ำมันหอมระเหยให้ชุมชนได้นำไปปลูก จากนั้นก็นำมาทำผลิตภัณฑ์หรือสินค้าเพื่อให้คนในชุมชนมีรายได้ร่วมด้วย เป็นต้น

ภาพที่ 15 : ตัวอย่างคลิปวิดีโอ มนุษย์ต่างวัย X SCG : คุณจิระยุทธ ไข่มุน (อาฉี)
ดูเพิ่มเติม : <https://cmu.to/jaBbU>

จากตัวอย่างคลิปวิดีโอ ดังภาพที่ 15 มนุษย์ต่างวัย X SCG : คุณอาฉี จิระยุทธ ไข่มุน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ร่วมโครงการของบริษัท SCG โดยทำเครื่องแกงชาววัง ซึ่งมาจากแนวคิดที่ว่า เครื่องแกงได้เป็นวัตถุดิบที่อยู่คู่กับคนภาคใต้ทุกครัวเรือน จึงผลิตเครื่องแกงและซักรถไปขายตามบ้านเรือน ในระยะเวลา 1 ปี มียอดขายอยู่ที่ประมาณ 15,000 กิโลกรัม และช่วยส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ปลูกผักที่เป็นวัตถุดิบหลัก เช่น มะกรูด พริก เป็นต้น อีกทั้ง ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 คุณอาฉีได้อาชีพใหม่เพิ่มเติม จากการทำเมนูผัดไทยไปให้ผู้ที่พักตัวและเนื่องจากมีรสชาติอร่อย จึงทำให้หลังจากนั้นมีคนสั่งซื้อเป็นจำนวนมาก ประมาณ 200 – 300 กล่องต่อวัน และในระหว่างที่ไปส่งอาหารตามบ้านเรือนก็ได้พบเห็นว่าบ้านแต่ละหลังมีพืชผักและวัตถุดิบชนิดใด เช่น กลัวย ลูกตาล พริก เป็นต้น ก็ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัตถุดิบโดยไม่ต้องลงทุน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าลักษณะขององค์ความรู้ของบริษัท SCG ที่สอนให้แก่คนในชุมชนมีความแตกต่างจากการผลิตสินค้า OTOP ที่เป็นอาชีพเดียวกันทั้งชุมชน แต่เป็นการส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนประกอบอาชีพเดิมที่ทำอยู่และจำหน่ายภายในชุมชน จากนั้นจึงต่อยอดขยายตลาดไปยังที่อื่น ๆ

การขยายสู่กลุ่มเปราะบาง ผู้สูงวัย คนพิการ จังหวัดลำพูน กรณีศึกษาในตำบลที่มีคนพิการประมาณ 700 คน โดยบางรายมีความพิการจากการไปทำงานต่างประเทศและถูกทอดทิ้ง บางรายมีความพิการจากโรคหรืออุบัติเหตุ และบางรายมีความพิการตั้งแต่กำเนิด ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ไม่มีรายได้ประจำ แต่มีเพียงเบี้ยคนพิการจากภาครัฐเท่านั้น ทางบริษัท SCG จึงได้เชิญครูอ้อเป็นผู้ทำหน้าที่สอนทำหัตถกรรมงานปักแบบล้านนาและนำสินค้าที่ได้ไปขายเพื่อสร้างรายได้ โดยทางบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อาทิ ผ้า ด้าย และอื่น ๆ ที่ใช้ในการผลิตสินค้า โดยปัจจุบันมีสมาชิกที่อยู่ในเครือข่ายประมาณ 100 - 120 คน และมีรายได้เพิ่มขึ้นสัปดาห์ละ 600 บาท ซึ่งงานหัตถกรรมที่ได้ผลิตขึ้นนั้น กำลังเป็นที่นิยมอย่างมาก โดยได้นำไปขายในสถานที่ท่องเที่ยวและมีนักท่องเที่ยวสนใจซื้อเป็นจำนวนมาก

จะเห็นได้ว่า โครงการที่บริษัท SCG ได้ดำเนินการเริ่มต้นจากการทำฝายชะลอน้ำ และสร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชน เพื่อให้เป็นการแก้ปัญหา “เลิกเลี้ยง เลิกจน” และสรุปได้ว่า จะเลิกจนได้... ถ้า (1) รู้ คือ รู้คุณค่าตัวเอง เนื่องจากคนในชุมชน

จะด้วยค่าตัวเอง ซึ่งในความเป็นจริงแล้วชุมชนต่าง ๆ ล้วนมีปัญหาและองค์ความรู้ และรู้ใจลูกค้าเพื่อผลิตสินค้าให้ตรงใจลูกค้า (2) เปลี่ยน คือ เปลี่ยนรูปแบบสินค้าให้ตรงใจลูกค้าที่วิชาของ SCG ได้สอนอยู่เสมอ และล้มแล้วลุกไว ไม่หยุดพัฒนาตนเอง (Resilience) และ (3) ปั้น โดยแบ่งปันคนรอบข้างและสร้างการเติบโตด้วยกัน และในปัจจุบันโครงการ “พลิกชีวิตชุมชน พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน” ได้สร้างบุคคลต้นแบบจำนวนประมาณ 1,000 คน เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น 4 เท่า เป็นจำนวน 4,000 กว่าคน และเกิดการถ่ายทอดความรู้ โดยทั้งหมด 1,240 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ก็เปรียบเสมือนผู้นำที่จะไปถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้อื่นต่อไป โดยใช้วัตถุดิบที่อยู่ในชุมชนหรืออาชีพดั้งเดิมมาขยายผลและต่อยอด ดังภาพที่ 16

ภาพที่ 16 : ผลสำเร็จของโครงการ “พลิกชีวิตชุมชน พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน”

นอกจากนี้ ขอยกตัวอย่างชุมชนที่ปลูกสัปะรดและพัฒนาเป็นคูกี้สัปะรด โดยบริษัท Startup ของ SCG ได้ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ และต่อมาบริษัท SCG ได้ร่วมเป็นพันธมิตรในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ASEAN Summit 2019 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ โดยหัวข้อหลักคือ Woman Empowerment จึงได้เชิญผู้นำหญิงของชุมชนเข้าร่วมและนำคูกี้สัปะรดเป็นของขวัญเสิร์ฟให้แก่ผู้นำจากประเทศต่าง ๆ โดยดัดแปลงเป็นคูกี้รูปร่าง (สัญลักษณ์ของจังหวัดลำปาง)

ภาพที่ 17 : โครงการ SCG Sharing the Dream

ประเด็นต่อมา คือ “**ทำอะไรให้เยาวชนเข้าถึงการศึกษา**” โดยบริษัท SCG ได้มอบทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งจะเห็นได้จากภาพที่ 17 และเมื่อมีการขยายธุรกิจไปยังประเทศอาเซียนได้มีการไปสำรวจ และเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการด้าน CSR ของแต่ละประเทศ โดยข้อมูลที่ได้กลับมาไม่ใช่ประเด็นเกี่ยวกับนวัตกรรมแต่เป็นเรื่องพื้นฐาน คือ ทุนการศึกษา เนื่องจากทุกประเทศต้องการปัจจัยสำคัญในการยกระดับประชากร โดยเฉพาะประเทศเวียดนาม บริษัท SCG จึงเริ่มต้นให้ทุนการศึกษาแก่เด็กที่มีความกตัญญูที่เป็นคุณค่าที่สำคัญของคนในประเทศ

ภาพที่ 18 : ตัวอย่างผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาของ SCG จากประเทศเวียดนาม

จากภาพที่ 18 ตัวอย่างผู้ที่ได้รับทุนการศึกษา คือ คุณ Trang Le (จาง) อาชีพ YouTube Announcer ประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นผู้พิการทางสายตาทางกรรมพันธุ์ที่ไม่สามารถรักษาได้ แต่ก็ได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขกับงานที่ทำ สิ่งที่คุณได้รับทุนต้องการมากกว่าทุนการศึกษาแล้วนั้น นั่นคือคำแนะนำที่ดีในเส้นทางอาชีพในอนาคตเพื่อความยั่งยืนของชีวิต อีกท่านคือ คุณ Jane - Bich Hop คุณครูโรงเรียนนานาชาติ ประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีฐานะยากจน และเป็นที่มาของการมอบทุนการศึกษาให้แต่ละประเทศอาเซียน

ภาพที่ 19 : ตัวอย่างผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาของ SCG จากประเทศเวียดนาม

จากภาพที่ 19 คุณ Nguyen Thi Haoi Anh เจ้าหน้าที่การบุคคล บริษัท ลองเชิน ปีโตรเคมีคอลส์ ประเทศเวียดนาม ลูกสาวของพนักงานรักษาความปลอดภัยของโรงงานบริษัทที่ประเทศเวียดนาม ซึ่งได้รับทุนการศึกษาจากบริษัทและกลับมาทำงานในตำแหน่งฝ่ายบุคคล โดยเป้าหมายสูงสุดของบริษัท SCG คือ ต้องการให้คนในท้องถิ่นได้ทำงานร่วมกับบริษัท ทั้งในตำแหน่งหัวหน้า วิศวกร ผู้จัดการโรงงาน เพื่อจะจะสามารถสื่อสารกับคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของการดำเนินงานของบริษัทที่ต้องการให้ทุกคนในท้องถิ่นเติบโตไปพร้อม ๆ กัน

ภาพที่ 20 : ตัวอย่างผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาของ SCG จากประเทศลาว

จากภาพที่ 20 คุณบุญพลิก สุนทร ประเทศลาว ซึ่งเป็นเด็กต่างจังหวัดและเข้ามาทำงานในเมืองเวียงจันทน์ และมีโอกาสได้รับทุนการศึกษาจากบริษัทในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย โดยคุณบุญพลิกศึกษาอยู่ที่คณะสิ่งแวดล้อมและมีแรงบันดาลใจร่วมกับเพื่อนในการ Startup จักรยานไฟฟ้า และตั้งราคาขายอยู่ที่ 28,000 บาทและสามารถขายให้แก่ชาวต่างชาติได้สำเร็จ

ภาพที่ 21 : ตัวอย่างผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาของ SCG จากโครงการ Learn to Earn

จากภาพที่ 21 กรณีตัวอย่างจากประเทศไทย หลังจากที่ผ่านมาผ่านพ้นวิกฤตการณ์โรคโควิด-19 พบว่า มีเด็กนักเรียนและนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบและเสียโอกาสทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก บริษัท SCG จึงได้จัดตั้งโครงการ Learn to Earn โดยมีวัตถุประสงค์คือ การเรียนเพื่อให้มีอาชีพรองรับ จึงได้คัดเลือกคุณเอิร์น ณัฐจิณี เสมอ และมอบทุนการศึกษาผู้ช่วยพยาบาล เมื่อสำเร็จการศึกษาก็ได้ทำงานเป็นผู้ช่วยพยาบาล จากนั้นจึงไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี

ภาพที่ 22 : ตัวอย่างผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาของ SCG จากโครงการ Learn to Earn

จากภาพที่ 22 คุณธรรมรัฐ มูลสาร ช่างตีมีดที่มีความชื่นชอบในการทำงานและถูกยกย่องให้เป็นต้นกล้าของมูลนิธิ SCG และให้โรงตีมีดแห่งนี้เป็นแหล่งสอนและฝึกงานของคนในชุมชนที่สนใจประกอบอาชีพ โดยคนกลุ่มนี้ได้เป็นหนึ่งในผู้นำขับเคลื่อนสังคมของโครงการ Youth in charge โดยมีหลักการ คือ การ Upskill ให้มีอาชีพสืบสานและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภาพที่ 23 : การสนับสนุนกีฬาอาชีพสำหรับเยาวชนไทยของ SCG

จากภาพที่ 23 การสนับสนุนนักกอล์ฟอาชีพที่นอกจากจะมอบทุนทรัพย์ในการแข่งขันแล้วนั้น ยังให้ความช่วยเหลือในด้านการบริหารจัดการ การเสริมสร้าง Coach Mindset ในการนำทางจิตใจ และด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา เช่น ความเข้มแข็งของกล้ามเนื้อ อารมณ์และความรู้สึก ทักษะการออกกำลังกาย เป็นต้น รวมถึงการสนับสนุนนักกีฬาแบดมินตันที่บริษัท SCG ได้สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยบริษัทได้ให้ความสำคัญในการสนับสนุนทางด้านกีฬาเพื่อให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด และสร้างชื่อให้แก่ประเทศไทยต่อไป อีกทั้ง ยังเป็นเยาวชนต้นแบบให้แก่เด็กรุ่นใหม่เกิดแรงบันดาลใจและเกิดความมุ่งมั่นในการประสบความสำเร็จเช่นนั้น

ประเด็นสุดท้าย คือ “ทำอย่างไรให้เข้าถึงการรักษาพยาบาล” โดยการลดความเหลื่อมล้ำของคนในพื้นที่ห่างไกล เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้ไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้อย่างสะดวกมากนัก จึงทำให้เกิดโรคที่มาจากพฤติกรรม (NCDs) และเป็นพื้นฐานของเกิดโรคร้ายต่าง ๆ ตามมา ดังนั้น บริษัท SCG จึงได้ทำโครงการ Startup ในการสร้างเครื่องโทรเวช หรือระบบ Tele-Monitoring และ Tele-Medicine ซึ่งเป็นเครื่องมือการแพทย์รวมกับการรักษาทางไกล และร่วมกับการเก็บข้อมูลสุขภาพในระบบ Cloud โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมาที่โรงพยาบาล เพราะสามารถใช้บริการเครื่องโทรเวชดังกล่าวนี้ได้ทุกพื้นที่ ดังภาพที่ 24

ภาพที่ 24 : ตัวอย่างคลิปวิดีโอ แพทย์ดิจิทัลทางไกล (Telemonitoring & Telemedicine) อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี ดูเพิ่มเติม : <https://cmu.to/S8b4m>

เริ่มต้นจากพนักงานกลุ่ม Startup ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและพัฒนาเครื่องมือแพทย์ชนิดนี้และนำไปทดลองใช้ที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี โดยในการนัดคนไข้ไปที่หมู่บ้านที่เรียกว่า จุดบริการสาธารณสุขชุมชน (Community Health Service) เพื่อเจาะเลือดที่ใช้เวลาเพียง 5 นาทีก็สามารถกลับบ้านได้ และจะส่งยาไปที่บ้านในวันรุ่งขึ้น ซึ่งกระบวนการนี้เรียกว่า “การดูแลผู้ป่วยที่บ้านแบบครบวงจร (Completely Goodcare at Home)” โดยทำให้เกิดความสะดวกสบายให้แก่ผู้ป่วยที่ไม่ต้องเดินทางไปโรงพยาบาลในตัวเมือง

ระบบดังกล่าวสามารถใช้งานได้เป็นอย่างดี จากเดิมที่คนไข้ต้องใช้เวลาทั้งวันในการไปพบแพทย์แต่เหลือเพียง 10 นาทีที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ใกล้บ้าน และเมื่อมีเวลาเพิ่มขึ้น ก็ได้มีการให้ข้อมูลด้านการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกัน (Health Knowledge) ซึ่งทำให้โรคภัยของคนในชุมชนลดลง และบริษัท SCG กำลังจะขยายโครงการนี้ไปยังพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

ในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมา บริษัท SCG ได้สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นนวัตกรรมเกี่ยวกับการแพทย์ จำนวน 31 นวัตกรรม เริ่มต้นจากการทำห้องความดันบวก ความดันลบ ในการตรวจหาเชื้อโควิด ที่ใช้เวลาในการผลิต 7 วันและนำไปใช้ในโรงพยาบาลราชวิถี ซึ่งเป็น Pilot Project ในการพัฒนา ต่อมาได้สร้างห้องตรวจแบบพลาสติกไปยังพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงแคปซูลเคลื่อนย้ายผู้ป่วย อุปกรณ์ครอบศีรษะสำหรับทันตแพทย์ และเตียงสนาม จำนวน 100,000 เตียงที่ผลิตจากกระดาษ โดยไม่ต้องใช้กาวยึดติดและมีน้ำหนักเบา สามารถขนส่งได้ง่ายและสะดวก และเมื่อใช้เสร็จแล้วก็สามารถทำลายได้ทันที

กรณีตัวอย่างโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช 21 แห่งในประเทศไทย ที่ได้ไปสำรวจความต้องการของแพทย์และผู้ป่วย และพบปัญหาของโรงพยาบาลที่เกิดขึ้น คือ การไม่มีพื้นที่พักผ่อน พื้นที่แออัด ห้องน้ำสกปรก อาคารเก่าและทรุดโทรมชำรุด บริษัท SCG จึงได้ให้พนักงานออกไปทำงานร่วมกับโรงพยาบาลทุกแห่งในการออกแบบพื้นที่พักผ่อนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ป่วย เช่น ลานสำหรับดักบาตร ลานออกกำลังกาย สนามเด็กเล่น โรงอาหาร เป็นต้น โดยเป็นโครงการที่บริษัทดำเนินการทั้งหมด โดยในบางพื้นที่ก็ได้ร่วมกับดีลเลอร์ในจังหวัด ดังภาพที่ 25

ภาพที่ 25 : โครงการ “เฉลิมราชย์ราชา จิตอาสาพัฒนา : โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช

ประเด็นขยะที่บริษัท SCG มองว่าเป็นสิ่งที่มีมูลค่าและได้จัดทำโครงการ SCG Circular way คือ การใช้ให้คุ้ม แยกให้เป็น ทิ้งให้ถูก โดยเริ่มจาก Waste to Wealth เงินทองจากกองขยะ ในบริษัทที่โตะทำงานจะไม่มีถังขยะ เมื่อเลิกงานแล้วพนักงานจะต้องนำขยะของตนมาทิ้งลงถังตามประเภทของขยะ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกให้แก่พนักงาน ซึ่งที่สำนักงานบางชื่อที่มีพนักงานประมาณ 10,000 คน ทำให้ได้ขยะที่เป็นขวดพลาสติกและกระดาษจำนวนมาก และนำไปรีไซเคิลที่โรงงาน ส่วนเศษขยะก็นำไปเผาที่โรงปูนเพื่อเป็นเชื้อเพลิง

บริษัท SCGC ที่ได้ดำเนินการโครงการ “ถุณมกุ์โลก” โดยจัดให้มีการประกวดของนักเรียนในการสร้างนวัตกรรม ตัด-ล้าง-ตาก-เก็บถุณมและส่งมาที่บริษัท จากนั้นบริษัทจะผลิตแก๊อ์จากถุณมนั้นและส่งกลับคืนไปยังโรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการที่ร่วมกับโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับโรงงานต่าง ๆ ของบริษัท และประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามมา คือ การสร้างนิสัยและจิตสำนึกในการแยกขยะให้นักเรียนและสามารถนำไปบอกต่อให้แก่ผู้ปกครอง

โครงการขยะเชื่อมคนสองวัยที่ชุมชนวังขริวิถียังยืน อำเภอทุงสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีเด็กและผู้สูงวัยช่วยกันเก็บและแยกขยะในชุมชน และบริษัทก็จะเข้าไปรับซื้อขยะดังกล่าว ดังภาพที่ 26

ภาพที่ 26 : โครงการ “ขยะเชื่อมคนสองวัย” ณ ชุมชนวังขริวิถียังยืน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ชุมชนหนองไม้เฝ้า จังหวัดราชบุรี ที่เปลี่ยนวิกฤต “ขยะล้น” สู่ “ต้นแบบชุมชนจัดการขยะอย่างยั่งยืน” ซึ่งเป็นชุมชนที่ไม่มีถังขยะ เนื่องจากขยะสามารถนำไปรีไซเคิลได้ทั้งหมด และผลิตสินค้าจากขยะรีไซเคิลเพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้ เช่น ตะกร้า เป็นต้น โดยมีห้างสรรพสินค้าหลายแห่งที่รับซื้อ รวมทั้งมีการส่งออกไปยังต่างประเทศ ดังภาพที่ 27

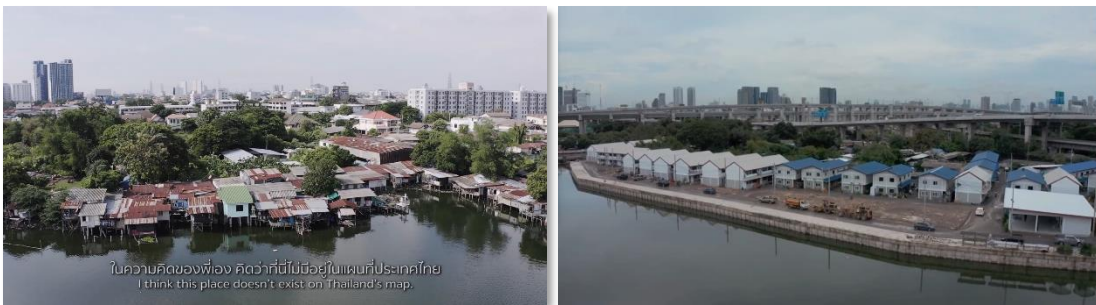

ภาพที่ 27 : ต้นแบบชุมชนจัดการขยะอย่างยั่งยืน ณ ชุมชนหนองไม้เฝ้า จังหวัดราชบุรี

โครงการธนาคารขยะที่จังหวัดกระบี่ โดยร่วมมือกับหอการค้าจังหวัดและชุมชนในพื้นที่ในการทำให้ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) มีความชัดเจน เริ่มตั้งแต่ผู้เก็บขยะ การนำไปฝากธนาคารขยะ วิธีการรับซื้อและแปรรูป โดยได้มีการผลิตเสื้อผ้าแฟชั่นขายให้แก่ชาวต่างชาติ รวมถึงผลิตอุปกรณ์ตกแต่งบ้าน

นอกจากนี้ การยกระดับชุมชนสู่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง “บึงบางซื่อ” โดยเป็นการร่วมมือกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ในการปรับปรุงที่ดินของบริษัทที่แต่เดิมเป็นแหล่งขุดปูนและต่อมากลายเป็นบึง อีกทั้งยังมีชาวบ้านมารุกกล้าและเข้ามาอยู่อาศัย ซึ่งบริษัทก็มีแนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนพื้นที่บริเวณนั้นให้เป็นบ้านที่มีลักษณะมั่นคง และสิ่งที่คุณจะดำเนินการในระยะต่อไป คือ การสร้างอาชีพและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังภาพที่ 28

ภาพที่ 28 : ตัวอย่างคลิปวิดีโอ “บ้านใหม่” ชุมชนบึงบางซื่อ
ดูเพิ่มเติม : <https://cmu.to/Ww9na>

บริษัท SCG มีทีมงานที่ทำงานด้าน CSR เพียง 4 – 5 คนเท่านั้น และที่สามารถดำเนินการได้อย่างประสบความสำเร็จนั้น เนื่องมาจากการส่งเสริมให้พนักงานรวมตัวกันและร่วมโครงการ “ปันโอกาส” โดยการเสนอโครงการที่ต้องการทำและขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิ SCG ที่มีเงื่อนไขจะต้องดำเนินการด้วยตนเองและใช้ช่วงเวลาวันหยุดในการดำเนินการ ซึ่งปัจจุบันมีโครงการจำนวน 2,345 โครงการ และมีพนักงานเข้าร่วมประมาณ 40,000 คน และยังคงมีการขยายผลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงโครงการต่อบ้านเดิมสุข เพื่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ด้อยโอกาส ที่ร่วมกับมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช โดยใช้วัสดุของ SCG และได้รับความร่วมมือจากช่างในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งมุ่งเน้นห้องน้ำที่เป็นสถานที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของผู้สูงอายุ

ผลที่เกิดขึ้นจากการทำ CSR คือ การได้รับมิตรภาพ เกิดเป็น Self value ที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่ง เกิดความสามัคคีในองค์กร และเกิดเป็นธุรกิจใหม่ ดังภาพที่ 29

ภาพที่ 29 : ผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานด้าน CSR

โดยสรุป CSR (Corporate Social Responsibility) จากตัว C คือ Customer centric การทำความเข้าใจในสิ่งที่ลูกค้าต้องการเพื่อให้รับรู้ถึงปัญหาที่แท้จริง Collaboration การร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และ Continuously การดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ตัว S คือ Skills การดำเนินงานที่เกิดขึ้นมาจากทักษะของบริษัท SCG ทั้งหมด เช่น การสร้างสุขากระดาษ การสร้างหอพักผู้ป่วย เป็นต้น ซึ่งนอกจากทักษะของบริษัทแล้ว ยังเป็นการมุ่งพัฒนาทักษะให้แก่ผู้รับร่วมด้วย Solutions การออกแบบวิธีแก้ปัญหาหรือทางออกก่อนเสมอ เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านั้นสามารถพึ่งพาตนเอง และ Sustainability อยู่รอดได้อย่างยั่งยืน และตัว R คือ Reform การปรับเปลี่ยนที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง Respect การให้ความช่วยเหลือผู้รับด้วยความเคารพผู้รับ ในการลงพื้นที่ก็จะรับฟังเสียงจากชุมชน ในการมีพาร์ทเนอร์ก็จะรับฟังและเรียนรู้ และ Recognize การชื่นชมและประกาศเกียรติยศให้แก่พนักงานและพาร์ทเนอร์ที่ได้ร่วมมือกัน ดังภาพที่ 30

ภาพที่ 30 : ความหมาย CSR ของ SCG

ทั้งหมดนี้ คือคำว่า CSR ในความหมายของ SCG และคำตอบสุดท้ายที่ SCG ต้องการ คือคำว่า “Sustainability” โดยจะต้องไม่ทำให้ทำให้ชุมชนรอบ ๆ โรงงานของบริษัทได้รับความเดือดร้อน ต้องรับฟังเสียงสะท้อนจากชุมชนและดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว และจะต้องทำให้ทุก operation เติบโตอย่างดีที่สุด ดังภาพที่ 31

ภาพที่ 31 : คำตอบสุดท้ายที่ SCG ต้องการ คือ Sustainability

ประมวลความคิดเห็นของ กรรมการสภามหาวิทยาลัย

ศ. (พิเศษ) ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย

การนำเสนอของ ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล และ คุณวินัส อัศวสิทธิถาวร ได้เปิดโลกทัศน์และกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีคิด รวมถึงแนวทางการทำงาน โดยทำให้เกิดการย้อนคิดถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อจังหวัดเชียงใหม่และภาคเหนือ 17 จังหวัด ว่าจะสามารถดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้องกับปณิธานของมหาวิทยาลัยในช่วง 60 ปีที่ผ่านมาได้ดีเพียงใด ขอเสนอใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. เรื่องทิศทางของการพัฒนา ซึ่งมีความชัดเจนว่าทิศทางจะมุ่งไปทางเรื่องของความยั่งยืน (Sustainability) และการมีส่วนร่วมกับสังคม (Social Engagement) ซึ่ง ดร.วิโรฒ สันติประภพ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนในบริบทของมหาวิทยาลัย โดยให้ความสำคัญเรื่องของสภาพแวดล้อม (Environment) สังคม (Society) และธรรมาภิบาล (Governance) โดยเฉพาะด้านสังคมและด้านธรรมาภิบาลที่มีบทบาทมากกว่าด้านสภาพแวดล้อม การมีธรรมาภิบาลที่ดีจะสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในสังคม (Social Engagement) ในเรื่องการศึกษาด้านภูมิอากาศ (Climate Education) เดิมคิดว่าควรมีหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบด้านความยั่งยืน แต่เรื่องของความยั่งยืนนั้น จะมุ่งตรงเข้าไปเกี่ยวข้องกับทุกศาสตร์ของมหาวิทยาลัย เพื่อช่วยให้มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน ขอเสนอว่า มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญและคำนึงอยู่เสมอว่า ความยั่งยืนต้องสอดแทรกอยู่ในทุกกระบวนการและขั้นตอนของการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ

2. เรื่องของการมีส่วนร่วมในสังคม (Social Engagement) จะเห็นได้ชัดเจนจากการที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และกลุ่มบริษัทในเครือปูนซีเมนต์ไทยได้ดำเนินการมาแล้ว รวมทั้งจากการสัมมนากลุ่มย่อยเมื่อวานนี้ เป้าหมายก็คือ อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต้องนำองค์ความรู้ทางวิชาการเข้ามาช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยให้ความสำคัญในเรื่องของการเข้าใจบริบทของชุมชนและการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง และการเสริมสร้างเครือข่ายผู้นำ จะทำให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการสร้างงานและรายได้แก่ชุมชน รวมถึงความมั่นคงในชีวิต ทั้งด้านสุขภาพ จิตวิทยา และด้านอนามัย ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทุกสาขาวิชา การทำงานร่วมกันระหว่างภาควิชาและคณะต่าง ๆ จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายในด้านความยั่งยืนและการมีส่วนร่วมในสังคม หากต้องการประสบผลสำเร็จ ต้องเกิดจากความร่วมมือของภาควิชาและคณะ มหาวิทยาลัยต่อมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยกับภาคเอกชน และส่วนราชการต่าง ๆ สิ่งที่ต้องการดำเนินการ คือ การสร้างคู่ความร่วมมือที่เพิ่มมากขึ้น และในส่วนของตนนั้นได้พยายามดำเนินการสร้างภาคีไตรมิตรระหว่างมหาวิทยาลัย ซึ่ง ศ. (เกียรติคุณ) นพ.เกษม วัฒนชัย ได้ดำริว่า หากมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมมือกัน แม้จะมีการแข่งขันในบางด้าน แต่หากสามารถร่วมมือกันในประเด็นสำคัญ จะช่วยขับเคลื่อนประเทศไทยทั้งในด้านการศึกษาและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อเร็ว ๆ นี้ อธิการบดีและผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหิดลได้เดินทางมาเยือนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในวันที่ 24

กันยายน 2567 อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ศ. ดร.วิเลิศ ภูริวัชร) ได้เรียนเชิญผู้บริหารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบปะและสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่ง ในโครงการต่าง ๆ ที่สามารถดำเนินการร่วมกันได้ โดยเฉพาะด้านการวิจัยและนวัตกรรม อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ความยั่งยืน และการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งทั้งสามมหาวิทยาลัยมีเครือข่ายและองค์ความรู้ที่แข็งแกร่ง หากสามารถร่วมมือกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ธนาคารต่าง ๆ เครือปูนซีเมนต์ไทย และกลุ่มบริษัท ปตท. อย่างเป็นทางการในการเสริมสร้างการดำเนินงานให้เกิดผลกระทบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญร่วมกันได้แล้ว มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ก็ควรจะเข้าร่วมตามมา และการร่วมมือกันดังกล่าวจะสร้างผลกระทบต่อประเทศชาติอย่างมหาศาล

รศ. ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ

ขอเสนอใน 3 ประเด็น ดังนี้

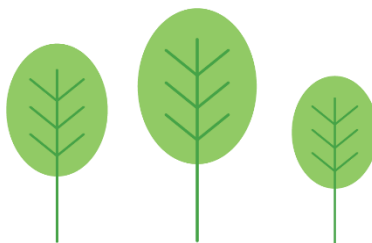
1. แนวคิดด้านความยั่งยืน (Sustainability) นั้นถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการอยู่รอดของมนุษยชาติ เนื่องจากโลกต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ด้านสภาพภูมิอากาศที่รุนแรง หากไม่ได้ให้ความสำคัญกับความยั่งยืน เราจะล้มเหลวในการรับผิดชอบต่อโลกของเรา

2. การเปลี่ยนแปลงแนวคิดของผู้คนในเรื่องการพัฒนาชุมชน หากไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแนวคิดของผู้คนได้ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ย่อมเป็นไปได้ ดังนั้น การพัฒนามุมมองของนักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัย รวมถึงชุมชนที่มหาวิทยาลัยจะทำงานด้วย เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ

จากการสัมมนาครั้งนี้ ทำให้รู้สึกว่าคุณจัดงานได้ปลุกเร้าความคิดในตัวเราขึ้นมาอย่างมีค่า ทั้งในด้านเวลาและหัวข้อที่นำเสนอ สุดท้ายตนเชื่อในเรื่องของแรงจูงใจ เพราะมนุษย์มักถูกกระตุ้นด้วยแรงจูงใจต่าง ๆ ดังนั้น หากมหาวิทยาลัยจะดำเนินโครงการใหญ่ในชุมชน ต้องคำนึงถึงแรงจูงใจ ไม่ว่าจะเป็นด้านเวลา หรือการให้เกียรติและยอมรับ

3. การเลือกสถานที่ในการจัดงาน เห็นว่าคุณะผู้จัดได้เลือกสถานที่และทีมวิทยากรได้อย่างเหมาะสม สถานที่ที่ให้บริการที่ใกล้ชิดมีความสำคัญมาก บริการที่ดีและอาหารที่มีคุณภาพ รวมถึงการให้บริการอย่างเป็นมิตร ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน

สุดท้ายนี้ ตนเชื่อว่าเราจะสามารถใช้เวลาในการสร้างสรรค์และปลดปล่อยศักยภาพของชุมชนได้

ดร.วิโรฒ สันติประภาพร

ขอเสนอใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างสัมมนาครั้งนี้กับครั้งก่อน การสัมมนาครั้งนี้ ได้เน้นความสำคัญของความยั่งยืน (Sustainability) ซึ่งถือเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่การมุ่งเน้นไปที่นวัตกรรมทางเทคโนโลยี (Technology Innovation) แต่ยังรวมถึงนวัตกรรมทางสังคม (Social Innovation) ที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน ตัวอย่างเช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ แต่ยังรวมถึงการพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมในรูปแบบที่หลากหลาย นอกจากนี้ การที่ได้รับทราบจากผู้เข้าร่วมงานในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ก็แสดงให้เห็นถึงการรับรู้และการเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีต่อการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ตัวอย่างจากคุณธัชฌา ธิติศักดิ์สกุล ที่นำเสนอเป็นโจทย์ทางสังคมที่วิศวกรสามารถนำไปใช้กับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีของการนำเสนอความเชื่อมโยงระหว่างนวัตกรรมและการตอบโจทย์ทางสังคม ถ้ามหาวิทยาลัยทำได้ก็จะช่วยยกระดับของสังคมและเพิ่มองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัยให้มากขึ้นด้วย

2. การสร้างแพลตฟอร์มเพื่อความร่วมมือระหว่างศาสตร์ โดยเรื่องชุมชนและเรื่องความยั่งยืน จะเกี่ยวข้องกับทุกศาสตร์ เพื่อให้การทำงานร่วมกันระหว่างศาสตร์ (Interdisciplinary) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพัฒนาแพลตฟอร์มที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการทำงานร่วมกันนี้ การทบทวนว่าแพลตฟอร์มบางอย่างที่ไม่ประสบความสำเร็จเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ศูนย์วิชาการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีอาจารย์จากหลากหลายคณะทำงานเกี่ยวกับน้ำ แต่กลับไม่สามารถพัฒนาไปได้ เนื่องจากขาดการเชื่อมโยงที่ชัดเจนระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ ดังนั้น การสร้างแพลตฟอร์มที่มีประสิทธิภาพ คงต้องพิจารณาเรื่องโครงสร้างการทำงาน การสื่อสาร และการแบ่งปันทรัพยากรภายในมหาวิทยาลัย รวมถึงการสร้างระบบที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างนวัตกรรมและการวิจัยร่วมกัน ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งกลุ่มทำงานระหว่างสาขาวิชา เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในโจทย์ปัญหาที่มีอยู่ และพัฒนาวิธีการแก้ไขที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

3. การลงทุนในมหาวิทยาลัย โดยการลงทุนในทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน บุคลากร หรือเทคโนโลยี เป็นสิ่งสำคัญที่มหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญ การลงทุนที่เหมาะสมจะช่วยให้มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินโครงการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการสร้างความเข้มแข็งในด้านการศึกษาและการวิจัย

รศ. นพ.สมศักดิ์ เชาววิศิษฐ์เสรี

รู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสร่วมงานกันในกลุ่มผู้นำระดับสูง (Senior Leaders) ในช่วงสองปีที่ผ่านมา แม้ว่าจะต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ แต่มหาวิทยาลัยได้ยึดมั่นต่อยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าเป็นจุดแข็งที่สำคัญในการทำงานร่วมกัน ในขณะที่การดำเนินงานต่าง ๆ หลายครั้ง พบว่า การดำเนินการเหล่านั้นเป็นไปตามกลไกหรือในรูปแบบเดิม ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ในครั้งนี้ได้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความตั้งใจจริงจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติตามแนวทางที่อธิการบดีได้เสนอ

ซึ่งถือเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ ขอชื่นชมทุกท่านในเรื่องนี้อย่างจริงใจ

การสัมมนาในหลายครั้งที่ผ่านมา พบว่า ความเข้มข้นและคุณภาพของการสัมมนาในครั้งนี้อยู่ในระดับที่สูงมาก สามารถกล่าวได้อย่างมั่นใจได้ว่า นี่คือการสัมมนาที่ดีที่สุดที่เคยจัดขึ้น โดยมีการมุ่งเน้นที่ชัดเจนและมีคุณค่าอย่างแท้จริง แม้จะมีการทำงานร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่มีเวลาจำกัด แต่สิ่งที่วิทยากรได้นำเสนอ ถือว่าเป็นประเด็นที่สำคัญและน่าพิจารณาอย่างยิ่ง และเชื่อมั่นว่าในฐานะกลุ่มผู้นำระดับสูง จะสามารถค้นหาหนทางและวิธีการในการพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ต่อไป

คุณวิวรรณ ธาราหิรัญโชติ

หากทุกคนร่วมมือร่วมใจกัน เชื่อว่าความสำเร็จจะอยู่ไม่ไกลแน่นอน ขอฝากทัศนคติที่ว่า "ทำได้" หรือ "can-do attitude" ให้ติดตัวไปด้วย นอกจากนี้ หากมีเรื่องเกี่ยวกับการเงินหรือความรู้ด้านการเงินที่ต้องการความช่วยเหลือ ยินดีที่จะให้ความสนับสนุนเสมอ

การระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย

การสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย (Retreat) ประจำปี 2567

เรื่อง "มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืน"

กลุ่มที่ 1

1. ผู้รับผิดชอบการระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย รศ. ภญ.อุษณีย์ คำประกอบ รองอธิการบดี
2. ผู้ดำเนินรายการประจำกลุ่ม คนที่ 1 ผศ. ดร.ไพรัช พิบูลย์รุ่งโรจน์ ผู้ช่วยอธิการบดี
3. ผู้ดำเนินรายการประจำกลุ่ม คนที่ 2 รศ. นพ.อดิศักดิ์ ตันติวรวิทย์ ผู้ช่วยอธิการบดี

กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิประจำกลุ่ม

รายนาม

ความชำนาญเฉพาะด้าน

4. รศ. ดร.ณอคุณ สิทธิพงศ์ บริหารองค์กรและบริหารจัดการ
5. คุณวิวรรธน ธาราหิรัญโชติ บริหารการเงินและบริหารองค์กร
6. รศ. นพ.สรนิต ศิลธรรม บริหารองค์กร บริหารจัดการ และการศึกษา
7. รศ.บุญรักษา สุนทรธรรม บริหารองค์กร การวิจัย และการศึกษา

กรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทอื่น ๆ

8. คุณสมิตร เพชรภักดิ์ นายกสมาคมนักศึกษาเก่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. ผศ. ดร.ณัฐ วรยศ กรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทคณาจารย์ประจำ

ผู้บริหารมหาวิทยาลัย

10. รศ. ดร.รัฐสิทธิ์ สุขะหุต รองอธิการบดี
11. ผศ. ดร.ปิติพงษ์ ยอดมงคล รองอธิการบดี
12. รศ. นพ.รณภพ เอื้อพันธเศรษฐ ผู้ช่วยอธิการบดี
13. ผศ. ดร.วรวจน์ เสรีรัฐ ผู้ช่วยอธิการบดี

หัวหน้าส่วนงาน

14. ผศ. ดร.แผ่นดิน อุณจะนำ คณะบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
15. รศ. ดร.ธงชัย ฟองสมุทร คณะบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์
16. ศ. ดร. น.สพ.กรกฎ งานวงศ์พาณิชย์ คณะบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์

17. ผศ. ดร. ทพ.นฤมนัส คอวนิช
18. ศ. (เกียรติคุณ) นพ.สุวัฒน์ จริยาเลิศศักดิ์
19. ผศ. ดร.ศุภฤกษ์ โพธิ์ไพรัตน์
20. รศ. ดร.ไพลิน ภูจินาพันธุ์
21. ผศ. ดร.รุจิรา อุ่นเจริญ
22. รศ. ดร.พฤทธ์ สกุลช่างสังจะทัย
23. รศ. นพ.อนวัช วิเศษบริสุทธิ์
24. ผศ. นพ.กฤษณ์ ขวัญเงิน

25. รศ. ดร.สิริชัย คุณภาพดีเลิศ
26. คุณชัชพล กุลโพธิ์สุวรรณ
27. คุณเยาวลักษณ์ วิริยะพงศ์

ฝ่ายเลขานุการประจำกลุ่ม

1. นางสาวณัฐธาวลัย รักษาเผ่าสุวรรณ
2. นางสาวปณิตาธีร์ แสนพรหม

ผู้ประสานงานประจำกลุ่ม

1. นางจันทร์ตรี มายัง
2. นางสาวมนสิชา รัตนกิจ

- คณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์
คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์
คณบดีคณะการสื่อสารมวลชน
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
คณบดีวิทยาลัยนานาชาตินวัตกรรมดิจิทัล
ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและประมวลผล
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา
(รักษาการแทน) ผู้อำนวยการศูนย์แก้ไขความพิการบนใบหน้า
และกะโหลกศีรษะ มูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศ
ตามพระราชดำริ ฯ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานนครพิงค์
ผู้อำนวยการสำนักงานมหาวิทยาลัย
ผู้อำนวยการสำนักงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

เจ้าหน้าที่กองแผนงาน

เจ้าหน้าที่สำนักงานบริหารงานวิจัย

เจ้าหน้าที่สำนักงานสภามหาวิทยาลัย

เจ้าหน้าที่สำนักงานสภามหาวิทยาลัย

สรุปประเด็นหารือ กลุ่มที่ 1

1. แนวทางการสร้างความร่วมมือ เพื่อขับเคลื่อนด้านการแก้ไขปัญหา PM2.5 อย่างยั่งยืนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.1 การระบุสาเหตุของปัญหาและการแก้ไขปัญหาตามบริบทของพื้นที่

การดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหาด้าน PM2.5 อาจแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การหาสาเหตุเพื่อป้องกันปัญหา และการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก PM2.5 ซึ่งในส่วนของสาเหตุของปัญหานั้น มหาวิทยาลัยมีการพิจารณาสถิติย้อนหลัง 10 ปี พบว่าปัญหา PM2.5 จะเพิ่มมากขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนของทุกปี จึงเกิดการค้นหาสาเหตุของปัญหา โดยการระบุกิจกรรม ซึ่งสรุปได้ว่าสาเหตุของปัญหาในภาคเหนือมาจาก 3 สาเหตุหลัก ได้แก่

1. การทำเกษตรกรรม การใช้สารเคมี และการเผาเพื่อการทำเกษตร โดยเฉพาะการปลูกพืชหมุนเวียน ได้แก่ ข้าวโพด ข้าว อ้อย ประกอบกับต้นทุนด้านการขนย้ายผลผลิตเหลือใช้ทางการเกษตรสูง เมื่อเก็บเกี่ยวแล้ว จึงทำการเผาเพื่อเปลี่ยนหน้าดิน รวมถึงการจัดการในพื้นที่เพาะปลูก
2. มิติทางสังคม วิถีชีวิตของคนในพื้นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การเข้าป่าเพื่อหาของป่า การล่าสัตว์ นอกจากนี้สาเหตุยังเกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศในแต่ละช่วงเวลาอีกด้วย
3. การเกิดไฟป่าและฝุ่นควันจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งต้องมีกระบวนการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจน อาทิ การแก้ปัญหาไฟป่า จะต้องมีกระบวนการจัดการประสานงานกับหน่วยงานรับผิดชอบ บุคลากรที่จัดการกับไฟปามีน้อยต้องมีการพัฒนากำลังคนเพิ่มเติม มีระบบสนับสนุนกำลังคนในด้านนี้ หรือมีการจัดทำแนวกันไฟเพื่อป้องกัน

ดังนั้น การระบุสาเหตุของปัญหาและการแก้ไขปัญหาตามบริบทของพื้นที่ต้องดึงภาคเอกชนที่เป็นผู้รับผลิตผลทางการเกษตรเข้ามามีส่วนร่วม หรือจัดการกับผลผลิตเหลือใช้ทางการเกษตร และภาครัฐต้องมีนโยบายด้าน PM2.5 อย่างชัดเจน โดยต้องมีมาตรการในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

ความท้าทายของมหาวิทยาลัยคือการเข้าไปร่วมดำเนินการตั้งแต่ต้นเหตุของปัญหามากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีบทบาทในระยะกลางน้ำและปลายน้ำเป็นส่วนมาก ทั้งในด้านของการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการบรรเทาปัญหา หรือการรักษาโรคจาก PM2.5 ซึ่งหากมหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการในส่วนของต้นน้ำที่เป็นต้นเหตุของปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม จะสามารถลดผลกระทบที่จะตามมาได้

1.2 กรณีศึกษาด้านการบริหารจัดการและการลดผลกระทบหรือการแก้ไขปัญหาด้าน PM2.5

กรณีศึกษาโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่มีรูปแบบการบริหารจัดการขนส่ง (Logistic) โดยการนำผลผลิตเหลือใช้ทางการเกษตรจากพื้นที่เพาะปลูกบนดอยลงมาให้กับโรงไฟฟ้าเป็นพลังงานทางเลือก (Biogas) ทดแทนถ่านหิน เพื่อลดปัญหาฝุ่นควันในพื้นที่ แต่ที่ผ่านมาพบว่าไม่สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้และยังต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในส่วนของนโยบาย หรือการลดต้นทุน

กรณีศึกษาศูนย์บริษัท Apple ในประเทศออสเตรเลียที่ดำเนินการด้านสังคม มีการให้ความช่วยเหลือประชาชนยากจนในแอฟริกา ให้สามารถเข้าถึงและมีความรู้ จนสามารถมีรายได้ จึงสามารถเป็นต้นแบบการดำเนินงานด้านการส่งเสริมให้มืองค์ความรู้และความเข้าใจ เพื่อให้พื้นที่เกิดการพัฒนา ซึ่งสามารถนำไปสู่การสร้างรายได้ในรูปแบบอื่น ๆ

กรณีศึกษาภาคกลางที่มีปัญหาการเผาอ้อย จึงมีมาตรการในการแก้ไขปัญหา โดยการมีนโยบายให้บริษัทที่รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการกับผลผลิตเหลือใช้ทางการเกษตร อาทิ การรับซื้อผลผลิตเหลือใช้ทางการเกษตรทั้งหมดมากำจัดในโรงงานที่จัดสรรไว้ ซึ่งรัฐบาลจะมีกลไกในการสนับสนุนโดยการลดค่าไฟฟ้าให้กับบริษัทที่รับซื้อ

1.3 บทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหา PM2.5 อย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหา PM2.5 อย่างยั่งยืน ดังนี้

1. จัดตั้งคณะทำงานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ และทำความร่วมมือกับทางจังหวัดในการแก้ไขปัญหาที่ดำเนินการด้านนี้โดยเฉพาะ ซึ่งมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ โดยการพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยที่สามารถส่งเสริมการดำเนินงานของส่วนราชการ และต้องดึงความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาบริหารจัดการในภาพรวมแทนที่จะดำเนินการแยกในแต่ละภาคส่วน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนอย่างแท้จริง
2. มหาวิทยาลัยมีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาดที่เกิดจากการทำงานบูรณาการร่วมกับจังหวัด
3. พัฒนานวัตกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา อาทิ แอปพลิเคชัน Fire-D
4. มหาวิทยาลัยมีองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในหลายมิติ โดยต้องวิเคราะห์ที่มาของปัญหา PM2.5 และมองถึงการพัฒนาแนวทางหรือรูปแบบในการแก้ไขปัญหา PM2.5 และบูรณาการทุกส่วนงานภายในมหาวิทยาลัย ผ่านองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา

นอกจากนี้ เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นส่วนดำเนินการเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และไม่ได้เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงต้องเข้ามามีบทบาทในเชิงการกำหนดนโยบายสาธารณะ (Public Policy) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหา PM2.5 ในเชิงวิชาการอย่างจริงจังและสื่อสารในเชิงรุก เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปในแนวทางเดียวกันในทุกภาคส่วน จึงจะสามารถสร้างผลกระทบและความตระหนักรู้ในสังคมได้มากขึ้น

2. แนวทางการประเมินผลตามเป้าหมายวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ตัวชี้วัดเป้าหมายวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยทั้ง 3 ตัว ได้แก่ Times Higher Education (THE) Impact Rankings, Socio Economic Impact และ TQC+ Innovation ยังเป็นประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และเหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัย แม้จะพบว่าประเด็นด้านดำเนินการตามเกณฑ์ SDGs ยังไม่สามารถสะท้อนผลลัพธ์ด้านชุมชนที่ยังไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร ดังนั้น สิ่งที่มาวิทยาลัยต้องพิจารณาเพิ่มเติมหลังจากที่ตัวชี้วัดบางส่วนมีการบรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์แล้ว คือ การส่งมอบคุณค่าให้กับสังคมและชุมชน ซึ่งควรขยายการวัดผลในเชิงคุณภาพที่มากขึ้น มีการเปรียบเทียบ (Benchmarking) ด้วยประโยชน์ที่มาวิทยาลัยทำให้กับสังคมและชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ผลการจัดอันดับที่ดี (World Rankings) ต่อไป

2.1 การวัดผลตามเกณฑ์ Times Higher Education (THE) Impact Rankings

บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการวัดผลตามเกณฑ์ Times Higher Education (THE) Impact Rankings นั้น จะเห็นได้ว่าสามารถขับเคลื่อนค่อนข้างเป็นรูปธรรม แต่ยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามหลัก PDCA คือความยั่งยืนที่จะต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกับคนในรุ่นต่อไป ดังนั้น มหาวิทยาลัยอาจพิจารณาว่านอกจากมิติด้านการวิจัย (Research) และการขยายผลสู่ชุมชน (Outreach) ยังต้องคำนึงถึงการสร้างต้นแบบภายในองค์กร (Stewardship) และการศึกษา (Education) ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องคำนึงถึงตัวชี้วัดที่เป็นจุดแข็งสำคัญของมหาวิทยาลัยที่เป็นบริบทสำคัญต่อชุมชน เช่น การผลิตบัณฑิตกลับสู่ชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง มหาวิทยาลัยจึงต้องมองว่าสิ่งที่ส่งมอบให้กับสังคมและชุมชนเป็นอย่างไร ควรสร้างผลกระทบกับชุมชน จึงจะถือได้ว่าเป็นการขับเคลื่อนด้าน Times Higher Education (THE) Impact Rankings ด้วยพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 การวัดผลด้าน Socio Economic Impact ของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยอาจพิจารณาการประเมินผลด้าน Socio Economic Impact เพิ่มเติมในมิติที่เกิดจากการดำเนินงานดำเนินการตามเกณฑ์ SDGs เพื่อเชื่อมโยงความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดเป้าหมายวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยและวัดผลในเชิงคุณภาพมากขึ้น โดยอาจกำหนดให้เป้าหมายผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคมอย่างน้อยครั้งหนึ่งของค่าเป้าหมาย (60,000 ล้านบาท) และต้องมาจากการดำเนินงานตามแนวทาง SDGs เพื่อสะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ตามเป้าหมายวิสัยทัศน์ จากการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริง

2.3 การวัดผลด้วยตัวชี้วัดภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับด้านความยั่งยืน (Sustainability)

มหาวิทยาลัยอาจนำมุมมองตัวชี้วัดของภาคเอกชนเข้ามาปรับใช้ ได้แก่ Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) หรือ Thailand Sustainability Index ซึ่งเป็นชุดดัชนีชี้วัดความยั่งยืนที่ใช้ประเมินการดำเนินธุรกิจตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นหลักในการประเมิน 3 ด้าน ประกอบไปด้วย 1. การรักษาสิ่งแวดล้อม (Environment) 2. การดูแลสังคม (Social) และ 3. การมีธรรมาภิบาลทางธุรกิจ (Governance)

2.4 การนำหลัก ESG มาปรับใช้กับบริบทของมหาวิทยาลัย

แนวคิด ESG ซึ่งย่อมาจาก Environmental, Social และ Governance ประกอบไปด้วย

1. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) โดยบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความยั่งยืนในระยะยาว
2. ด้านสังคม (Social) โดยบริหารจัดการด้านสังคมที่มุ่งเน้นไปที่การดูแลและสนับสนุนความเป็นอยู่ของนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรในมหาวิทยาลัย การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง รวมทั้งสนับสนุนชุมชน โดยทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาและสร้างผลกระทบให้กับชุมชน
3. ด้านธรรมาภิบาล (Governance) โดยการสร้างระบบการจัดการ การตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม มีความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการตัดสินใจ โดยแบ่งเป็นการจัดการภายในองค์กร โดยสร้างความมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้กับบุคลากร นักศึกษา และองค์กรภายนอกได้สร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นเสมือนที่พึ่งของชุมชนและเข้าถึงได้ง่าย (First in Mind)

ทั้งนี้ การบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวคิด ESG ด้วยการคำนึงถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม ความโปร่งใส และธรรมาภิบาลในการทำงาน จะเป็นแนวทางที่นำไปสู่ความยั่งยืนและความเป็นธรรมในทุกภาคส่วน และยังช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี สร้างความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

กลุ่มที่ 2

1. ผู้รับผิดชอบการระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย	รศ.ประเสริฐ ฤกษ์เกรียงไกร	รองอธิการบดี
2. ผู้ดำเนินรายการประจำกลุ่ม คนที่ 1	ผศ. ดร.ชนม์เจริญ แสงรัตน์	ผู้ช่วยอธิการบดี
3. ผู้ดำเนินรายการประจำกลุ่ม คนที่ 2	ผศ. ดร.จุฑาทิพย์ เฉลิมผล	ผู้ช่วยอธิการบดี

กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิประจำกลุ่ม

รายนาม	ความชำนาญเฉพาะด้าน
4. ศ. นพ.วิจารณ์ พานิช	การวิจัย บริหารจัดการ และการศึกษา
5. ศ. ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	กฎหมายและบริหารองค์กร
6. ดร.วิโรท สันติประภพ	บริหารการเงินและบริหารจัดการ
7. รศ. ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ	บริหารองค์กร บริหารบุคคล และการศึกษา
8. รศ. นพ.สมศักดิ์ เชาววิศิษฐ์เสรี	บริหารองค์กรและบริหารจัดการ

กรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทอื่น ๆ

9. คุณวีณา ภัทรประสิทธิ์	ประธานกรรมการส่งเสริมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
10. ผศ. นพ.ธนนินิตย์ ลีรพันธ์	กรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทคณาจารย์ประจำ
11. คุณสัจจะ ตันจันทร์พงศ์	กรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทพนักงานมหาวิทยาลัยที่มีใช้คณาจารย์ประจำ

ผู้บริหารมหาวิทยาลัย

12. ศ.ปฏิบัติ ดร.เอกชัย มหาเอก	รองอธิการบดี
13. ผศ.ทศพร พิชัยยา	รองอธิการบดี
14. อ.ไพสิฐ พาณิชย์กุล	ผู้ช่วยอธิการบดี
15. ผศ. ดร.วิวัฒน์ บัณฑิตย์	ผู้ช่วยอธิการบดี

หัวหน้าส่วนงาน

16. ผศ. ดร.ดรณี นาพรหม	คณบดีคณะเกษตรศาสตร์
17. รศ. ดร.ยุทธนา พิมลศิริผล	คณบดีคณะอุตสาหกรรมเกษตร
18. ศ. นพ.บรรณกิจ โลจนาภิวัฒน์	คณบดีคณะแพทยศาสตร์
19. ศ.ปฏิบัติ ดร. ภก.สุพัฒน์ จิรานุสรณ์กุล	คณบดีคณะเภสัชศาสตร์
20. รศ. ดร.สุกรี เกษรเกศรา	คณบดีคณะวิจิตรศิลป์
21. ผศ. ดร.ชัยณรงค์ เหลืองวิลัย	คณบดีคณะนิติศาสตร์
22. ผศ. ดร.ไพรัช กาญจนการุณ	คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์

23. รศ. ดร.อภิชาติ โสภางค์
24. รศ. ดร.เศรษฐ์ สัมภัตตะกุล
25. คุณปราชญ์ สงวนศักดิ์
26. ศ. ดร.ชนากานต์ เทโบลต์ พรหมอุทัย
27. ศ. ดร.นิพนธ์ ธีรอำพน
28. คุณธรรมบุญ น่วมอนงค์

ฝ่ายเลขานุการประจำกลุ่ม

1. นางสาวธนาภรณ์ กำแพงแก้ว
2. นางสาวณัฐรดา ธนากุลทิพภา

ผู้ประสานงานประจำกลุ่ม

1. นายคมเคียว รักษ์สวัสดิ์
2. ว่าที่ รต.หญิง อารยา อริยะเครือ

- คณบดีวิทยาลัยพหุวิทยาการและสหวิทยาการ
(รักษาการแทน) ผู้อำนวยการสำนักบริการวิชาการ
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด
(รักษาการแทน) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวล้านนา
ผู้อำนวยการสถาบันวิศวกรรมชีวการแพทย์
รองผู้อำนวยการสำนักงานมหาวิทยาลัย

เจ้าหน้าที่กองแผนงาน

เจ้าหน้าที่สำนักงานบริหารงานวิจัย

เจ้าหน้าที่สำนักงานสภามหาวิทยาลัย

เจ้าหน้าที่สำนักงานสภามหาวิทยาลัย

สรุปประเด็นหารือ กลุ่มที่ 2

1. การพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรบุคคล

1.1 บทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรเพื่อความยั่งยืนของชุมชน

นโยบายของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการทำงานร่วมกับชุมชน โดยมหาวิทยาลัยควรปรับทิศทางนโยบายให้สนับสนุนการลงพื้นที่ของอาจารย์ ซึ่งปัจจุบันอาจารย์มุ่งเน้นไปที่การผลิตผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ตามเกณฑ์การจัดอันดับมหาวิทยาลัย (Ranking) ทำให้อาจารย์มุ่งเน้นการตีพิมพ์มากกว่าการทำงานร่วมกับชุมชน หากมหาวิทยาลัยต้องการให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น ควรมีการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการทำงานในลักษณะนี้ เช่น การมอบรางวัลหรือสิทธิประโยชน์ในการขอตำแหน่งทางวิชาการด้านรับใช้สังคม เพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงานร่วมกับชุมชนอย่างจริงจัง

การปรับทัศนคติ (Mindset) ของบุคลากรเป็นสิ่งที่สำคัญ มหาวิทยาลัยควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้บุคลากรเปิดใจและตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกับชุมชน โดยอาจสนับสนุนการนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการสังคมมาใช้ในการขอตำแหน่งทางวิชาการ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำวิจัยและการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

1.2 รูปแบบการอบรมหรือกิจกรรมการศึกษาที่มหาวิทยาลัยควรจัดเพื่อเสริมสร้างความสามารถของคนในชุมชน

มหาวิทยาลัยควรจัดการอบรมและกิจกรรมการศึกษาที่เน้นการพบปะและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การจัดโครงการนำอาจารย์และนักศึกษาลงพื้นที่ชนบท เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเข้าใจสภาพปัญหาของชุมชน โดยอาจารย์และนักศึกษาจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและสามารถตั้งโจทย์วิจัยที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ การอบรมแบบพบปะกัน (Onsite) จะช่วยให้ชุมชนได้รับการฝึกอบรมที่ตรงจุดและเป็นประโยชน์

การสร้างการรับรู้และตระหนักรู้ (Awareness) ในเรื่องความยั่งยืนเป็นอีกแนวทางที่ควรนำมาใช้ โดยการผสมผสานแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับ เพื่อให้อาจารย์และนักศึกษามีความเข้าใจและสามารถนำแนวคิดเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 แนวทางการใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนได้ โดยการมุ่งเน้นไปที่งานวิจัยที่มีผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 ในภาคเหนือ การส่งเสริมการใช้สมุนไพรและอาหารท้องถิ่น รวมถึงการสร้างนวัตกรรมเพื่อสุขภาพและสังคม นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยควรกำหนดเป้าหมายและเกณฑ์การทำงานร่วมกับชุมชนให้ชัดเจน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และทำให้มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

การประยุกต์ใช้ความรู้จากการวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและการสร้างความตระหนักรู้ จะเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยควรเป็นศูนย์กลางในการสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทั้งในระดับบุคลากรและชุมชน เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่าและยั่งยืนต่อสังคมไทย

2. การปรับปรุงกระบวนการทำงานและการจัดการ

2.1 การมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยในการปรับปรุงกระบวนการทำงานและการจัดการในชุมชนเพื่อความยั่งยืน

มหาวิทยาลัยมีศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมโดยการให้คำปรึกษาและฝึกอบรม การวิจัยร่วมกับชุมชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน เช่น การจัดการน้ำที่เป็นปัญหาใหญ่ระดับประเทศ ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ดำเนินโครงการวิจัยและสามารถนำมาเป็นจุดแข็งของมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในโครงการที่เน้นการบริการสังคมเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถพัฒนาความสามารถและจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาได้ ในขณะเดียวกันควรมุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเลือกประเด็นที่มีความสำคัญระดับประเทศ เช่น ปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 ซึ่งเป็นประเด็นที่มหาวิทยาลัยมีความเชี่ยวชาญและดำเนินโครงการมาอย่างต่อเนื่อง การตั้งเป้าหมายให้โครงการดำเนินเป็นโครงการสำคัญ (Flagship Projects) หรือศูนย์ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นจุดเด่นให้กับมหาวิทยาลัยได้อย่างมาก โดยการเริ่มต้นจากประเด็นเล็ก ๆ ในเป้าหมายเดียวกันและนำไปสู่การเชื่อมโยงกันในอนาคต

2.2 การบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพผ่านความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย

การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนผ่านความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย สามารถทำได้ โดยการพัฒนาโครงสร้างต้นแบบและการทดลองใช้ระบบจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีมาช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนานวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้จริงได้ในชุมชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ เป็นอีกแนวทางที่ช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืน โดยไม่จำเป็นต้องบังคับทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วม แต่ควรให้ทุกฝ่ายรู้ถึงประโยชน์และความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากร โดยมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ ควรเริ่มจากการพูดคุยกับชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อทำความเข้าใจปัญหาและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน นำไปสู่การกำหนดโครงสร้างการทำงานอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำโครงการสำคัญ (Flagship Projects) ร่วมกับกลุ่มผู้นำ และการแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญของแต่ละฝ่าย รวมทั้งการมีกลไกจากส่วนกลางเข้ามาเสริมในส่วนที่จำเป็น จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 การพัฒนาบริการของมหาวิทยาลัยเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยควรพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการมีส่วนร่วมของอาจารย์และนักศึกษา อาทิ การเข้าร่วมโครงการด้านสุขภาวะ ซึ่งจะทำให้ผู้เข้าร่วมทราบถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์และบุคลากรเกิดความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนมากขึ้น

การพัฒนาบริการของมหาวิทยาลัยเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ควรเน้นการบูรณาการองค์ความรู้จากหลักสูตรและการพัฒนาชุมชน โดยการนำความรู้ไปใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน ผ่านการประเมินความต้องการของชุมชนและพัฒนาโครงการที่เน้นการฝึกอบรมและการถ่ายทอดความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและชุมชน

มหาวิทยาลัยควรเป็นผู้นำในการนำเสนอเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การปั้นดินเผา และการออกแบบที่อยู่อาศัยที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ ควรสร้างแรงจูงใจทั้งทางจิตวิทยาและผลตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้อาจารย์และบุคลากรเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3. การสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาเทคโนโลยี

3.1 มหาวิทยาลัยสามารถสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

มหาวิทยาลัยสามารถสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นมาตอบโจทย์ปัญหา (Pain Point) ที่ชุมชนประสบอยู่ เช่น การพัฒนาชีวพันธุ์เพื่อนำมาใช้ในภาคเกษตรกรรม ซึ่งนอกจากจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแล้วยังสามารถนำไปเผยแพร่ในวารสารวิชาการและสร้างมูลค่าให้แก่นวัตกรรมได้ การพัฒนาโครงการขนาดเล็ก (Micro Project) ที่สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกได้อย่างชัดเจน ถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญในการสนับสนุนการแก้ปัญหาชุมชนแบบยั่งยืน โดยการสร้างแพลตฟอร์มที่เปิดโอกาสให้อาจารย์ นักวิจัย และชุมชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไข ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญและคนรุ่นใหม่ เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ

3.2 การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากมหาวิทยาลัยเข้าไปช่วยในการพัฒนาชุมชน

มหาวิทยาลัยสามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้าไปช่วยพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนได้ โดยถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีผ่านการทำงานร่วมกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการและปัญหาที่แท้จริง การทำงานเชิงรุก เช่น การสาธิตการทำเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่า การวางแผนระยะยาว (3 ปี) ที่ชัดเจน พร้อมกับการสร้างเป้าหมายรายปี จะช่วยเพิ่มความเข้าใจและแรงจูงใจให้กับชุมชน นอกจากนี้ การสร้างแพลตฟอร์มสำหรับเสนอและคัดกรองโครงการจากอาจารย์ รวมถึงการสนับสนุนทุนในการดำเนินงาน จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมได้อย่างยั่งยืน

โดยมหาวิทยาลัยสามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การแก้ปัญหาที่ไม่คงที่ของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้ เป็นต้น วิธีการเหล่านี้ จะช่วยให้มหาวิทยาลัยกลายเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชุมชน และยังสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับการพัฒนาชุมชนในระยะยาว

4. การส่งเสริมความร่วมมือและการสื่อสาร

4.1 บทบาทในการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

มหาวิทยาลัยควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนและองค์กรต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติที่เน้นการทำงานร่วมกัน การสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการสนับสนุนทางวิชาการ การสร้างโครงการที่รวมเอาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ

4.2 การสร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาชุมชนระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน

การสร้างความเข้าใจร่วมกันสามารถทำได้ผ่านการจัดการสื่อสารอย่างเปิดเผยและโปร่งใส การสร้างพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการประชุมร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน การใช้ข้อมูลและงานวิจัยเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและการวางแผน การจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการร่วมกัน จะช่วยให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กลุ่มที่ 3

1. ผู้รับผิดชอบการระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย	ศ.ปฏิบัติ ดร.ชรินทร์ เตชะพันธุ์	รองอธิการบดี
2. ผู้ดำเนินรายการประจำกลุ่ม คนที่ 1	ผศ. ดร.ทพญ.วรกัญญา บุรณพัฒนา	ผู้ช่วยอธิการบดี
3. ผู้ดำเนินรายการประจำกลุ่ม คนที่ 2	รศ. ดร.พรชัย วิสุทธิศักดิ์	ผู้ช่วยอธิการบดี
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิประจำกลุ่ม

รายนาม

ความชำนาญเฉพาะด้าน

4. ศ. (พิเศษ) ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย	กฎหมาย บริหารองค์กร และบริหารจัดการ
5. ดร.กิตติพงศ์ พร้อมวงศ์	การวิจัยและบริหารจัดการ
6. ผศ. ดร.นิพนธ์ ตูวานนท์	บริหารองค์กร บริหารบุคคล และการศึกษา
7. ศ. ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่	บริหารองค์กรและการศึกษา
8. ศ. ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์	บริหารจัดการ

กรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทอื่น ๆ

9. คุณพร พรหมหาราช	ประธานสภาพนักงาน
10. ผศ. ดร.ศักดา สวาทยานันท์	กรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทคณาจารย์ประจำ

ผู้บริหารมหาวิทยาลัย

11. ผศ. ดร.ธัญญาภาพ อานันท์นะ	รองอธิการบดี
12. รศ. ดร.วินิตา บุญโยดม	รองอธิการบดี
13. รศ. ดร.ปิยะพงศ์ เนียมทรัพย์	ผู้ช่วยอธิการบดี
14. อ. ดร.จิรวัดณ์ พัสระ	ผู้ช่วยอธิการบดี

หัวหน้าส่วนงาน

15. ผศ. ดร.วรวิทย์ จันทร์ฉาย	คณบดีวิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี
16. ศ. ดร.ธรมินทร์ ไชยเรืองศรี	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์
17. ศ. ดร.สาคร พรประเสริฐ	คณบดีคณะเทคนิคการแพทย์
18. ผศ. ดร.ธานี แก้วธรรมานุกุล	คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
19. ผศ. ดร.ก้องภู่ นิมานันท์	คณบดีคณะบริหารธุรกิจ
20. ผศ. ดร.ทิพย์รัตน์ นพฤทธิ์	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
21. รศ. ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว	คณบดีคณะสังคมศาสตร์
22. ศ. (เกียรติคุณ) ดร.สัญญาชัย จตุรสิทธา	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพหุศาสตร์
23. รศ. ดร.จักรพงษ์ นาทวีชัย	ผู้อำนวยการสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ

24. รศ. ดร.ปรารธนา ใจผ่อง

25. ผศ.สาคร เรือนไกล

26. รศ. ดร.ปิติวัฒน์ วัฒนชัย

27. คุณวรลักษณ์ สุธีรวรรณ

ฝ่ายเลขานุการประจำกลุ่ม

1. นางสาวรุ่งทิวา ภิรมย์

2. นางสาวเด่นนภา ปัสตัน

ผู้ประสานงานประจำกลุ่ม

1. นางวรารวรรณ ปิ่นทอง

2. นายอดิสร ไช้คำ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาดลตชีวิต

(รักษาการแทน) ผู้อำนวยการสถาบันภาษา

ผู้อำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รองผู้อำนวยการสำนักงานมหาวิทยาลัย

เจ้าหน้าที่กองแผนงาน

เจ้าหน้าที่สำนักงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

เจ้าหน้าที่สำนักงานสภามหาวิทยาลัย

เจ้าหน้าที่สำนักงานสภามหาวิทยาลัย

สรุปประเด็นหารือ กลุ่มที่ 3

1. แนวทางการสร้างความร่วมมือ/การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Collaboration and engagement) สามารถสรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1.1. การกำหนดพื้นที่/ชุมชน/สังคม/กลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ไปช่วยพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

การออกแบบโครงการพัฒนาเชิงพื้นที่ควรเอายุทธศาสตร์เป็นต้นทาง เน้นการสร้างความยั่งยืนเป็นหลัก เพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ปลายทางที่สามารถส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยคำนึงถึงหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ควบคู่กับการสร้างความหลากหลายของพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย ควรมีการลงพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจและเข้าใจสภาพปัญหา และสถานการณ์แวดล้อมของชุมชน เพื่อรับความต้องการของชุมชนในแต่ละพื้นที่ ควบคู่ไปกับการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น เช่น มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในภาคเหนือ หรือวิทยาลัยการอาชีพในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นต้น เพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนหลังสิ้นสุดโครงการ

หน่วยงานรับผิดชอบหลักด้านการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนของมหาวิทยาลัย (หน่วยสนับสนุนวิชาการรับใช้สังคม) ควรทบทวนเงื่อนไขในการเลือกพื้นที่ชุมชนที่มหาวิทยาลัยจะเข้าไปช่วยพัฒนา โดยมุ่งเน้นการกระจายโอกาสในพื้นที่อื่น ๆ ที่ยังไม่เคยเข้าร่วมโครงการ ไม่จำกัดพื้นที่มากเกินไป ควรพิจารณากำหนดโซนหลัก ๆ เช่น (1) ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ (2) ชุมชนอื่น ๆ นอกพื้นที่ (Outreach) ที่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลชุมชนร่วมกันระหว่างส่วนงาน (คณะ) และหน่วยสนับสนุนวิชาการรับใช้สังคม เพื่อจับคู่ความต้องการของชุมชน และองค์ความรู้ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย

นอกเหนือจากการกำหนดพื้นที่ชุมชนในลักษณะพื้นที่ทางกายภาพ (Physical Area) ควรคำนึงถึงการกำหนดขอบเขตการพัฒนาเชิงพื้นที่ในรูปแบบประชาคม (Community) ร่วมด้วย เช่น ชุมชนผู้สูงอายุ (Senior Community) ในแต่ละพื้นที่หรือชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ

1.2 การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มความหลากหลายในการพัฒนาชุมชน

ควรสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายที่มีความหลากหลาย โดยไม่ยึดติดกับความร่วมมือกับหน่วยงานเดิมในอดีตเพียงอย่างเดียว ควรสร้างความร่วมมือใหม่ ๆ เช่น ภาคเอกชนระดับภูมิภาคและระดับประเทศ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นต้น เพื่อเปิดรับข้อมูลการวิจัยชุมชนจากหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดกลไกใหม่ ๆ มากยิ่งขึ้น เช่น การใช้ประโยชน์จากแผนที่ภาษีของหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการจัดทำโครงการพัฒนาชุมชน/พื้นที่ และนำมาสรุปพัฒนาการของชุมชน/พื้นที่ ออกมาเป็นตัวทวีคูณท้องถิ่น (Local Multiplier) ที่สามารถสะท้อนผลลัพธ์การพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.3. การกำหนด One Stop Service ของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นศูนย์กลางในการรับฟังความต้องการ/ ความช่วยเหลือของชุมชน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ควรมีหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการด้านการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยทำหน้าที่ในการสร้างการรับรู้แก่ชุมชนที่ต้องการความช่วยเหลือ เพื่อให้สามารถแจ้งความต้องการมายังมหาวิทยาลัย เพื่อคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมลงพื้นที่พัฒนาชุมชนนั้น ๆ และทำหน้าที่ให้การเป็นศูนย์กลางในการติดต่อหรือรับการสนับสนุนทุนในการพัฒนาชุมชนจากหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน (CSR) เพื่อให้เกิดการติดต่อประสานงานได้โดยง่าย

หน่วยงานศูนย์กลางดังกล่าว ควรทำหน้าที่ในการสำรวจและรวบรวมแหล่งทุนสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก ที่ครอบคลุมในทุกมิติทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการลงทุน เช่น ธนาคาร แหล่งทุนต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อให้การพัฒนา/ช่วยเหลือชุมชนให้เกิดความยั่งยืน ควรมีการสร้างความมั่นคงในด้านผู้สนับสนุน (Sponsorship) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงการสร้างความมั่นคงด้านการเงินและงบประมาณเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Finance)

1.4 การบูรณาการการทำงานร่วมกันภายในมหาวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันแต่ละส่วนงาน (คณะ) มีการทำงานลักษณะบริการวิชาการรับใช้สังคมที่มีฐานข้อมูลการพัฒนาพัฒนาชุมชนของตนเอง เพื่อให้เกิดการบูรณาการที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม/ชุมชน หน่วยงานส่วนกลางของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (หน่วยสนับสนุนวิชาการรับใช้สังคม) ควรมีการสำรวจความต้องการของสังคม/ชุมชนจากข้อมูลการบริการวิชาการส่วนงาน (คณะ) และเชิญชวนอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายคณะมาร่วมกันทำงาน เพื่อสร้างความหลากหลายของพื้นที่ และรวบรวมโครงการนำร่อง (ด้านการส่งเสริมนักศึกษาพัฒนาพื้นที่ชุมชน) ที่กระจายตามคณะต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนแนวคิด และพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน โดยสามารถนำภาระงานสอนในกรณีสอนข้ามคณะมาคำนวณเป็นภาระงานที่รับผิดชอบได้ด้วย

การลงพื้นที่พัฒนา/ช่วยเหลือชุมชนที่เคยมีกรณีศึกษาก่อนหน้านี้ พบว่า การจัดทำโครงการพัฒนา/ช่วยเหลือชุมชน ควรมีผู้เชี่ยวชาญจากสหวิชาชีพร่วมลงพื้นที่ดำเนินโครงการด้วยกันตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ เพื่อให้สามารถยกระดับการพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน ยกตัวอย่างกรณีศึกษาจากการลงพื้นที่เพื่อตรวจโรคโลหิตจางในชุมชนในแต่ละปี พบว่า เด็กในชุมชนมีภาวะโลหิตจางจำนวนมาก จึงมีการชักประวัติการเจ็บป่วยอื่น ๆ เพิ่มเติม จนพบว่ามีสาเหตุมาจากนอนพยาธิที่มักจะติดมากับอาหารที่บริโภค และพบว่าระบบสุขภาพไม่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งจากสาเหตุต่าง ๆ ข้างต้น ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยองค์ความรู้จากหลากหลายความเชี่ยวชาญมาร่วมยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชน เช่น การให้ยาและคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ยารักษาโรค (คณะเภสัชศาสตร์) การให้ความรู้ด้านการบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ) การจัดทำสื่อการเรียนรู้ต่างๆ (วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี และคณะการสื่อสารมวลชน) และการออกแบบระบบสุขภาพ (สถาปัตยกรรมศาสตร์) เป็นต้น ดังนั้น การจัดทำโครงการที่มีผู้เชี่ยวชาญจากสหวิชาชีพ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

1.5.ความก้าวหน้าทางอาชีพ (Career Path) ของบุคลากรที่ทำงานด้านบริการวิชาการรับใช้สังคม/ท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยควรพิจารณาถึงรูปแบบการขอตำแหน่งทางวิชาการ ด้านบริการวิชาการรับใช้สังคม/ท้องถิ่น/Social Innovation เพื่อเป็นเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career path) และเป็นความภาคภูมิใจและกำลังใจของคนทำงาน

2. การขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ให้เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบ โจทย์ทักษะแห่งอนาคต/Student's CMU DNA และเป็นส่วนหนึ่งของการสะสม Micromodules/Microcredits

2.1 การสร้างความผูกพันระยะยาวระหว่างชุมชนและมหาวิทยาลัย

สร้างความผูกพันระยะยาวระหว่างชุมชนและมหาวิทยาลัย โดยใช้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ต่าง ๆ เข้าไปแก้ไขปัญหาในชีวิตจริงของชุมชน เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นด้านใดด้านหนึ่ง (Social Engagement) ควรเริ่มต้นจากการพัฒนาและปลูกฝังอาจารย์ผู้สอนก่อน และดำเนินการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนนักศึกษา โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้แบบ Exponential Learning และ Experience Learning ที่สามารถจัดอยู่ในกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือหลักสูตรที่สามารถสะสมหน่วยกิจได้ในอนาคต

2.2 การกระตุ้นให้นักศึกษาเข้าใจปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างลึกซึ้ง

ควรพานักศึกษาไปสัมผัสสถานที่/พื้นที่ชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้เห็นความลำบากของชุมชน และออกแบบแนวทางการแก้ปัญหาแก่ชุมชน โดยนำองค์ความรู้ที่มีในมหาวิทยาลัยไปพัฒนาพื้นที่ได้อย่างตรงจุด

2.3 การออกแบบหลักสูตรเพื่อชุมชน

ควรมีลักษณะเป็น Synergy ที่เกิดจากการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันหลายคณะ เพื่อให้เกิดเป็นศาสตร์ด้านความยั่งยืน หรือหลักสูตรที่มีความคล่องตัวเป็นอิสระ สามารถผสมผสานความร่วมมือใหม่ ๆ และลองทำให้พื้นที่ชุมชนใหม่ ๆ โดยให้สามารถ Share credit ได้ด้วย

2.4 การใช้กิจกรรม Social Engagement มาช่วยดูแลสุขภาพจิต (Mental Health) ของนักศึกษา

ปัจจุบันการเรียนรู้ของนักศึกษาและการเรียนรู้ชีวิตประจำวันมีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลมาก จนขาดปฏิสัมพันธ์กับสังคมหรือชุมชนรอบข้าง นักศึกษาบางกลุ่ม โดยเฉพาะเด็กที่มีความถนัดด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มักจะเกิดสภาวะเกี่ยวกับสุขภาพจิต (Mental Health) ดังนั้น การได้มีโอกาสเข้าไปเห็นความเป็นไปของชุมชน อาจจะมีส่วนช่วยให้สุขภาพจิตดีขึ้น ในอนาคตอันใกล้ นี้ จะมีการจัดเตรียมโครงการยุทธศาสตร์ เพื่อนำประเด็นการช่วยเหลือชุมชน/สังคมเป็นจุดดึงดูดความสนใจ เพื่อช่วยบำบัดความกังวลและความเครียด และสุขภาพจิตของนักศึกษา

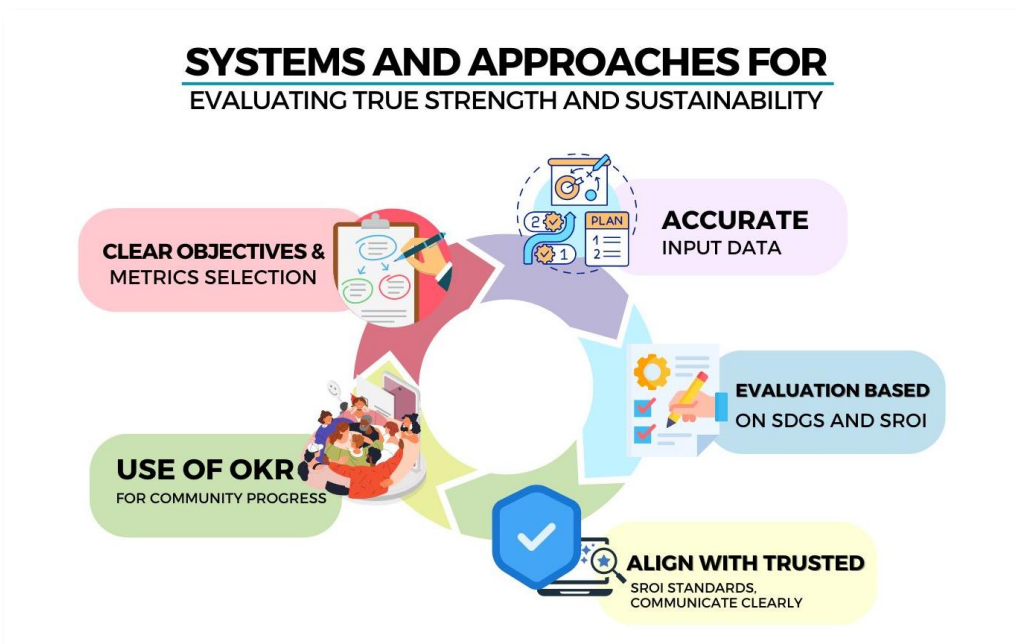
2.5 การนำโครงการที่โดดเด่นจากคณะต่าง ๆ มาต่อยอดเพื่อใช้ประโยชน์ในวงกว้าง

ปัจจุบันคณะบริหารธุรกิจมีวิชาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Curriculum) โดยหาโจทย์จาก Social Topic ที่มุ่งเน้น Exponential & Experience Learning ซึ่งหลักสูตรลักษณะแบบนี้ จะทำให้อาจารย์ได้ประโยชน์ 2 ด้าน คือ ด้านภาระงานสอนและด้านบริการวิชาการ แต่สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ

นักศึกษาด้วย การคำนึงถึงความเสี่ยงของนักศึกษาที่จะเกิดขึ้นในการลงพื้นที่ชุมชน รวมทั้งสามารถนำหลักสูตรของ คณะบริหารธุรกิจ มาเชื่อมโยงกับ U2T ได้ (ภายใต้การสนับสนุนของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม : อว.) เนื่องจากเมื่อสิ้นสุดโครงการจะเกิดการจ้างงานหลังจากลงพื้นที่ และในอนาคตคนในชุมชนก็จะเปิดรับ ให้เป็นคนในพื้นที่ สามารถสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักศึกษา หากเข้าไปทำงานในพื้นที่ได้

3. ระบบและแนวทางในการประเมินผลสัมฤทธิ์เพื่อป้องกันความเข้มแข็งและยั่งยืนอย่างแท้จริง

3.1 กำหนดเป้าหมายและวิธีการวัดผลให้ชัดเจน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ควรเลือกใช้ตัวชี้วัด SDGs ที่สอดคล้องกับบริบทและปัญหาในพื้นที่ โดยไม่จำเป็นต้องยึดหลักเกณฑ์ของ UN SDGs ทุกตัว มหาวิทยาลัยควรมุ่งเน้นประเด็นที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น ปัญหา PM2.5 และ ความท้าทายของชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคม ควบคู่กับการบรรลุเป้าหมายในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยระดับโลก

3.2 ข้อมูลนำเข้าที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

การประเมิน SROI ต้องใช้ข้อมูลนำเข้าที่ครบถ้วนและแม่นยำ ควรมีการโดยออกแบบแบบฟอร์มข้อเสนอโครงการให้ชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีและสามารถนำไปวัดผลได้อย่างมีมาตรฐาน เพื่อช่วยให้การประเมินผลมีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือ

3.3 การประเมินผลตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และ SROI

เนื่องจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ใช้ SDGs (Sustainable Development Goals: SDGs) และ SROI (Social Return on Investment) เป็นหลักในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่างๆ โดยพิจารณาว่าโครงการใดสอดคล้องกับ SDGs เป้าหมาย เช่น การลดความยากจน (SDG 1) หรือการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (SDG 13) ซึ่งควรเน้นผลกระทบต่อชุมชนมากกว่าการจัดอันดับมหาวิทยาลัย

3.4 การอ้างอิงมาตรฐานการประเมินที่เชื่อถือได้

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเชียงใหม่รับรองการใช้มาตรฐานการประเมิน SROI จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสมาคมผู้ประเมินมูลค่าทางสังคมไทย (Social Value Thailand) ควรมีการกำหนดหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ Certified SROI อย่างชัดเจน รวมถึงเน้นการสื่อสารภายในมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับหน้าที่ในการประเมินและใครสามารถทำการประเมินได้ ทั้งในส่วนของ SDGs และ SROI

3.5 การใช้ OKR (Objectives and Key Results) ในการวัดผลชุมชน

เพื่อให้การวัดผลเข้าใจง่ายสำหรับชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่อาจพิจารณาใช้ OKR ในการวัดผลการพัฒนาของชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนเห็นพัฒนาการของตัวเองและสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนได้

ภาคผนวก 1

ประมวลภาพการสัมมนาระดมความคิดเห็น เชิงนโยบาย (Retreat) ประจำปี 2567

ภาคผนวก 2

รายละเอียดโครงการสัมมนาระดมความคิดเห็น เชิงนโยบาย (Retreat) ประจำปี 2567

โครงการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 8/2567

และการสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย (Retreat)

ระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัย ประจำปี 2567

เรื่อง “มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืน”

วันที่ 30 สิงหาคม – 1 กันยายน 2567

ณ โรงแรมวารานา กระจับปี่ ตำบลหนองทะเล อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

1. ชื่อโครงการ

การประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 8/2567 และการสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย (Retreat) ระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัย ประจำปี 2567

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักงานสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3. หลักการและเหตุผล

ด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกหลังปี 2015 ที่ได้รับการรับรองจาก 193 ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2015 ครอบคลุมช่วงระยะเวลาที่ต้องบรรลุภายใน 15 ปี ได้เป็นทิศทางการพัฒนาที่ทุกประเทศที่ต้องดำเนินการร่วมกันมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 ไปจนถึงปี ค.ศ. 2030 โดยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย (Goals) ได้แก่ 1) ขจัดความยากจน 2) ขจัดความหิวโหย 3) การส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี 4) การศึกษาที่เท่าเทียม 5) ความเท่าเทียมทางเพศ 6) การจัดการน้ำและสุขาภิบาล 7) พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ 8) การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ 9) อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน 10) ลดความเหลื่อมล้ำ 11) เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน 12) แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน 13) การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 14) การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล 15) การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก 16) สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก และ 17) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้หนึ่งเป้าหมายจะประกอบไปด้วยเป้าหมายย่อย ๆ ที่เรียกว่า เป้าหมายย่อย (Targets) ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 169 เป้าหมายย่อย และตัวชี้วัดการพัฒนา (Indicators) จำนวน 232 ตัวชี้วัด (ทั้งหมด 244 ตัวชี้วัดแต่มีตัวที่ซ้ำ 12 ตัว) เพื่อติดตามความก้าวหน้าของเป้าหมายย่อยดังกล่าว

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฐานะองค์กรด้านการศึกษาได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “มหาวิทยาลัยชั้นนำที่รับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยนวัตกรรม” และกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ ในการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเป็น Top 50 ของ Time Higher Education Impact Rankings (THE UIR) ภายใต้แผนการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะเวลาที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้ง 17 ข้อ มาเป็น

ส่วนสำคัญของการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยในรูปแบบวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Objectives: SO) ผ่านพันธกิจของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การศึกษา (Education) การวิจัย (Research) การบริการวิชาการ (outreach) และการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ (Stewardship) และยังคงมุ่งมั่นพัฒนามหาวิทยาลัยภายใต้ยุทธศาสตร์เชิงรุกเดิมทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) นวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน 2) นวัตกรรมด้านอาหารและสุขภาพและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ 3) ลานนาสร้างสรรค์ 4) ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณธรรม คุณภาพ และมีทักษะการเป็นพลเมืองโลก 5) วิจัยเพื่อความเป็นเลิศและนวัตกรรม 6) บริการวิชาการที่เกิดประโยชน์แก่สังคม 7) แสวงหารายได้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 8) บริหารจัดการเชิงบูรณาการ

การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในระยะที่ผ่านมาได้สร้างผลงานและกิจกรรมสำคัญ ๆ ที่มุ่งมั่นในการเป็นกลไกสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สังคม ประเทศชาติ ด้วยการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ไปสู่การปฏิบัติอย่างบูรณาการ เพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การจะพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืน ซึ่งมีเป้าหมายถึง 17 เป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ย่อมจะต้องมีวิธีการ และทางเลือกที่หลากหลายตามบริบทของพื้นที่สังคม จึงจำเป็นต้องระดมความรู้ ความคิด ที่จะกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานและองค์กร ตลอดจนตัวอย่างการพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืนที่ประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย และของส่วนงานเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น สภามหาวิทยาลัยจึงมีดำริที่จะสัมมนาระดมความคิดเห็นเชิงนโยบาย (Retreat) ระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัย ประจำปี 2567 เรื่อง “มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืน” เพื่อรับฟังข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนด้วยความยั่งยืน รวมทั้งการระดมความคิดเห็นจากกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และหัวหน้าส่วนงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนามหาวิทยาลัย การพัฒนาส่วนงาน และเป็นกลไกสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศชาติไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวม ด้วยการผนึกกำลังและองค์ความรู้จากทั้งมหาวิทยาลัยมาดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เชิงรุกอย่างต่อเนื่องให้มหาวิทยาลัย สังคม และชุมชนรอบข้างเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้านต่อไป อันจะผลักดันให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่รับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยนวัตกรรม ได้อย่างแท้จริง

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อระดมความคิดเห็นจากกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และหัวหน้าส่วนงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และหัวหน้าส่วนงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีโอกาสพบปะพูดคุย ปรัชญาหรือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการบริหารงานมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

5. วัน เวลา และสถานที่

วันที่ 30 สิงหาคม – 1 กันยายน 2567 ณ โรงแรมวารานา กระบี่ ตำบลหนองทะเล อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

6. ผู้เข้าร่วมการสัมมนา ประกอบด้วย

นายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี กรรมการสภามหาวิทยาลัย รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี หัวหน้าส่วนงานวิชาการ (คณบดี/ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย) หัวหน้าส่วนงานอื่น (ผู้อำนวยการสำนัก) ผู้อำนวยการส่วนงานวิชาการภายใน ผู้อำนวยการสำนักงานมหาวิทยาลัย รองผู้อำนวยการสำนักงานมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการสำนักงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เจ้าหน้าที่สำนักงานมหาวิทยาลัย หัวหน้าสำนักงานสภามหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่สำนักงานสภามหาวิทยาลัย รวมจำนวน 115 คน

7. กำหนดการ (โดยย่อ) และวิธีการดำเนินงาน

• วันศุกร์ที่ 30 สิงหาคม 2567

การประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 8/2567

ณ โรงแรมวารานา กระบี่ ตำบลหนองทะเล อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

เวลา 06.35 – 08.30 น.	กรรมการสภาฯ (เชียงใหม่) และผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมประชุมสภาฯ กลุ่ม A เดินทางจากเชียงใหม่ถึงสนามบินกระบี่ สายการบินแอร์เอเชีย เที่ยวบิน FD 8274
เวลา 07.40 – 09.00 น.	กรรมการสภาฯ (กรุงเทพฯ) กลุ่ม B เดินทางจากสนามบินสุวรรณภูมิถึงสนามบินกระบี่ สายการบินการบินไทย เที่ยวบิน TG 241
เวลา 08.55 – 10.20 น.	กรรมการสภาฯ (กรุงเทพฯ) กลุ่ม C เดินทางจากสนามบินดอนเมืองถึงสนามบินกระบี่ สายการบินแอร์เอเชีย เที่ยวบิน FD 3229
เวลา 14.00 – 16.30 น.	การประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 8/2567 ณ ห้องประชุม Vee
เวลา 16.30 – 18.25 น.	ผู้บริหารมหาวิทยาลัย/หัวหน้าส่วนงาน และผู้เข้าร่วมสัมมนา กลุ่ม D เดินทางจากสนามบินเชียงใหม่ถึงสนามบินกระบี่ สายการบินแอร์เอเชีย เที่ยวบิน FD 3074
เวลา 18.40 – 19.00 น.	ผู้บริหารมหาวิทยาลัย/หัวหน้าส่วนงาน และผู้เข้าร่วมสัมมนา กลุ่ม D เดินทางจากสนามบินไปร้านโกตุง
เวลา 19.00 – 21.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
เวลา 21.00 – 21.30 น.	เดินทางกลับโรงแรมวารานา กระบี่

• วันเสาร์ที่ 31 สิงหาคม 2567 : การสัมมนาฯ (วันแรก) และงานมุทิตาจิตนายกสภามหาวิทยาลัย

ณ โรงแรมวารานา กระบี่ ตำบลหนองทะเล อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

เวลา 07.30 - 08.30 น.	รับประทานอาหารเช้า
เวลา 08.30 – 08.45 น.	ลงทะเบียน ณ ห้องประชุม Vee
เวลา 08.45 – 09.45 น.	พิธีเปิดการสัมมนาและบรรยายพิเศษ เรื่อง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.เกษม วัฒนชัย นายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เวลา 10.00 – 10.20 น.	รับประทานอาหารว่าง

- เวลา 10.20 – 11.00 น. เล่าสู่กันฟัง : Sustainability, Where are we now?
โดย ศาสตราจารย์ ดร.นพ.พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เวลา 11.00 – 11.45 น. บรรยายพิเศษ เรื่อง มหาวิทยาลัยกับแนวทางบริหารเพื่อพัฒนาความยั่งยืน
โดย ดร.วิโรท สันติประภพ กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เวลา 11.45 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา 13.00 – 13.45 น. บรรยายพิเศษ เรื่อง การเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษา บริษัท เนสต์เล่ (ไทย) จำกัด
โดย คุณหาญฤช กุณาศล ผู้จัดการฝ่ายบริการการเกษตร บริษัท เนสต์เล่ (ไทย) จำกัด
- เวลา 13.45 – 14.30 น. บรรยายพิเศษ เรื่อง เทคโนโลยีกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบริษัท Noburo
โดย คุณธัชฌา อดิศักดิ์สกุล กรรมการบริหารและผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท โนบูโร แพลตฟอร์ม จำกัด
- เวลา 14.30 – 14.45 น. รับประทานอาหารว่าง
- เวลา 14.45 – 17.00 น. การระดมความคิดเห็น กลุ่มย่อย จำนวน 3 กลุ่ม
(บริการอาหารว่างบริเวณหน้าห้องประชุม)
- เวลา 18.30 – 22.00 น. รับประทานอาหารเย็น
- **วันอาทิตย์ที่ 1 กันยายน 2567 : การสัมมนาฯ (วันที่สอง)**
ณ โรงแรมวารานา กระบี่ ตำบลหนองทะเล อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่
- เวลา 07.30 – 08.30 น. รับประทานอาหารเช้า
- เวลา 08.30 – 09.00 น. ลงทะเบียน ณ ห้องประชุม Vee
- เวลา 09.00 – 10.15 น. บรรยายพิเศษ เรื่อง การพัฒนาองค์กรชุมชน
โดย ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล
ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
และ กรรมการรองผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
- เวลา 10.15 – 10.30 น. รับประทานอาหารว่าง
- เวลา 10.30 – 11.45 น. บรรยายพิเศษ เรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา SCG
โดย คุณวินัส อัสวสิทธิถาวร
ที่ปรึกษากรรมการผู้จัดการใหญ่ เอสซีจี บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
และที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
- เวลา 11.45 – 12.15 น. - การแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการสัมมนา
โดย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สรุปผลและปิดการสัมมนา
โดย ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล
อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เวลา 12.15 – 13.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน

กรรมการสภาฯ กรุงเทพฯ

เวลา 14.00 – 14.45 น.	เดินทางไปสนามบินกระบี่
เวลา 15.45 – 17.10 น.	กรรมการสภาฯ (กรุงเทพฯ) กลุ่ม C เดินทางจากสนามบินกระบี่ถึงสนามบินดอนเมือง สายการบินแอร์เอเชีย เที่ยวบิน FD 3224
เวลา 16.40 – 18.05 น.	กรรมการสภาฯ (กรุงเทพฯ) กลุ่ม B เดินทางจากสนามบินกระบี่ถึงสนามบินสุวรรณภูมิ สายการบินแอร์เอเชีย เที่ยวบิน FD 4403

กรรมการสภาฯ (เชียงใหม่) ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และหัวหน้าส่วนงาน

เวลา 17.00 – 17.45 น.	เดินทางจากโรงแรมไปสนามบินกระบี่
เวลา 19.00 – 20.45 น.	กรรมการสภาฯ (เชียงใหม่) ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และหัวหน้าส่วนงาน เดินทางจากสนามบินกระบี่ถึง สนามบินเชียงใหม่ สายการบินแอร์เอเชีย เที่ยวบิน FD 3075

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และหัวหน้าส่วนงานต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้มีปฏิสัมพันธ์และความใกล้ชิดระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น อันจะเสริมสร้างการบริหารงานมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
2. ได้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็นของทุกภาคส่วน เพื่อใช้เป็นกรอบในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

CMU towards Sustainable Community Development

สำนักงานสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

239 อาคารยุทธศาสตร์ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

โทรศัพท์ 0 5394 2630, 0 5394 3015, 0 5394 3021 โทรสาร 0 5394 3028 Email: cmuco@cmu.ac.th